

บทที่ 3

แนวคิดและวิธีเสนอแนวคิด

ตั้งได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ว่าการสร้างสรรคัวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็กนั้นผู้แต่งจะต้องคำนึงถึงวัยและความสนใจในการอ่านของเด็กเป็นสำคัญเพื่อช่วยเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดแก่เด็กไปตั้งแต่วัยเยาว์ อีกทั้งยังช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้และเข้าใจสภาพความเป็นจริงในชีวิตได้ดียิ่งขึ้น ผู้แต่งจึงไม่เพียงแต่จะมุ่งสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่เด็กเท่านั้น หากยังควรเน้นสาระประโยชน์ที่เด็กจะได้รับจากการอ่านควบคู่กันไปด้วย จากการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด พบว่าผู้แต่งได้สร้างสรรคัวรรณกรรมสำหรับเด็กเพื่อทำให้เด็กได้พัฒนาทั้งความรู้ ความคิด ตลอดจนเจตคติเกี่ยวกับบุคคล สังคม และโลกได้อย่างเหมาะสมกับวัยของเด็ก ดังจะเห็นได้จากแนวคิดและวิธีเสนอแนวคิดซึ่งมุ่งเน้นให้เด็กสามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน ดังต่อไปนี้

แนวคิด

แนวคิด หรือที่เรียกตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Theme เป็นสาระสำคัญหรือแก่นของเรื่องที่คุณแต่งต้องการสื่อมายังผู้อ่าน ซึ่งผู้แต่งอาจกำหนดคำห้อยประกอบต่างๆ ภายในเรื่องอันได้แก่ โครงเรื่อง ฉาก บทสนทนา และตัวละครที่มีความสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่ต้นจนกระทั่งจบเรื่อง เพื่อช่วยเน้นย้ำสาระที่ต้องการสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

แนวคิดในวรรณกรรมทั่วไปอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ แนวคิดหลัก (Main theme) ซึ่งเป็นแก่นสำคัญของเรื่องที่จะต้องสร้างให้เกี่ยวโยงกันไปตลอดทั้งเรื่อง และแนวคิดรอง (Sub theme) ซึ่งเป็นแก่นของพฤติกรรมหรือเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่กำลังดำเนินอยู่ในเรื่องเพื่อช่วยเสริมให้เรื่องมีความเข้มข้นและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แนวคิดรองจึงอาจมีจำนวนไม่จำกัดทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับขนาดของเรื่องที่จะสั้นหรือยาวได้ตามความต้องการของผู้แต่ง

นวนรณกรรมสำหรับเด็ก มักนิยมทำให้เรื่องมีขนาดสั้น เพื่อให้เหมาะกับวัยและความสนใจของเด็ก การดำเนินเรื่องเน้นความกระชับ รัดกุม ซึ่งอาจประกอบด้วยบทนำเรื่อง จุดสนใจกลางเรื่อง แล้วจึงจบเรื่องลงด้วยความสุข ส่วนใหญ่มักมีแนวคิดหลักเพียงแนวคิดเดียว แม้อาจจะมีแนวคิดรองเสริมเข้ามาบ้าง แต่ก็มีจำนวนไม่มากนัก ผู้แต่งควรเสนอแนวคิดหลักที่ชัดเจนและแน่นอน เพื่อให้ผู้อ่านซึ่งอยู่ในวัยเด็กสามารถเข้าใจสารที่ต้องการสื่อได้โดยง่าย ดังได้กล่าวมาแล้วว่า จุดมุ่งหมายสำคัญในการสร้างสรรค์นวนรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดี นอกจากจะมุ่งให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่านแล้ว ผู้แต่งยังมุ่งปลูกฝังคุณลักษณะที่สังคมพึงประสงค์ให้แก่เด็กอีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้นการกำหนดองค์ประกอบต่างๆ ภายในเรื่องจึงควรทำให้แนบเนียนและสมจริง สามารถสร้างความหนักแน่นน่าเชื่อถือให้แก่เด็กได้โดยที่ไม่ต้องสอนหรือบังคับให้กระทำตามอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งจะทําให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายได้ง่าย จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด พบว่าจำนวนเรื่องทั้งหมดที่นำมาศึกษารวม 36 เรื่อง สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายสำคัญในการสร้างสรรค์นวนรณกรรมสำหรับเด็ก กล่าวคือ มุ่งให้เด็กได้รับทั้งความบันเทิงใจและความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต อีกทั้งยังมุ่งอบรมสั่งสอนเด็กให้เข้าใจระเบียบกฎเกณฑ์ ตลอดจนศีลธรรมจรรยาอันเป็นบรรทัดฐานที่คนส่วนใหญ่ในสังคมต้องการให้บังเกิดแก่เด็กอีกด้วย งานนี้ได้จําแนกหัวข้อในการศึกษาไว้เป็น 2 หัวข้อใหญ่ ๆ คือ แนวคิดด้านคุณธรรมและแนวคิดด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดด้านคุณธรรม ได้แก่ แนวคิดหลักของเรื่องและผู้แต่งมุ่งเน้นให้สอดคล้องกับหลักธรรมศาสนทางพุทธศาสนา ซึ่งเป็นพื้นฐานในการกำหนดแบบอย่างของบุคคลที่สังคมไทยพึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เพื่อให้เด็กได้จดจําและนำไปเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตามในชีวิตจริงต่อไป เจเนอซสำคัญในการบำเพ็ญตนเป็นคนดีมีคุณธรรมตามหลักพุทธปรัชญาที่ปรากฏในนวนรณกรรมสำหรับเด็กเป็นไปในทางของ "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" ผู้แต่งมุ่งเน้นให้ผู้อ่านเข้าใจแนวคิดหลักด้วยการให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมต่างๆ ทั้งด้านดีและไม่ดี แล้วให้ตัวละครได้รับผลการกระทำที่ต่างกัน กล่าวคือ ตัวละครที่ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมจรรยาอันดีงามอย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งเรื่อง ในบั้นปลายก็จะได้รับผลแห่งการกระทำดีด้วยการเป็นที่ยกย่องสรรเสริญจากหมู่คณะ แต่ในทางกลับกันหากตัวละครประพฤติมิชอบ ทําให้ผู้อื่นได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน

เสียหายตัวละครนั้นก็จะเป็นที่รังเกียจ เตียดฉันทหรือได้รับผลร้ายตอบสนองในที่สุด อย่างไรก็ตาม น่าสังเกตว่าแนวคิดเกี่ยวกับการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ที่ผู้แต่งมุ่งแสดงงาให้แก่เด็กนั้นดูจะไม่เคร่งครัดนัก เนื่องจากในตอนจบหากตัวละครที่ประพฤติไม่ดีมาก่อนรู้สึกผิดแล้วคิดปรับปรุงพฤติกรรมของตนให้ดีขึ้น ตัวละครนั้นก็จะได้ความเห็นใจและให้อภัยในความผิดพลาดที่แล้วๆ มา การกำหนดแนวคิดด้านคุณธรรมในลักษณะดังกล่าว มีความเหมาะสมกับวัยและสามารถตอบสนองต่อความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก กล่าวคือ เมื่อเด็กอ่านเรื่องราวจบลง จะช่วยให้เด็กรู้จักแยกแยะการกระทำทั้งดีและไม่ดีได้ แล้วจดจำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติจริงต่อไป นอกจากนี้ การจบเรื่องลงด้วยความสุขของตัวละครก็อาจช่วยเสริมสร้างความหวังและกำลังใจให้แก่เด็กได้อีกทางหนึ่ง ทำให้เด็กกล้าที่จะเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ อย่างไม่ย่อท้อเพื่อหวังจะได้รับผลดีตอบแทนในบั้นปลายดังเช่นตัวละครในเรื่องที่อ่าน ส่วนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของตัวละครที่มักได้รับความทุกข์เป็นการตอบแทน ก็อาจทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้แล้วปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนที่กระทำอยู่ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมเดียวกันได้อย่างมีความสุข การสอดแทรกแนวคิดด้านคุณธรรมในวรรณกรรมสำหรับเด็กจึงนับเป็นกลวิธีที่แยบยลในการช่วยพัฒนาเยาวชนของชาติให้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพได้ตามที่สังคมส่วนใหญ่อต้องการ จากข้อมูลที่น่าสนใจที่นำมาศึกษา ปรากฏว่าผู้แต่งมุ่งเน้นแนวคิดด้านคุณธรรมรวม 26 เรื่อง ในที่นี้อาจจําแนกรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

1.1 ความกตัญญูกตเวที เป็นแนวคิดหลักที่มีในข้อมูล 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง ลูกหงส์กตัญญู และ รูปปั้นของคุณตา ผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้เป็นลูกหรือผู้ที่อ่อนเยาว์กว่าควรรู้จักตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ และผู้มีพระคุณที่ได้อุปการะเลี้ยงดูตามควรแก่กาลัง เวลา และโอกาสที่พึงจะกระทำได้ ผู้ที่ยึดมั่นอยู่ในหลักปฏิบัติดังกล่าวนี้ย่อมได้ชื่อว่า เป็นผู้ที่มีคุณงามความดี ควรแก่การยกย่องสรรเสริญ ดังเช่นบรรดาลูกหงส์ทั้งหลายในเรื่อง ลูกหงส์กตัญญู ซึ่งได้ปรนนิบัติรับใช้พ่อแม่หงส์ที่ชราาให้ได้รับความสุขสบายจนกระทั่งท่านสิ้นอายุขัย ผลแห่งความดีนี้เมื่อบรรดาลูกหงส์ได้ตายไป ดวงวิญญาณก็ได้ไปจุติบนสวรรค์ ตัวอย่างของการปฏิบัติตนเป็นลูกที่มีความกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่ที่ผู้แต่งมุ่งแสดงงาให้แก่เด็ก จะช่วยให้เด็กเกิดความหวังและมีกำลังใจที่จะปฏิบัติตามอย่างตัวละครในเรื่อง เพื่อให้ได้รับผลดีตอบแทนเช่นเดียวกัน อีกทั้งยังช่วยให้เด็กเรียนรู้และเข้าใจบทบาทและหน้าที่ที่ลูกพึงปฏิบัติต่อพ่อแม่ได้อีกทางหนึ่ง

นอกจากนี้ ผู้แต่งยัง เน้นให้เห็นว่าผู้ที่ควรตอบแทนคุณนั้นนอกเหนือไปจากพ่อแม่ผู้เป็นบุพการีแล้ว ผู้ที่ได้อุปการะ เลี้ยงดูหรือให้ความช่วยเหลือ ก็ก่อกุลด้วยจิตเมตตาก็ควรนับเป็นผู้มีพระคุณที่ควรจะระลึกถึงและคิดตอบแทนบุญคุณของท่านอยู่เสมอ ดังใน เรื่องรูปปั้นของคุณตา ซึ่งผู้แต่งได้แสดงให้เห็นตัวอย่างการกระทำที่ถือว่าเป็นการแสดงความกตัญญูทเวที่ต่อผู้มีพระคุณของตัวละครใน เรื่องที่ได้รู้จักช่วยเหลือแบ่งเบาภาระงานภายในบ้านให้กับคุณตาในขณะที่คุณตาไม่อยู่บ้าน การกระทำดังกล่าวนี้แม้จะเป็นการช่วยเหลือในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ก็ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำไปปฏิบัติตามอย่างได้ อีกทั้งยังช่วยชี้ให้เห็นว่าการรู้จักตอบแทนคุณแก่ผู้มีพระคุณ ไม่เพียงแต่จะทำให้ตัวเองได้รับความสุขความสบายใจเท่านั้น หากยังนำความปลื้มเปรมยินดีมาสู่ผู้มีพระคุณได้อีกด้วย การบำเพ็ญความดีจึงก่อให้เกิดสุขทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

จากแนวคิดหลักเกี่ยวกับความกตัญญูทเวที่ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า เป็นแนวคิดที่เน้นคุณธรรมตามหลักพุทธปรัชญาซึ่งมุ่งให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน ไม่เบียดเบียนและทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน หลักสำคัญประการหนึ่งก็คือการรู้จักบทบาทและหน้าที่ที่มีต่อตนเองและผู้อื่น ดังเช่นหน้าที่ที่พ่อแม่มีต่อลูก หน้าที่ที่ลูกจะต้องมีต่อพ่อแม่ หรือแม้กระทั่งหน้าที่ที่ควรมีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เมื่อทุกคนต่างปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์แล้วก็ย่อมได้รับความสุขตามสมควร ทั้งยังรู้จักช่วยเหลือก่อกุลกันด้วยความจริงใจ ดังนั้น การปลูกฝังความกตัญญูทเวทำให้เกิดขึ้นในจิตใจมาตั้งแต่เด็กจึงช่วยเหนี่ยวรั้งไม่ให้คิดร้ายต่อชีวิตของผู้อื่นแต่กลับให้ตระหนักถึงคุณค่าของทุกชีวิตที่เอื้อประโยชน์สุขให้แก่กันอย่างแท้จริง

1.2 ความพอใจในสิ่งที่ตนมี เป็นแนวคิดที่มีในข้อมูล 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องไม่อยากเป็นควาย และ ตัวมเตี้ยมเหยียดโลก ผู้แต่งต้องการชี้ให้เห็นว่าการดำรงอยู่อย่างเป็นสุขได้นั้น ประการสำคัญก็จะต้องเข้าใจและยอมรับสภาพความเป็นจริงของตน แล้วพยายามใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าด้วยการรู้จักทำประโยชน์ให้เกิดแก่ผู้อื่น เพราะทุกอย่างที่ธรรมชาติได้กำหนดมาล้วนแต่มีความเหมาะสมจะกลมกลืนกันคืออยู่แล้ว การแสวงหาความแปลกใหม่โดยลืมนึกถึงความต้องการที่แท้จริงของตนย่อมจะทำให้ผู้นั้นเกิดความทุกข์ได้ ดังเช่นตัวละครในเรื่อง ไม่
อยากเป็นควาย ได้ประสบมาแล้ว เนื่องจากควายเกิดไม่พอใจในสิ่งที่ตัวเองมีแต่กลับไขว่คว้า

แสวงหาสิ่งงามมาสู่ตนเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปตามอย่างผู้อื่น ซึ่งคิดเอาเองว่าดีกว่าการเป็นควายที่ช้าช้ากว่าเขาเจ แนวคิดจากเรื่องนี้อาจช่วยย้ำเตือนสติให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงความจริงว่า การไม่รู้จักระดับตนที่แท้จริงย่อมจะนำความทุกข์มาให้ ดังนั้นจึงควรมีความพอใจและยอมรับความจริงที่ตัวเองเปลี่ยนแปลงได้ อีกทั้งยังควรเลิกหลงใหลหรือยึดติดกับสิ่งจอมปลอมภายนอก แล้วมุ่งคิดสร้างประโยชน์ให้เกิดแก่สังคมจะเป็นการกระทำที่ถูกต้อง และควรแก่การยกย่องสรรเสริญมากกว่า ดังความจริงที่ตัวละครในเรื่องตัวมดได้ประจักษ์มาแล้วในตอนจบของเรื่อง หลังจากที่ได้มีโอกาสออกไปพบเห็นชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์อื่นแล้ว จึงได้เรียนรู้ว่าความสวยงามที่มองเห็นภายนอกนั้น อาจมีความน่าเกลียดชุกซ่อนอยู่ ซึ่งในไม่ช้าก็อาจเสื่อมสลายไปได้ตามกาลเวลา แนวคิดด้านคุณธรรมเกี่ยวกับความพอใจในสิ่งที่ตนมีที่ผู้แต่งมุ่งปลูกฝังให้เกิดแก่เด็กไปตั้งแต่เยาว์วัย จึงเน้นให้เด็กมีสติและตระหนักถึงความจริงของชีวิตที่ไม่เที่ยงแท้ถาวร ทั้งยังให้รู้จักแสวงหาความสุขตามมีตามได้ด้วยการยอมรับสภาพของตนอย่างสงบสุข และมีจุดมุ่งหมายสูงสุดในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

1.3 ความอดทน เป็นแนวคิดหลักที่มีในข้อมูล 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องแมวน้อย ตกปลา ผีเสื้อกับผึ้งน้อย และ เจ้าเป็ม ผู้แต่งได้มุ่งเน้นให้ผู้อ่านเห็นว่า การงานใดก็ตามจะสำเร็จจุลสว่างสมดังที่หวังได้นั้น จะต้องอาศัยพลังใจอันกล้าแข็งในการทำงานที่จะต่อสู้ฝ่าฟัน เพื่อเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ อย่างไม่ย่อท้อ ข้อสำคัญประการหนึ่งที่จะฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้ที่เข้มแข็งทั้งกายและใจก็จะต้องรู้จักควบคุมจิตใจให้จดจ่ออยู่กับงานที่ทำ มีสมาธิอันแน่วแน่น การปฏิบัติกิจให้แล้วเสร็จโดยไม่หวั่นไหวไปกับสิ่งยั่วยวนใจทั้งหลาย ซึ่งอาจทำให้อยากเลิกล้มความตั้งใจที่มีอยู่ได้ ดังตัวอย่างจากเรื่องแมวน้อยตกปลา ซึ่งผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครสำคัญ 2 ตัวมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันในตอนต้นเรื่อง โดยให้ตัวละครตัวหนึ่งสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ในขณะที่ตัวละครอีกตัว ซึ่งมีวบส่อยเวลาให้ผ่านไปด้วยการไปหลงเพลินอยู่กับการเล่นที่ไร้สาระ แต่ได้หันกลับมาประพฤติตัวใหม่ตามอย่างตัวละครตัวแรก จนในที่สุดตัวละครทั้งสองก็สามารถประสบความสำเร็จได้ดังต้องการ ตัวอย่างที่ได้จากเรื่องนี้จะช่วยเตือนสติให้เด็กเห็นคุณค่าของความตั้งใจในการทำงานได้มากขึ้น และเกิดความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามอย่างตัวละครในเรื่อง เพื่อให้ได้รับผลสำเร็จตอบแทนในบั้นปลายได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ในเรื่องผีเสื้อกับผึ้งน้อย ผู้แต่งได้เน้นให้เห็นว่า การที่เด็กจะมีคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์เช่นนี้ได้นั้นย่อมเป็น

หน้าที่ของผู้ใหญ่และผู้ที่อยู่ใกล้ชิด จะต้องคอยอบรมสั่งสอนและชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องเพื่อให้เด็กได้ฝึกฝนตนเองไปตั้งแต่เยาว์วัย เมื่อเติบโตขึ้นก็จะสามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การรักและตามใจเด็กโดยไม่ยอมปล่อยยาให้เผชิญกับความทุกข์ยากบ้างเท่ากับเป็นการทำร้ายเด็กทางอ้อม ทั้งนี้เพราะจะทำให้เด็กอ่อนแอและไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ โดยเฉพาะในยามที่เด็กต้องประสบกับปัญหาเพียงลำพัง ดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับลูกผีเสื้อในเรื่องนี้ ส่วนตัวอย่างที่ได้จากการอบรมเลี้ยงดูของแม่ผึ้ง ซึ่งเฝ้าพร่ำสอนและพยายามฝึกฝนให้ลูกผึ้งอดทนต่อความยากลำบากในขณะที่ยังหาอาหาร เมื่อมีเหตุการณ์ร้ายเกิดขึ้นลูกผึ้งก็สามารถรักษาตัวให้ปลอดภัยจากอันตรายได้ วิธีการเลี้ยงดูของแม่ผีเสื้อและแม่ผึ้งที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัดย่อมจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเข้าใจว่า การที่จะดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขต่อไปในอนาคตนั้น จะต้องผ่านการฝึกฝนและบังคับใจตนให้รู้จักอดทนต่อความทุกข์ยากนานับการตั้งแต่ยังเล็ก แม้จะมีปัญหาและอุปสรรคเพียงใดก็ไม่ควรย่อท้อหรือสิ้นหวัง แต่ควรทุ่มเทแรงกายแรงใจเข้าสู่สู่ฝ่าฟันต่อไปอย่างเข้มแข็ง แล้วในไม่ช้าก็จะประสบความสำเร็จสมดังที่หวัง ดังแนวคิดที่ปรากฏในเรื่องเจ้าเป็ม ซึ่งผู้แต่งต้องการเน้นให้ผู้อ่านตระหนักถึงผลการกระทำอันคุ้มค่าในบั้นปลายที่เป็นเสมือนรางวัลตอบแทนให้แก่ผู้ที่มีความอดทนอย่างแท้จริง การจบเรื่องด้วยการให้ตัวละครได้รับความสุขความสมหวัง หลังจากที่ได้ประสบกับความยากลำบากมาตั้งแต่ต้นย่อมช่วยสร้างความหวังและกำลังใจให้แก่ผู้อ่านทางอ้อม ทำให้ผู้อ่านที่อยู่ใกล้วัยเด็กสามารถจดจำและนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามในชีวิตจริงต่อไป

1.4 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นแนวคิดหลักที่มีในเรื่องรมยายชา ผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นว่าการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคมได้นั้นควรที่ทุกคนจะต้องมีน้ำใจไมตรีที่ดีต่อกันรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามควรแก่อัธยาศัย ไม่มุ่งดูค้ายหรือเพิกเฉยต่อกิจการงานอันจะยังประโยชน์สุขาให้เกิดแก่ส่วนรวม บุคคลใดที่ประพฤติตนอยู่ในคุณธรรมชื่อนี้ย่อมจะนำความสุข ความสบายใจมาให้ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ทั้งนี้เพราะผู้ที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มักมีใจที่เปี่ยมล้นไปด้วยความเมตตากรุณา และพร้อมที่จะเสียสละความสุขส่วนตัวให้แก่ผู้อื่นอย่างเต็มใจโดยไม่คิดหวังผลตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น ดังเช่นพฤติกรรมของยายชาซึ่งเป็นตัวละครสำคัญในเรื่องนี้ ผู้แต่งได้กำหนดค่านิยมให้ยายชาเป็นคนแก่ใจดีและชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ในละแวกนั้นจึงให้ความรักใคร่นับถือยายชาประดุจญาติผู้ใหญ่คนหนึ่ง ยายชามีสัญลักษณ์ประจำตัวคือ รม ที่มัก

พกดคิดตัวไปไหนมาไหนบ่อยๆ รมคณนี้ได้ใช้ประโยชน์หลายอย่าง เช่น ใช้เป็นอาวุธป้องกันอันตรายจากเด็กเกเรและโจรนักจี้ได้อย่างหวุดหวิด แต่เมื่อยายชาต้องการใช้ประโยชน์ในฐานะที่เป็นรมก็กลับต้องผิดหวัง เนื่องจากได้ม้วนเก็บรมมาไว้นานจนเกินไประยะเวลาผ่านไป ฝักรวมจึงขาดเป็นริ้วจนไม่อาจใช้การได้อีก

แนวคิดที่ผู้แต่งต้องการเน้นให้ผู้อ่านที่อยู่วัยเด็กได้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจถึงคุณธรรมเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ก็คือ การรู้จักแบ่งปันสิ่งของที่มีให้แก่ผู้อื่นตามที่เหมาะสมที่ควร อีกทั้งยังควรมีน้ำใจช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนให้พ้นจากความทุกข์ ดังตัวอย่างที่เห็นได้จากการทำงานของยายชาซึ่งมีจิตใจโอบอ้อมอารีต่อผู้อื่นอยู่เสมอ แม้จะมีภัยอันตรายเข้ามาแผ้วพานก็ต้องปลานการไปจนหมดสิ้น ไม่อาจทำร้ายยายชาได้เลยแม้แต่น้อย การที่ผู้แต่งมุ่งใช้รมเป็นอาวุธที่สามารถปกป้องคุ้มครองยายชาให้รอดพ้นจากอันตรายได้เสมอ จึงอาจพิจารณาและตีความมาให้ละเอียดลงไปได้อีกชั้นหนึ่งว่ารมของยายชาในที่นี้จะหมายถึงคุณความดีที่จะเป็นเกราะคุ้มกันภัยให้แก่ผู้ปฏิบัติ เข้าทานองที่ว่า "คนดีตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้" และหากสังคมใดมีแต่คนประพฤติดี ประพฤติชอบ ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมอย่างเคร่งครัด สังคมนั้นก็ย่อมมีแต่ความสงบร่มเย็น "ยายชา" ในเรื่องนี้จึงน่าจะเป็นตัวแทนของบุคคลที่เปี่ยมล้นด้วยน้ำใจอันล้ำค่าซึ่งนับวันจะหาได้ยากยิ่งในสังคมเมืองปัจจุบันที่มุ่งเน้นแต่ความเจริญทางด้านวัตถุ จนแทบจะละเลยต่อการพัฒนาจิตใจไปอย่างสิ้นเชิง

1.5 ความจริงใจต่อเพื่อน เป็นแนวคิดหลักที่มีในข้อมูลเรื่องเพื่อนแท้ ผู้แต่งต้องการเน้นให้เห็นว่าการที่จะคบหาเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันนั้น ควรจะต้องมีความจริงใจเป็นสำคัญ ไม่ทอดทิ้งเพื่อนทั้งในเวลาทุกข์และสุข เมื่อยามเพื่อนมีภัยก็ช่วยขจัดปัดเป่าให้ด้วยความเต็มใจ ดังตัวอย่างจากเรื่องนี้ซึ่งตัวละครคือลูกหมี่ที่มีซาพิการได้แสดงน้ำใจอันงดงามด้วยการช่วยเหลือบรรดาเพื่อนสัตว์ทั้งหลายให้หนีรอดจากไฟป่าได้อย่างหวุดหวิด ทั้งๆ ที่บรรดาสัตว์เหล่านั้นเคยพูดจาเยาะเย้ยถากถางร่างกายที่ไม่สมประกอบของลูกหมี่อยู่เสมอ การไม่คิดผูกใจเจ็บแต่กลับทุ่มเทแรงกายของตนเข้าไปช่วยเหลือเพื่อนโดยไม่วันเกรงต่ออันตรายแต่อย่างใดนั้น ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าลูกหมี่มีความจริงใจต่อเพื่อนและสมควรที่จะได้ชื่อว่าเป็นเพื่อนแท้อย่างแท้จริง

แนวคิดที่สะท้อนให้เห็นจากเรื่องนี้อาจช่วยย้ำเตือนให้ผู้อ่านโดยเฉพาะที่
 อยู่ในวัยเด็กยึดมั่นอยู่ในคุณธรรมที่พึงปฏิบัติต่อเพื่อน นั่นคือจะต้องมีความจริงจังต่อกันทั้งในยาม
 ทุกข์และยามสุข รู้จักเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อช่วยเหลือเพื่อนให้รอดพ้นจากความทุกข์ และ
 ควรให้อภัยในความผิดที่เพื่อนเคยกระทำมา ถ้าหากสามารถประพาศได้เช่นนี้แล้ว ในไม่ช้าก็
 ย่อมได้รับมิตรจากเพื่อนตอบกลับมา ดังปรากฏให้เห็นตัวอย่างจากตอนจบของเรื่องนี้ซึ่งบรรดา
 เพื่อนสัตว์ต่างรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจอันประเสริฐของลูกหมี และหันมายอมรับลูกหมีไว้เป็นเพื่อน
 โดยไม่รังเกียจรูปร่างที่พิการของลูกหมีอีกต่อไป การจบเรื่องลงด้วยการให้ผู้กระทำความดี
 ได้รับผลดีตอบแทนย่อมจะช่วยกระตุ้นให้เด็กนึกอยากปฏิบัติตามอย่างเช่นนั้นบ้าง เพื่อให้ชีวิตมีแต่
 ความสุข ความสมหวัง อีกทั้งยังได้รับการยอมรับจากเพื่อนที่อยู่ใกล้ชิด นอกจากนี้ผู้แต่งยังชี้ให้เห็น
 เห็นว่าร่างกายภายนอกไม่อาจตัดสินความดีหรือความเลวของบุคคลใดได้ การกำหนดให้ตัวละคร
 สาคัญมีร่างกายที่พิการแต่มีจิตใจงดงามควรแก่การยกย่องนับถือจะช่วยสอนให้เด็กรู้จักเปิดใจให้
 กว้างขึ้น และสามารถเลือกคบคนได้อย่างถูกต้องโดยไม่คำนึงถึงรูปลักษณ์ภายนอก ในขณะที่
 เดียวกันก็อาจช่วยเสริมสร้างความหวังและกำลังใจให้แก่เด็กที่มีร่างกายไม่สมประกอบด้วยการ
 ชี้ให้เห็นว่าโลกนี้ไม่ได้โหดร้ายอย่างที่คิด ขอเพียงมุ่งมั่นกระทำแต่ความดีอย่างสม่ำเสมอ ลัก
 วันหนึ่งก็อาจได้รับผลแห่งการทำความดีตอบแทนเช่นเดียวกับตัวละครในเรื่องนี้

1.6 ความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก เป็นแนวคิดหลักที่มีในเรื่องนางเงือก ซึ่ง
 ผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นว่า พ่อแม่ทุกคนย่อมรักและหวังดีต่อลูกอย่างบริสุทธิ์ใจอย่างยากที่จะหาอะไรมา
 เปรียบได้ นอกจากจะอุปการะเลี้ยงดูลูกให้มีความสุขกายสุขใจตามควรแก่ฐานะแล้ว พ่อแม่ยังมี
 มีหน้าที่ในการอบรมปณิธานให้ลูกประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม เพื่อจะได้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มี
 คุณภาพต่อไป ในบางครั้งลูกก็อาจไม่เชื่อฟังคำตักเตือนสั่งสอน พ่อแม่จึงจำเป็นต้องลงโทษด้วย
 การเสียสติบ้าง ทั้งนี้เพื่อหวังให้ลูกหลาบจำและไม่ประพฤติดังเช่นนั้นอีก ดังเช่นตัวละครที่ชื่อ
 อาเบได้ถูกแม่ลงโทษเพราะไปรังแกน้อง อาเบจึงได้หนีออกจากบ้านมาอาศัยอยู่กับปู่ แต่เมื่อ
 อาเบได้มาเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับพ่อแม่ของนางเงือก ซึ่งพยายามต่อสู้กับงูเขียวอย่างไม่คิดชีวิต
 เพื่อปกป้องลูกนางให้รอดพ้นอันตรายจากศัตรู อาเบจึงได้รู้ซึ่งถึงความรักที่แท้จริงของพ่อแม่และ
 ได้ตัดสินใจอาลาปู่กลับบ้านไปหาพ่อแม่ของตนที่กำลังรอคอยอยู่

แนวคิดหลักที่มุ่งเน้นใน เรื่องนี้อาจช่วยย้ำเตือนให้ผู้อ่านที่อยู่ในวัยเด็กได้ เข้าใจถึงความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูกได้ดียิ่งขึ้น การกระทำทุกอย่างที่แสดงออกมานั้นเป็นไปด้วย เจตนาที่บริสุทธิ์อย่างแท้จริง กล่าวคือ พ่อแม่ทุกคนย่อมมุ่งหวังที่จะให้ลูกของตนเป็นคนดีและ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สิ่งใดที่ลูกกระทำไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม พ่อแม่ก็ จะต้องคอยชี้แนะตักเตือน เพื่อให้ลูกปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสียใหม่ เมื่อลูกประพฤติตัวเหลวไหล ออกนอกกรอบนอกทางก็จะนำความเดือดร้อนมาให้ทั้งแก่ตนเองและพ่อแม่ ดังนั้นผู้เป็นลูกจึงควร ตระหนักในพระคุณของพ่อแม่ที่มีต่อลูกและให้ความเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนอย่างเคร่งครัด เพื่อที่ จะได้เติบโตขึ้นเป็นคนดีสมดังที่ท่านต้องการ

1.7 ความกล้าหาญ เป็นแนวคิดหลักที่มีใน เรื่อง แม่หนูผู้กล้าหาญ ผู้แต่งได้มุ่ง ำให้เห็นว่าผู้ที่กล้าคิดและกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องย่อมจะก่อให้เกิดผลดีทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ในบาง ครั้งอาจเปลี่ยนสถานการณ์ร้ายๆ ให้กลายเป็นดีได้ ดังตัวอย่างจากในเรื่องนี้ซึ่งแม่หนูสามารถนำ าวทวิบริบฎิภำณเข้าไปช่วยแก้ปัญหำที่เกิดจากการคุกคามของแม่ร้ายได้อย่างทันฟงที่ จนทำหำ ค้ศตวหนีกระเจิงไปด้วยความหวาดกลัว ความกล้าหาญของแม่หนูที่ทั้งพ่อหนูและลูกหนูต่างรู้สึก ขึ้นชมยินดีนั้น เป็นเพราะแม่หนูมีมกคิแม่หนูมักปฏิบัติตนเป็นผู้ตามที่ดีเสมอ ำให้ความเคารพนับถือ พ่อหนูในฐานะผู้ที่อยู่เหนือกว่า แต่แม่หนูกลับเข้มแม่หนูก็ไม่ได้ขลาดกลัวที่จะออกไปเผชิญหน้ากับ ค้ศตวเศียงขำงพ่อหนูผู้เป็นสามี อีกทั้งยังสามารถคิดหาวิธีที่จะเอาชนะศ้ศตวได้จนสำเร็จ เหตุ การณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ทำหำให้พ่อหนูรู้สึกสำนึกผิดที่มองข้ามความสามารถของแม่หนูไป เนื่องจาก ยังยึดติดอยู่กับความคิดเก่าๆ ที่ว่า ผู้หญิงควรจะอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือนและมีหน้าที่ปรนนิบัติดูแล ครอบครัวและสมาชิกหำได้รับความสะดวกสบายอย่างทั่วถึงมากกว่าที่จะมาวุ่นวายกับการกิจนอก บำณ ซึ่งถือเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้เป็นสามี การเอากรอบสังคมาตัดลีนความสามารถของ บุคคลในบางครั้งอาจจะไม่ถูกต้องนัก ดังเช่นพ่อหนูที่ำใช้ความเป็นหัวหน้าครอบครัวมกกำหนด บทบาทหน้าที่ให้กับแม่หนูไว้เป็นเพียงขำงเทำหลัง จนกระทั่งได้เกิดเหตุการณ์สำคัญขึ้นแม่หนูจึง ได้มีโอกำสแสดงควำมกล้าหาญให้ทุกคนได้ประจักษ์ และยอมรับในควำมสามารถของแม่หนูที่มี มกไปกว่ำการเป็นแม่บ้านที่ศำให้กับครอบครัว

แนวคิดที่ได้จาก เรื่องนี้อาจช่วยเตือนสติให้ผู้อ่านที่อยู่ในวัยเด็กและผู้ใหญ่ ที่ได้อ่านเรื่องนี้ให้เด็กฟังได้ตระหนักว่า การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขนั้นจะต้องเริ่มปลูกฝังให้

ทุกคนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตั้งแต่สังคมนานเล็กคือครอบครัวเสียก่อน กล่าวคือสมาชิกทุกคนควรจะมีจิตช่วยเหลือแบ่งเบาภาระในบ้านตามกำลังความสามารถ เพื่อให้กิจการงานทุกอย่างสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างสะดวกรวดเร็ว นอกจากนี้การเคารพสิทธิและให้เกียรติผู้อื่นอยู่เสมอ ก็นับเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความสามารถอย่างเท่าเทียมกัน ดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับครอบครัวหนูในเรื่องนี้ ที่อาจเป็นข้อคิดที่ดีให้แก่อีกหลายครอบครัวได้หันมาทบทวนบทบาทและหน้าที่ที่สมาชิกทุกคนควรปฏิบัติต่อกันเสียใหม่

1.8 การรู้จักประมาณตน เป็นแนวคิดหลักที่มีในข้อมูล 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง ฟักกว้างเท่าปากบ่อ เกาะใน และ เจ้ากบปากกว้าง ผู้แต่งต้องการชี้ให้เห็นว่าความดีร้ายและหลงทะนงตน โดยไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอาจก่อให้เกิดผลเสียได้ ทั้งนี้เพราะวัยและประสบการณ์ยังไม่มากพอที่จะวินิจฉัยเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างถูกต้องทั้งหมด จึงจำเป็นต้องอาศัยคำชี้แนะจากผู้ที่อยู่รอบข้างเพื่อช่วยทำให้มีโลกทัศน์กว้างไกลขึ้น ดังในเรื่อง ฟักกว้างเท่าปากบ่อ ซึ่งผู้แต่งมุ่งแสดงให้เห็นตัวอย่างของการด่วนสรุปเอาเองด้วยความคิดของตนเพียงฝ่ายเดียว แม้จะมีผู้ทักท้วงด้วยความหวังดีก็ยังคงยืนยันกรานที่จะทำตามใจตนให้จงได้ ในตอนจบของเรื่องตัวละครจึงรู้สึกสำนึกว่า แท้จริงแล้วยังมีเรื่องราวอีกมากมายในโลกนี้ที่ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้และศึกษาให้เข้าใจ หลักปฏิบัติที่สำคัญก็คือจะต้องรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยึดมั่นถือมั่นในความคิดของตนเป็นใหญ่ นั่นคือจะต้องรู้จักประมาณตน ประมาณกำลังความสามารถของตนเองและผู้อื่นด้วยใจที่ปราศจากอคติจึงจะสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ความดีร้ายทะนงตนนั้นรังแต่จะนำโทษมาให้ ดังที่ตัวละครในเรื่อง เกาะใน ได้ประสบมาแล้ว เนื่องจากหลงคิดไปว่าความสามารถที่มีอยู่นั้นมากพอที่จะทำอะไรทุกอย่างได้โดยไม่ต้องหวังพึ่งพาอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น แต่แล้วตัวละครก็ได้รับบทเรียนอันมีค่าที่ทำให้รู้สึกถึงความดีร้าย ทะนงตนที่มีแต่จะนำทุกข์มาสู่ตัวเอง ส่วนแนวคิดที่ได้จากเรื่อง เจ้ากบปากกว้าง ผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นโทษของการไม่รู้จักประมาณตนซึ่งเกิดกับตัวละครในเรื่อง คือ ลูกกบตัวหนึ่งที่เพ่งเห็นสภาพจากลูกยี่อออกมาใหม่ๆ แต่กลับหลงทะนงว่าตนมีปากกว้างที่สวยงามกว่าของสัตว์อื่นจึงได้พูดจาโอ้อวดและกล่าวตำหนิปากของสัตว์ทุกตัวที่ได้พบเห็นเสมอ จนวันที่ลูกกบตัวนี้ก็ต้องตกเป็นเหยื่อของงูร้ายด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

แนวคิดหลักเกี่ยวกับการรู้จักประมาณตน ที่ผู้แต่งมุ่งแสดงไว้จากทั้งสาม เรื่องดังกล่าวข้างต้นจะช่วยให้เด็กมีโลกทัศน์ที่กว้างไกลขึ้น รู้จักคิดและพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างรอบคอบ อีกทั้งยังรู้จักเปิดใจให้กว้างพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตนได้ ทั้งนี้เพราะความดีอัน หลงทะนงตนรังแต่จะก่อให้เกิดทุกข์ ดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับตัวละครในเรื่องที่อ่าน การเน้นแนวคิดหลักที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาด้วยวิธีที่แนบเนียนเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่า มีความเหมาะสมกับวัยของเด็กและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก ช่วยให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต อีกทั้งยังทำให้เด็กรู้จักแยกแยะเหตุการณ์ที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ได้โดยไม่ต้องสอนกันตรงๆ

1.9 การชนะผู้อื่นด้วยความดี เป็นแนวคิดหลักที่มีในข้อมูล 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง เขี้ยวสิงโต และ จ้าวป่า ผู้แต่งต้องการเน้นให้เห็นว่าผู้มีอำนาจในการปกครองจะให้ผู้อื่นยอมรับนับถือได้อย่างแท้จริงนั้นจะต้องดำรงตนอยู่ในธรรม เปี่ยมล้นไปด้วยคุณงามความดี และมีจิตใจกล้าหาญ เสียสละ ทั้งยังไม่ควรใช้กำลังข่มขู่บังคับผู้อ่อนแอกว่าให้ตกอยู่ใต้อำนาจของตน หากผู้นำใดไม่ยึดถือคุณธรรมอันควรปฏิบัติ แต่กลับใช้อำนาจที่มีอยู่ไปในทางที่ไม่ถูกต้อง และได้เบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน อันไม่เข้าผลกรรมที่ทำไว้ก็อาจย้อนสนองคืนมาสู่ผู้นั้นได้ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่อง เขี้ยวสิงโต ซึ่งผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นว่าการใช้กำลังที่เหนือกว่าบังคับให้ผู้อื่นยอมจำนนต่อตนนั้นยอมไม่ใช่วิธีชนะที่ควรแก่การยกย่อง แม้ในขณะที่กำลังยึดครองอำนาจอยู่ กลับกดขี่ข่มเหงผู้อยู่ใต้ปกครองโดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากเดือดร้อนใดๆ ทั้งสิ้น หวังเพียงผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับ ผู้นำเช่นนี้ย่อมจะไม่เป็นที่ต้องการของหมู่ชนและมักจะมีผู้คิดกำจัด อยู่เสมอ เมื่อใดก็ตามที่หมดอำนาจวาสนาลง ความไม่ดีทั้งหลายที่ได้ก่อไว้ก็จะถูกเปิดเผยออกมาให้สาธารณชนรับรู้ ทำให้เป็นที่รังเกียจเดียดฉันท์ของคนทั่วไป ดังในตอนจบของเรื่องนี้ที่ สิงโตได้รับผลของการกระทำไม่ดีด้วยการถูกลีลาวดีที่ตนเคยปกครองรุมทำร้ายและขับไล่ให้ออกไปจากเกาะแห่งนั้นได้สำเร็จ แนวคิดที่ได้จากเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นว่าความช่วยยอมบิดเอี้ยวไว้ได้ไม่นานสักวันหนึ่งก็ต้องเผยออกมาให้ผู้อื่นรู้ เช่นเดียวกับที่สิงโตพยายามปกปิดไม่ให้สัตว์อื่นรู้ว่า เขี้ยวอันน่าเกรงขามนั้นได้หักลงเสียแล้ว แต่แล้วมดตัวหนึ่งก็เป็นผู้ทำให้ความลับเปิดเผย แนวคิดจากเรื่องนี้ จึงไม่เพียงช่วยย้ำเตือนให้เด็กตั้งมั่นอยู่ในการกระทำดีต่อผู้อื่นที่อยู่ในสังคมเดียวกันเท่านั้น หากยังเป็นข้อคิดที่ดีให้แก่ผู้ใหญ่ได้อีกทางหนึ่งว่า อำนาจวาสนาที่คิดว่าจีรัง

ยั่งยืน แท้จริงคือสิ่งจอมปลอมที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปได้ การดำรงชีวิตอยู่ด้วยความไม่ประมาทและมุ่งบำเพ็ญแต่ความดีย่อมจะทำให้ผู้อื่นยกย่องสรรเสริญอย่างจริงจัง ดังในเรื่อง เจ้าวาปา ซึ่งได้แสดงให้เห็นว่าผู้นำที่ดีนั้นควรมีคุณธรรมประจำใจ ปกครองผู้อยู่ต่อหน้ามาด้วยความเที่ยงธรรม ไม่ควรเบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน มีความกล้าหาญ เสียสละ และรู้จักให้อภัยต่อผู้กระทำผิด ความดีที่ตัวละครในเรื่องที่ชื่อหางพวงได้แสดงต่อศัตรูที่มารุกราน ทำให้ทุกชีวิตภายในป่าแห่งนั้นได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขอีกครั้ง ชัยชนะที่หางพวงได้รับจึงไม่ใช่ชัยชนะที่มาจาก การต่อสู้กับศัตรูจนอีกฝ่ายยอมแพ้เท่านั้น แต่การที่หางพวงได้ช่วยพยาบาลผู้แพ้งนหายจากอาการบาดเจ็บทำให้ศัตรูรู้สึกสำนึกผิดและหันมาเป็นมิตรที่ดีต่อกันคือชัยชนะที่แท้จริงของหางพวง แนวคิดในเรื่องนี้จะช่วยยืนยันให้ผู้อ่านได้เข้าใจว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมหนึ่งๆ ทุกฝ่ายจะต้องยึดหลักการกระทำดีต่อกัน โดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่ในการปกครองดูแลผู้อื่น ควรจะต้องดำรงอยู่ในธรรมจึงจะช่วยสร้างสันติให้เกิดขึ้นในหมู่คณะได้อย่างแท้จริง

1.10 การกล่าววาทาที่เป็นจริง เป็นแนวคิดหลักที่มีในข้อมูล 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง แม่โคกับเสือโคร่ง และ กระต่ายจอมโว ผู้แต่งได้มุ่งเน้นในเรื่องคาพูดที่ได้กล่าวไว้แก่ผู้อื่น ซึ่งจะต้องรักษาเอาไว้ให้มั่นคงจึงจะก่อให้เกิดผลดีต่อผู้พูด แต่ถ้าหากผู้ใดกล่าววาทาที่เป็นเท็จจนไม่เข้าผลเสียก็จะเกิดขึ้นติดตามมาสู่ผู้นั้นได้ ดังนั้นการดำรงตนอยู่ในสังคมจะ ยึดถือวาทาที่เป็นจริง ไม่ว่าจะพูดเรื่องใดออกไปก็ต้องปฏิบัติให้เป็นจริงตามนั้น ย่อมจะทำให้ผู้อื่นเกิดความเลื่อมใสศรัทธา ดังตัวอย่างของแม่โคในเรื่อง แม่โคกับเสือโคร่ง ที่แสดงให้เห็นเสือโคร่งได้ประจักษ์เรื่องการรักษาวาทาสัตย์ไว้ยิ่งกว่าชีวิต อีกทั้งแม่โคยังอบรมสั่งสอนลูกโคให้ยึดถือและน้อมไปปฏิบัติตามอย่าง ขณะเดียวกันลูกโคก็รู้สำนึกในหน้าที่ที่ควรรู้จักกตัญญูตเวทีต่อพ่อแม่จึงได้แอบติดตามแม่โคมา เพื่อขอให้เสือกินแทนแทน ความมีคุณธรรมของโคทั้งสองทำให้เสือโคร่งเกิดความซาบซึ้งและตระหนักถึงการกระทำของตน ที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเดือดร้อนของผู้อื่น เพราะไม่ว่าเสือจะตัดสินใจเลือกกินแม่โคหรือลูกโค อีกฝ่ายที่ยังคงมีชีวิตอยู่ก็จะต้องทนทุกข์ทรมานจากการสูญเสียผู้ที่ตนรักไป ดังนั้นเสือจึงยอมละความอยากลงชั่วคราว เพื่อปล่อยย้าให้แม่โคได้อยู่ร่วมกันต่อไป แม้เสือโคร่งจะยังชีพอยู่ด้วยการอาศัยชีวิตสัตว์อื่นเป็นอาหาร แต่ก็ยังมีจิตสำนึกที่ดีที่จะไม่เบียดเบียนผู้อื่นอย่างไร้เหตุผล เพียงเพื่อหวังแต่ประโยชน์ส่วนตน เป็นสำคัญ แนวคิดที่ได้จากเรื่องนี้จะช่วยยืนยันเตือนให้ผู้อ่านมีความรับผิดชอบต่อคำพูดของตนให้มากขึ้น ก่อนที่

จะพูดอะไรออกไปก็ควรรู้จักคิดพิจารณาไตร่ตรองให้รอบคอบ เพื่อจะได้ไม่เกิดผลเสียติดตามมา ในภายหลัง ส่วนในเรื่องกระต่ายจอมไว ตัวละครมีนิสัยกลัวเพื่อจะอยู่เสมอจนในที่สุดก็ได้ประสพกับเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้กระต่ายตัวนี้รู้สำนึกว่า การพูดปดนั้นย่อมนำความทุกข์อย่างใหญ่หลวงมาให้ทั้งแก่ตนเองและผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ในตอนจบของเรื่องนี้กระต่ายจึงคิดกลับตัวกลับใจประพฤติตัวเสียใหม่ให้ดีขึ้น ตัวอย่างจากเรื่องนี้จะช่วยให้อ่านที่อยู่นวัยเด็กเกิดความหวังและกำลังใจอันที่จะมุ่งมั่นกระทำแต่ความดี อีกทั้งยังตระหนักถึงโทษของการพูดปดที่จะก่อให้เกิดผลเสียได้ทุกเมื่อ

จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดหลักที่มุ่งเน้นในข้อมูลทั้งสอง เรื่องดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้แต่งต้องการเน้นให้อ่านประพจน์ชอบด้วยวาจาที่เป็นจริง แม้ว่าในบางครั้งผู้พูดอาจจะต้องยอมสูญเสียชีวิตอันมีค่าเพื่อรักษาวาจาที่ได้กล่าวไว้แล้วก็ตาม ผู้ที่ดำรงมั่นอยู่ในวจีสุจริตย่อมเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาและได้รับการยกย่องสรรเสริญจากบุคคลทั่วไป แต่ในทางกลับกันผู้ใดกล่าวเท็จอยู่เป็นนิจ นอกจากจะทำให้ผู้อื่นเสื่อมความนิยมนับถือแล้วยังเป็นการประทุษร้ายต่อผู้ที่อยู่แวดล้อมมาโดยไม่เจตนาอีกด้วย ตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับตัวละครทั้งสองเรื่อง อาจช่วยให้อ่านสามารถแยกแยะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ได้อย่างถูกต้องแล้ว เลื่อนไปปฏิบัติตามในชีวิตจริงต่อไป

1.11 การรู้จักใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา เป็นแนวคิดหลักที่มีใน เรื่องหมีใหญ่ผจญภัย ผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นว่าเมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคใดๆ เข้ามาในชีวิตควรจะใช้สติปัญญาในการคิดวิเคราะห์หาหนทางที่จะแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคเหล่านั้นอย่างชาญฉลาด ดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับตัวละครที่ชื่อหมีใหญ่ในเรื่องนี้ซึ่งได้พลัดหลงกับเจ้าของขณะที่เขาไปเที่ยวสวนสัตว์ในวันหยุดสุดสัปดาห์ ลูกหมาตัวนี้ได้ประสพกับเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งคืน จนกระทั่งรุ่งเช้าจึงถูกคนกวาดขยะจับไปให้ภรรยาของเขาไปใส่กรงวางขายรวมกับหมาตัวอื่นที่ท้องสนามหลวง เมื่อเด็กชายซึ่งเป็นเจ้าของได้ไปเดินหาซื้อลูกหมาตัวใหม่แทนตัวเก่าที่หายไปหมีใหญ่จึงได้มีโอกาสแสดงท่าทางต่างๆ จนกระทั่งเด็กชายจำได้ แล้วนำหมีใหญ่กลับบ้านในที่สุด

แนวคิดที่ผู้แต่งมุ่งเน้นในเรื่องนี้จะช่วยให้เด็กมีแนวทางในการคิดแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกวิธีและไม่ตื่นกลัวกับเหตุการณ์ที่เด็กอาจต้องเผชิญอยู่เพียงลำพังโดยไม่

มีผู้ใหญ่อยู่ด้วย ดังตัวอย่างจากตัวละครในเรื่องที่รู้จักใช้ทวิบริบทในการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้อย่างทันท่วงที จึงทำให้เรื่องราวจบลงอย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังอาจเป็นข้อคิดไว้เตือนใจให้แก่ผู้อ่านได้อีกประการหนึ่งว่าการไปในสถานที่ต่างๆ ซึ่งไม่คุ้นเคย เด็กๆ ไม่ควรที่จะอยู่ห่างจากผู้ใหญ่ เพราะอาจทำให้พลัดหลงกันได้ง่าย ดังนั้น เด็กๆ จึงควรรู้จักระมัดระวังตัว ไม่ประพฤติดิถีไปจากคำเตือนที่ผู้ใหญ่ได้กำชับเอาไว้ ไม่เช่นนั้นแล้วเด็กๆ ก็อาจต้องเจอกับเหตุการณ์ที่คล้ายคลึง แต่ตัวละครในเรื่องนี้โชคยังช่วยให้ได้กลับไปอยู่กับเจ้าของเดิมอีกครั้ง ซึ่งในชีวิตจริงแล้วอาจไม่มีเหตุการณ์ประจวบเหมาะได้บ่อยนัก ทางที่ดีเด็กๆ ควรเชื่อฟังคำวาทกล่าวตักเตือนของผู้ใหญ่และไม่เล่นซุกซนจนเกินกว่าเหตุเพราะอาจเกิดผลร้ายติดตามมาได้

1.12 การฟังอย่างมีวิจารณ์ตาม เป็นแนวคิดหลักที่มีในเรื่อง กิ้งก่าไปเยี่ยมเพื่อน ผู้แต่งต้องการชี้ให้เห็นว่า การฟังเรื่องราวใดก็ตามควรรู้จักแยกแยะตามเหตุและผลให้รอบคอบเสียก่อนแล้วจึงค่อยสรุปความ เพราะการบอกเล่าต่อๆ กันมาอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ ดังนั้นผู้ฟังที่ดีจึงไม่ควรเชื่อตามที่ที่ได้ยินหรือได้ฟังมาจากผู้อื่น ดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับตัวละครในเรื่องนี้ ซึ่งบรรดาสัตว์ต่างๆ ได้พากันเชื่อคำบอกเล่าของกา นกนางแอ่น และงู โดยไม่ได้ไตร่ตรองให้รอบคอบ จากกิ้งก่าตัวเล็กๆ ตัวหนึ่งที่เผชิญกาไปเจอเข้าในระหว่างทาง จึงกลายเป็นมังกรพ่นพิษของเพื่อนๆ ไปได้ กว่ากิ้งก่าจะเดินทางมาถึงที่หมาย เรื่องราวก็ดับบานปลายออกไปมาก กิ้งก่าได้ซักถามรายละเอียดต่างๆ อีกครั้ง จนความจริงกระจ่างชัดขึ้น จึงทำให้เหตุการณ์ที่กำลังวุ่นวายอยู่ในขณะนั้นสามารถสงบลงได้

แนวคิดหลักในเรื่องนี้สอดคล้องกับคำสอนของพระพุทธองค์ในกาลามสูตร ซึ่งทรงมุ่งเน้นให้ทุกคนมีเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง รู้จักใช้สติปัญญาที่มีพิจารณาใคร่ครวญตามเหตุและผลอันสมควร ทั้งนี้เพราะการฟังแล้วเชื่อตาม ๆ กันมาอาจมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นได้ เนื่องจากผู้เล่าอาจเติมความรู้สึกนึกคิดของตนลงไปโดยไม่รู้ตัว ดังนั้นจึงควรใช้วิจารณ์ตามการฟังเพื่อที่จะได้ไม่จดจำเอาสิ่งที่ไม่ถูกต้องมายึดถือเป็นเรื่องจริงจึง การปลูกฝังให้เด็กได้ใช้ความคิดวิเคราะห์แยกแยะเรื่องราวที่ได้ฟัง ตลอดจนสามารถวินิจฉัยได้ว่า เรื่องราวนั้นควรเชื่อถือหรือไม่เพียงไร ย่อมจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพที่มีอย่างเต็มที่ ไม่เชื่อถืออย่างงมงายหรือไม่ยอมรับฟังอย่างสิ้นเชิง แต่กลับรู้จักใช้เหตุและผลในการคิดใคร่ครวญและควบคุมตัวเองให้มีสติสัมปชัญญะอยู่เสมอ

1.13 การปฏิบัติตนอยู่ในทางสายกลาง เป็นแนวคิดหลักที่มีใน เรื่องกระรอก เก่ง กระต่ายดี ผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขนั้นจะต้องยึดหลักปฏิบัติตนอยู่ในทางสายกลาง กล่าวคือ ไม่ดึงหรือไม่หย่อนจนเกินไป ถ้าหากเอนเอียงไปเพียงข้างใดข้างหนึ่งก็ย่อมจะทำให้ขาดความพอดีและอาจก่อให้เกิดผลเสียติดตามมาได้ ดังตัวอย่างการอบรมเลี้ยงดูลูกของครอบครัวกระต่ายและครอบครัวกระรอกซึ่งมุ่งเน้นให้ลูกของตนมีความเก่งกับมีความดีเพียงประการเดียว เมื่อลูกสัตว์ทั้งสองได้มีโอกาสไปอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่เร่งเรียนจึงต่างก็เกิดทุกข์ไปคนละอย่าง ลูกกระต่ายกับลูกกระรอกจึงได้พยายามปรึกษาเพื่อหาข้อดีและข้อเสียของแต่ละฝ่าย แล้วนำมาปรับปรุงตัวเองเสียใหม่ให้ดีขึ้น จนในที่สุดทั้งสองก็สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

พฤติกรรมของตัวละครในเรื่องนี้ อาจเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ผู้อ่านที่อยู่วัยเด็กกว่าการที่จะประสบความสำเร็จทั้งในชีวิตการเรียนและการดำรงอยู่ในสังคมนั้น จะต้องเลือกเดินตามทางสายกลาง นั่นคือควรจะเป็นทั้งคนดีและคนเก่งไปพร้อม ๆ กัน คนดี ในที่นี้หมายถึง ผู้ที่มีคุณธรรมประจำใจ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ในขณะที่เดียวกันก็ควรปฏิบัติตนให้ได้ชื่อว่าเป็นคนเก่งในการศึกษาเล่าเรียน มีความขยันหมั่นเพียรและรู้จักรับผิดชอบหน้าที่ที่ควรกระทำตามวัยของตน การสอนให้เด็กมีแต่ความเฉลียวฉลาด รู้จักเอาตัวรอดโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น ไม่อาจช่วยให้เด็กมีความสุขในการดำรงชีวิตได้ ส่วนการสอนให้เด็กเป็นคนดีมีคุณธรรมและเป็นที่รักใคร่ของทุกคนก็อาจทำให้เด็กเกิดทุกข์ได้เช่นกัน ถ้าหากทำให้เด็กละเลยต่อการศึกษาค้นคว้าความรู้อันจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมต่อไปในภายหน้า แนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเด็กซึ่งผู้แต่งได้เสนอไว้ในตอนจบของเรื่องก็คือการปฏิบัติตนอยู่ในทางสายกลางตามหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา ซึ่งมุ่งให้ยึดหลักของความพอดี ไม่เอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งจนสุดโต่ง ทั้งนี้เพราะการสร้างดุลยภาพให้เกิดขึ้นในชีวิตย่อมจะช่วยให้ทุกคนเลิกเบียดเบียนซึ่งกันและกัน และพร้อมใจกันช่วยเหลือเกื้อกูลสังคมให้สงบร่มเย็นสมดังประสงค์

1.14 การรักษาศีลห้า เป็นแนวคิดที่มีใน เรื่องแก่นพบพญานก ผู้แต่งต้องการเน้นให้ผู้อ่านที่อยู่วัยเด็กได้ตระหนักถึงคุณประโยชน์ของการดำรงตนอยู่ในเบญจศีลซึ่งเป็นหลัก

ธรรมชั้นพื้นฐานที่พุทธมามกะพึงยึดถือไว้ เป็นคุณธรรมประจำใจ ทั้งนี้เพื่อให้รู้จักคุณค่าชีวิตของตนเองและผู้อื่นที่เท่าเทียมกัน ดังนั้นจึงไม่ควรเปิดเผยเปิดเผยผู้ใดให้ได้รับความทุกข์ทั้งทางกาย วาจา และใจ ดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับตัวละครในเรื่องซึ่งเป็นเด็กชายคนหนึ่งที่มีนิสัยซุกซนและชอบรังแกสัตว์อยู่เสมอ จนกระทั่งวันหนึ่งแก่นหรือเด็กชายในเรื่อง ก็ได้ประสบกับเหตุการณ์ประหลาดที่ทำให้เขาต้องทนทุกข์ทรมานอยู่ในร่างของแมวมาเป็นเวลานานถึงห้าวัน ในแต่ละวันที่ผ่านไปแก่นก็ได้บำเพ็ญความดีด้วยการไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม ไม่พูดเท็จ และไม่ดื่มเครื่องดื่มของเมา เมื่อแก่นมุ่งกระทำความดีจนครบทั้งห้าวัน เขาก็ได้รับการให้อภัยจากพญานกยักษ์และบรรดาบรืวารนซึ่งแก่นเคยรังแกเล่นด้วยความซุกซนมาก่อน

แนวคิดหลักที่มุ่งเน้นในเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าโดยเฉพาะที่อยู่อาศัยวัยเด็กได้เข้าใจในหลักธรรมศาสนาสอนทางพุทธศาสนา เรื่องการรักษาศีลห้าอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้งยังตระหนักถึงการไม่เปิดเผยเปิดเผยชีวิตผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราเพื่อที่จะระลึกได้อยู่เสมอว่า ทุกชีวิตไม่ว่าคนหรือสัตว์ย่อมมีความรักและห่วงหาอาลัยของตัวของตัวเองเหมือนกันทั้งสิ้น จึงไม่ควรไปรังแกหรือทำร้ายสัตว์อื่นด้วยความคึกคะนอง โทษของการเล่นซุกซนจนเกินเหตุของตัวละครในเรื่องซึ่งถูกสาปให้กลายเป็นแมวไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง อาจทำให้เกิดความเกรงกลัวและไม่กล้าปฏิบัติตัวอย่างเช่นนั้นอีก ในขณะที่เดียวกันผลแห่งการตั้งใจทำความดีที่ตัวละครได้เพียรปฏิบัติมาจนทำให้ผู้อื่นเห็นใจและให้อภัยในความผิดที่แล้วมา ก็อาจช่วยสร้างความหวังและกำลังใจให้กับเด็กซุกซนบางคนที่เคยมีพฤติกรรมคล้ายคลึงกับตัวละครในเรื่องได้หันมาปรับปรุงตัวเองเสียใหม่ให้ดีขึ้น การใช้วรรณกรรมเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังแนวคิดด้านคุณธรรมให้แก่เด็ก จึงนับว่าเป็นวิธีที่แยบยลและเหมาะสมกับวัยของเด็ก สามารถสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่านไปพร้อม ๆ กับการย้ำเตือนให้เด็กตระหนักถึงการกระทำดีและไม่ดีได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

1.15 การบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นแนวคิดที่มีใน เรื่องข้าวเหนียว ผู้แต่งได้เน้นให้เห็นว่าการอยู่ร่วมกันสังคมเดียวกัน ทุกคนควรจะมีความรับผิดชอบต่อประโยชน์สุขของส่วนรวม ำให้ถือประหนึ่งว่าชุมชนที่อยู่อาศัยเป็นบ้านที่ควรช่วยกันดูแลรักษา ไม่ปล่อยให้เป็นภาระหน้าที่ของผู้ใดผู้หนึ่งเท่านั้น ดังตัวอย่างในเรื่องที่ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครสำคัญเกิด

จิตสำนึกที่ดีและคิดว่าเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วยการช่วยเหลือกับขยะที่มีคนทิ้งไว้บนทางเท้า แต่ในขณะที่ตัวละครกำลังทำตนเป็นพลเมืองดีอยู่นั้น ก็เผชิญเห็นเด็กอีกคนหนึ่งกำลังทิ้งขยะลงบนพื้นถนน ผู้แต่งจบเรื่องด้วยการสร้างสถานการณ์สมมุติให้แก่ผู้อ่านว่า ถ้าเป็นตัวละครในเรื่องแล้วกำลังประสบกับเหตุการณ์เช่นนี้ผู้อ่านควรจะทำอย่างไร

การจบเรื่องในลักษณะดังกล่าว จะช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดจินตนาการอันกว้างไกลและมีความคิดสร้างสรรค์ที่จะคิดหาวิธีแก้ปัญหา ซึ่งอาจพบเห็นได้จริงในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบให้แก่เด็กได้อย่างแนบเนียน โดยที่เด็กไม่รู้ตัวว่ากำลังถูกสอนหรือถูกบังคับให้กระทำตาม เนื่องจากเด็กจะสมมุติให้ตัวเองเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องแล้วจดจำพฤติกรรมและความคิดของตัวละครมาใช้ในชีวิตจริง แนวคิดเกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมในเรื่องนี้ จึงอาจช่วยไขมน้าวจิตใจของเด็กให้อยากคิดและทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนของตนดังตัวอย่างที่เห็นได้จากการกระทำของตัวละครในเรื่อง

1.16 การยอมรับความเปลี่ยนแปลง เป็นแนวคิดหลักที่มีในเรื่องปิ่นปิ่นรถไฟ มาแล้ว และฤทธิ์ราหู ซึ่งผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นว่า ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่มีสิ่งใดสามารถคงที่อยู่ได้ตลอดไป ดังนั้น บุคคลจึงควรประจักษ์ความจริงตามธรรมชาติที่จะต้องผันเปลี่ยนไปอย่างไม่หยุดนิ่ง และต้องหมั่นพิจารณาตามเหตุและผลของปรากฏการณ์ไม่ยึดมั่นสิ่งใดสิ่งหนึ่งตายตัวจนเกินไป ทั้งยังกล้าที่จะเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งหลายด้วยใจอันมั่นคง จึงจะทำให้สามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างเป็นสุข ตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับตัวละครในเรื่องนี้จะช่วยแนะนำให้ผู้อ่านที่อยู่ในวัยเด็กเข้าใจถึงความจริงของสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังเช่นปิ่นปิ่นซึ่งเคยเป็นรถไฟขบวนสำคัญของเมือง เมื่อมีรถยนต์คันใหม่เข้ามาเข้ายังมีความเร็วที่เหนือกว่า ผู้คนก็ย่อมสนใจและหันไปใช้บริการของรถยนต์กันมากขึ้น แม้ปิ่นปิ่นจะรู้สึกน้อยใจที่ถูกลดความสำคัญลงไป แต่ในตอนจบของเรื่องปิ่นปิ่นก็สามารถทำใจให้ยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ และไม่วิตกกังวลกับความล่าช้าของตนอีกต่อไป ส่วนในเรื่องฤทธิ์ราหู นอกจากจะมุ่งเสนอแนวคิดเท่ากับแนวคิดใหม่เกี่ยวกับเรื่องการเกิดสุริยุปราคาแล้วผู้แต่งยังมุ่งให้ข้อคิดเกี่ยวกับการรู้จักแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์อีกด้วย กล่าวคือ การที่เคยมีความเชื่อแบบเก่า เมื่อมีข้อพิสูจน์ใหม่ที่น่าเชื่อถือมากกว่า และสามารถอธิบายได้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ บุคคลก็ควรยอมรับอย่างมีเหตุผล

จากแนวคิดที่ปรากฏในเรื่องทั้งสองดังกล่าวข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าผู้แต่งมุ่งให้ผู้อ่านรู้จักยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และรู้จักใช้เหตุและผลพิจารณาไตร่ตรองให้ถี่ถ้วนถี่ ไม่หวั่นไหวกับความเปลี่ยนแปลงหรือตื่นกลัวจนทำให้ขาดสติ ซึ่งทั้งนี้อาจจะนำความทุกข์มาสู่ตนเองได้ หลักสำคัญก็คือจะต้องเข้าใจในสภาพความเป็นจริงของธรรมชาติที่ไม่มีอะไรคงที่แน่นอน ทุกอย่างย่อมมีการสลับสับเปลี่ยนกันอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น จึงควรปรับตัวปรับใจให้ยืดหยุ่นไปตามกฎของธรรมชาติ เพื่อที่จะได้เลือกใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

1.17 การรู้จักระมัดระวังอันตราย เป็นแนวคิดหลักที่มีในเรื่อง ยาของคุณย่า ผู้แต่งต้องการเน้นให้ผู้อ่านตระหนักถึงคุณและโทษที่เกิดจากการใช้ ยา โดยชี้ให้เห็นว่า ยามีคุณต่อมนุษย์มาก ในขณะที่เดียวกันก็มีโทษอย่างมหันต์เช่นกัน ดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับตัวละครในเรื่อง คือ เด็กชายทั้งสามคนที่ได้แอบหยิบยาของคุณย่ามารับประทานกันเอง ในขณะที่คุณย่าไม่อยู่บ้าน ความซุกซนจนเกินเหตุจึงทำให้เด็กทั้งสามต้องไปนอนพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลระยะหนึ่ง ถึงแม้จะไม่มีใครได้รับอันตรายร้ายแรงหรือถึงแก่ชีวิต แต่ก็ทำให้เสียเงินและเสียเวลาไปโดยใช่เหตุ คุณหมอจึงได้ตักเตือนให้เด็กทั้งสามรู้จักระมัดระวังอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้จากการใช้ยาโดยไม่ปรึกษาผู้ใหญ่หรือแพทย์ ทั้งนี้เพราะยาแต่ละชนิดจะใช้รักษาอาการของโรคที่แตกต่างกัน ดังนั้นก่อนนำยาทุกครั้งจึงควรอ่านฉลากยาให้ละเอียดแล้วปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้เด็กๆ ยังไม่ควรหยิบยมารับประทานเองเพราะอาจเกิดความผิดพลาดได้ ควรให้ผู้ใหญ่อคอยดูแลช่วยเหลืออยู่อย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะได้เลือกใช้ยาได้ตรงตามอาการเจ็บป่วย

แนวคิดหลักที่มุ่งเน้นในเรื่องนี้ นอกจากจะช่วยเตือนสติให้เด็กรู้จักระมัดระวังอันตรายและไม่เล่นซุกซนจนเกินไปแล้ว ยังช่วยทำให้เด็กมีความรู้เรื่องยาเพิ่มขึ้นอีกด้วย และทำให้เด็กตระหนักถึงคุณและโทษของยาได้มากขึ้น ทั้งยังพยายามระมัดระวังอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ผลเสียที่ตัวละครได้รับย่อมจะเป็นตัวอย่างที่ดีที่ทำให้เด็กรู้จักคิดและหยุดยั้งพฤติกรรมที่อาจคล้ายคลึงกันลงได้บ้าง การเข้าร่วมเป็นสื่อในการอบรมสั่งสอนเด็กแทนการสอนโดยตรงเช่นนี้ นอกจากจะไม่ทำให้เด็กรู้สึกเบื่อหน่ายแล้วยังสามารถทำให้เด็กจดจำและนำความรู้ที่ได้นำไปใช้ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันต่อไป

กล่าวโดยสรุป แนวคิดทางด้านคุณธรรมดังที่ได้เสนอไว้แล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้แต่งมุ่งปลูกฝังให้เด็กสามารถควบคุมกาย วาจา และใจให้อยู่ในขอบเขตที่พึงงามไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น อีกทั้งยังสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ตนและสังคมได้ ผู้แต่งสามารถนำรูปแบบวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีเพื่อเสนอแนวคิดของเรื่องได้อย่างแยบยลโดยไม่ต้องอ้างถึงหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาอย่างตรงไปตรงมาซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายได้ง่าย แบบอย่างทั้งที่ดีและไม่ดีที่ผู้แต่งแสดงเอาไว้ในแต่ละเรื่อง จะช่วยให้เด็กสามารถแยกแยะคุณลักษณะที่สังคมพึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งรู้จักเลือกเลียนแบบเฉพาะพฤติกรรมที่ดีต่อไป นอกจากนี้ เรื่องราวต่างๆ ที่ผู้แต่งจำลองขึ้นมาจากชีวิตจริงก็อาจช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเข้าใจสภาพความเป็นจริงในสังคมดียิ่งขึ้น และสามารถใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาให้กับตัวเองได้อย่างถูกวิธี แนวคิดด้านคุณธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมสำหรับเด็กจึงมีความเหมาะสมกับวัยและตรงตามความสนใจของเด็ก ทั้งยังสามารถปลูกฝังให้เด็กมีจิตใจที่พึงงามและเติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ

2. แนวคิดด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ ได้แก่ สาระสำคัญหรือแก่นของเรื่องของผู้แต่งต้องการเน้นให้เด็กได้ตระหนักถึงคุณประโยชน์อย่างมหาศาลของธรรมชาติ ที่มีต่อมวลมนุษย์และสรรพสิ่งบนโลกนี้ ดังนั้นจึงถือเป็นหน้าที่ที่ทุกคนควรจะช่วยกันธำรงรักษาคุณภาพของธรรมชาติไว้ให้คงอยู่ เพื่อที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์สุขให้เกิดขึ้นแก่ทุกสรรพชีวิต หลักปฏิบัติสำคัญซึ่งจะนำไปสู่สันติสุขได้ดังต้องการก็คือ การสร้างความรู้สึที่ดีต่อกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสัตว์ มนุษย์กับพืช และมนุษย์กับสรรพสิ่งอื่น อีกทั้งมนุษย์ยังควรคำนึงอยู่เสมอว่าไม่ใช่เจ้าของที่แท้จริงที่จะเข้าไปถือครองสิทธิ์ในธรรมชาติได้ตามใจชอบ หากแต่มนุษย์เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่จะต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติในฐานะที่เป็นเครื่องดำรงชีวิตให้เป็นสุข การปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้แก่เด็กตั้งแต่วัยเยาว์จะช่วยให้เด็กเกิดความรักและหวงแหนธรรมชาติ มีความเมตตากรุณาต่อชีวิตอื่นที่อยู่ร่วมโลกเดียวกัน ไม่เบียดเบียนสรรพสิ่งอื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่กลับเลือกดำรงชีวิตให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างมีความสุขในลักษณะที่อิงอาศัยซึ่งกันและกันตลอดไป

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดพบว่า ผู้แต่งมุ่งเสนอแนวคิดด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติรวม 9 เรื่อง งานที่นี้อาจจำแนกได้เป็น 2 หัวข้อ คือ

2.1 การไม่เปิดเผยเขียนชีวิตสัตว์ เป็นแนวคิดหลักด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติที่มี
 านข้อมูล 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่องบ้านของสีนวล ลูกเต่าบกกับลุงเต่าน้ำ นกเจ้าฟ้ากับเด็กชาย
ผมจุก ขนพู่กับพู่ตั้ง และ ผิงน้อยในสวน ผู้แต่งได้เน้นให้เห็นว่า ลักษณะของสัตว์โลกทุกชนิด
 ไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ต่างก็มีความรักกันชีวิตของตนด้วยกันทั้งสิ้น การเปิดเผยชีวิตสัตว์อื่น
 เพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตัวแต่เพียงฝ่ายเดียวย่อมจะนำความไม่สงบสุขมาสู่สังคมได้ ดังนั้นจึง
 ควรรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และเข้าใจว่าการพลัดพรากจากพ่อแม่พี่น้องหรือถิ่นที่อยู่อัน
 คู่คุ้นเคยย่อมจะทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทั้งทางกายและทางใจ การแสดงความรักและเมตตา
 สัตว์ที่ถูกต้องก็คือควรปล่อยให้สัตว์ได้มีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่จับหรือนำมากักขังไว้เพื่อหวังเลี้ยง
 ไร่ขายหรือเลี้ยงไว้ดูเล่นซึ่งอาจเป็นการทรมานสัตว์ได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะธรรมชาติวิสัย
 ของสัตว์บางชนิดไม่เคยชินกับการดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เมื่อถูกล่ามา
 ขายหรือนำมาเลี้ยงไว้ในบ้านก็ย่อมทำให้สัตว์เกิดความตื่นกลัว อีกทั้งมนุษย์เองก็อาจขาดความรู้
 ความเข้าใจในการดำรงชีวิตของสัตว์บางชนิดอย่างถ่องแท้จึงอาจทำร้ายสัตว์ด้วยความรู้เท่าไม่
 ถึงการณณ์ ดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับตัวละครในเรื่อง บ้านของสีนวล ที่ได้รับความทุกข์อย่างแสน
 สาหัสด้วยน้ำมือของมนุษย์ที่เห็นแก่ตัวบางจำพวก คำร้องขอของนางอายุที่ชื่อสีนวลตัวนี้อาจช่วย
 ย้ำเตือนสติให้ผู้มีใจเมตตากรุณาทั้งหลาย ได้หันกลับมาทบทวนบทบาทการกระทำของตนเสียใหม่
 เพื่อที่จะได้ไม่ต้องมาให้ความร่วมมือในการทำร้ายสัตว์ทางอ้อม นั่นคือการรักและเอ็นดูสัตว์ด้วย
 การซื้อสัตว์มาเลี้ยงเอาไว้ ซึ่งอาจเป็นการสนับสนุนให้ช่วยกันเปิดเผยชีวิตสัตว์โดยไม่เจตนา
 นอกจากนี้การหลงยึดติดอยู่กับความเชื่อที่งมงายไร้สาระ ก็อาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนต้อง
 เปิดเผยชีวิตสัตว์อื่นเพื่อหวังให้รอดพ้นจากความทุกข์ ดังในเรื่อง ลูกเต่าบกกับลุงเต่าน้ำ ซึ่ง
 ลูกเต่าบกเกือบเอาชีวิตไม่รอด เนื่องจากความรู้เท่าไม่ถึงการณณ์ของเด็กชายผู้ใจดีคนหนึ่งที่ดี
 ช่วยเหลือให้ลูกเต่าบกหนีพ้นจากการเป็นสินค้าที่คนจับมาขาย ำให้กับผู้ที่ต้องการสะเดาะเคราะห์
 แนวคิดที่ได้จากเรื่องนี้มุ่งเน้นให้พุทธศาสนิกชนทุกคนยึดหลักปฏิบัติอันเป็นแก่นแท้ของศาสนา เพื่อ
 ที่จะได้ไม่หลงเดินไปในทางที่ผิดหลักธรรมศาสนของพระพุทธองค์ ซึ่งเน้นให้เลิกเปิดเผยซึ่ง
 กันและกันอย่างแท้จริง อีกทั้งยังควรมีน้ำใจรักใคร่และเมตตากรุณาต่อสรรพสัตว์อื่นที่เป็นเพื่อน
 ร่วมสุขร่วมทุกข์และร่วมเกิด แก่ เจ็บ ตาย ดังที่ผู้แต่งต้องการเน้นให้ผู้อ่านเกิดจิตสำนึกที่ดี
 ดังกล่าวในเรื่อง นกเจ้าฟ้ากับเด็กชายผมจุก โดยเน้นให้เห็นพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องนี้
 ที่มีจิตเมตตากรุณาต่อผู้อื่น พฤติกรรมดังกล่าวจึงอาจเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อ่านให้นำไป

ประเพณีปฏิบัติตามต่อไป ส่วนใน เรื่องชนพุกกับทูต ผู้แต่งมุ่งเน้นให้เกิดความรัก ความเอ็นดูต่อสัตว์ โดยเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของแมวไทยซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงงานบ้านที่เด็ก ๆ อาจรู้จักหรือคุ้นเคยกันดีอยู่แล้ว การสอดแทรกสาระความรู้ต่าง ๆ ผ่านคาพูดของตัวละครในเรื่องจะช่วยทำให้เรื่องน่าสนใจและชวนติดตามมากยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับแมวให้แก่เด็กได้อีกด้วย เช่น การให้ตัวละครสนทนาถึงตำนานต่างๆ ที่เกี่ยวกับแมว การแบ่งตระกูลแมวออกเป็น 2 พันธุ์ใหญ่ ๆ คือ แมวขนสั้น และแมวขนยาว ชนิดของตระกูลแมวไทย รวมทั้งการกระจายพันธุ์ของแมวไทยไปยังที่ต่างๆ ทั่วโลก นอกจากนี้การดำเนินเรื่องด้วยการให้ตัวละครสำคัญทั้งสองคือชนพุกกับทูตมีอุปสรรคในเรื่องความรักและต้องใช้ความเข้มแข็งอดทนในการแก้ปัญหาย่อมจะช่วยเข้าใจให้เกิดความตื่นตัวสนุกสนาน เมื่อเรื่องจบลงด้วยความสุขสมหวังของตัวละครก็อาจทำให้เด็กพลอยรู้สึกชื่นชมยินดีร่วมไปด้วย และในเรื่อง ผิงน้อยในสวน เป็นเรื่องราวการดำรงชีวิตของผิง ผู้แต่งได้กำหนดคาให้ตัวละครสำคัญคือผิงน้อยเป็นผิงงานที่เพิ่งออกบินหาอาหารกับผิงพี่เลี้ยงเป็นครั้งแรก ในระหว่างทางที่บินผ่านผิงน้อยก็ได้ซักถามสิ่งที่พบเห็นด้วยความสงสัย ผิงพี่เลี้ยงจึงได้ให้คาอธิบายด้วยการเปรียบเทียบกับการดำรงชีวิตของผิง กลวิธีที่ผู้แต่งใช้ในการดำเนินเรื่องดังกล่าวนี้จะช่วยให้ผู้อ่านไม่เกิดความเบื่อหน่าย แต่กลับได้รับทั้งความบันเทิงใจและความรู้ไปพร้อม ๆ กัน

จะเห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับการไม่เบียดเบียนชีวิตสัตว์ดังกล่าวข้างต้น เพื่อมุ่งให้เด็กได้ตระหนักถึงความสงบสุขของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ นั่นคือการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อชีวิตของสัตว์อื่น และมุ่งให้เด็กดำรงตนเป็นผู้ที่มีคุณธรรมประจำใจ ยึดมั่นในหลักพุทธธรรมอย่างเคร่งครัดเพื่อที่จะได้ไม่เบียดเบียนสรรพสัตว์อื่นด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

2.2 การตระหนักในคุณประโยชน์ของพืช เป็นแนวคิดหลักที่มีในข้อมูลรวม 4 เรื่องได้แก่ เรื่องฉันทันเป็นต้นน้ำใหญ่ เด็กน้อยกับต้นไม้ ต้นไม้มีเพื่อน และ เมล็ดข้าวสีทอง ผู้แต่งต้องการชี้ให้เห็นว่า พืชมีคุณประโยชน์ต่อมวลมนุษยและสรรพสิ่งต่าง ๆ อย่างอเนกอนันต์ ทุกคนจึงควรรักษาในคุณค่าของพืชและช่วยกันบำรุงรักษาพืชหรือป่าไม้เอาไว้ให้อุดมสมบูรณ์ตลอดไป เนื่องจากป่าไม้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการรักษาคุณภาพของระบบนิเวศ เมื่อป่าถูกทำลายก็จะส่งผลกระทบต่อการดำรงอยู่ของทุกสรรพสิ่ง รวมทั้งตัวมนุษย์เองด้วย

ดังนั้นมนุษย์จึงควรตระหนักถึงโทษของการ เบียดเบียนต้นไม้ที่จะนำภัยพิบัติมาให้แก่สรรพชีวิตและ
 โลก นั่นคือ ควรช่วยกันสร้างความรักความผูกพันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติให้เกิดขึ้นในจิตใจ
 ของทุกคน ดังที่ปรากฏในเรื่อง จินเป็นต้นไม้ใหญ่ ซึ่งผู้แต่งต้องการเน้นให้เด็กเข้าใจถึงลำดับ
 ชั้นการเจริญเติบโตของพืช ที่จะกลายเป็นต้นไม้ใหญ่ที่ให้คุณประโยชน์ต่อมนุษย์และโลกนี้มากมาย
 เกินคณานับ การจบเรื่องด้วยการชักชวนให้เด็ก ๆ รู้จักอนุรักษ์ธรรมชาติเอาไว้ให้คงอยู่ตลอด
 ไปด้วยการหันมาช่วยกันปลูกต้นไม้กันอย่างจริงจังจนกลายเป็นนิสัยที่ติดตัวไปจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่
 จึงอาจเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาการรักษาสมดุลของธรรมชาติไม่ทำให้เสียไปได้ นอกจากนี้
 ยังควรสร้างจิตสำนึกที่ดีให้เกิดขึ้นไปตั้งแต่เด็กในเรื่องของความรับผิดชอบต่อธรรมชาติ โดย
 ไม่ควรเน้นให้เด็กถึงแต่ประโยชน์ส่วนตนฝ่ายเดียว แต่ควรจะช่วยกันกระตุ้นเตือนให้เด็ก
 รู้จักเพ่งมองให้ลึกลงไปถึงคุณค่าและสิ่งดีงามที่แฝงอยู่ในสรรพสิ่งอื่น เพื่อที่จะได้เลิกเบียดเบียน
 กันอย่างแท้จริง ดังในเรื่อง เด็กน้อยกับต้นไม้ ผู้แต่งมุ่งเน้นให้เห็นตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับต้นยางนา
 านอดีที่ เคยมีลำต้นสูงใหญ่สวยงามและอยู่ใกล้ริมน้ำที่อุดมสมบูรณ์ ต่อมาไม่นานก็ถูกเบียดเบียน
 จากมนุษย์จนต้องยืนต้นตายไปอย่างน่าเสียดาย แนวคิดจากเรื่องนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าทุกอย่าง
 ในโลกนี้ล้วนมีคุณประโยชน์ด้วยกันทั้งนั้น แม้แต่ต้นไม้ที่ตายไปแล้วก็อาจหันมาใช้เป็นที่เกาะพัก
 อาศัยได้ชั่วคราว ดังนั้นมนุษย์จึงไม่ควรให้ความสำคัญต่อตนเองเพียงฝ่ายเดียว แต่ควร
 ยอมรับและตระหนักในคุณค่าของสรรพสิ่งอื่น ที่มีความเท่าเทียมกับมนุษย์ในทางที่จะอยู่ร่วมอาศัย
 โลกนี้ได้เช่นเดียวกัน เมื่อมนุษย์ไม่เข้าเจ้าของที่แท้จริงของธรรมชาติ ดังนั้น มนุษย์จึงควรรู้จัก
 ปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุขด้วยการไม่เบียดเบียนชีวิตของผู้อื่น อีกทั้งยัง
 ควรช่วยเหลือเกื้อกูลอย่างมิตรที่ดีต่อกันตลอดไป ดังตัวอย่างในเรื่อง ต้นไม้มีเพื่อน ผู้แต่งมุ่ง
 เน้นให้ผู้อ่านรู้สึกประสาทมกสมลินในลักษณะที่เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ทั้งมนุษย์ สัตว์ พืช
 และสรรพสิ่งทั้งหลายล้วนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สามารถร่วมรับรู้ทุกข์สุขของกันและกันได้อย่าง
 ลึกซึ้ง แนวคิดที่ผู้แต่งมุ่งเน้นให้ผู้อ่านรับรู้และเข้าใจ เพื่อนำไปปฏิบัติในชีวิตจริงก็คือ การอยู่รวม
 กันอย่างสงบสุขดุจดังเพื่อนที่ดีต่อกัน ถ้อยที่ถ้อยอาศัยและไม่ประทุษร้ายให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับความ
 ทุกข์ร้อน อีกทั้งยังไม่ควรหวังกอบโกยผลประโยชน์เข้าสู่ตัวเองเท่านั้น เมื่อมนุษย์เกิด
 ความรู้สึกที่ดีต่อธรรมชาติก็ย่อมรู้สึกรักและหวงแหนไม่ทำให้ธรรมชาติถูกทำลายด้วยน้ำมือของบุคคล
 ที่เห็นแก่ตัวบางจำพวก การจบเรื่องด้วยการทำให้ทุกฝ่ายสามารถสร้างสันติให้เกิดขึ้นได้อีกครั้ง
 อาจกระตุ้นเตือนให้เด็กหันมาแบบอย่างที่ได้ไปประพฤติปฏิบัติตามในชีวิตจริงต่อไป ส่วนในเรื่อง

เมลล์ข้าวสีทอง ผู้แต่งมุ่งเน้นแนวคิดเกี่ยวกับคุณประโยชน์ของพืชสำคัญ คือ ต้นข้าว ที่มีคุณค่าทางโภชนาการอย่างมหาศาล การเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของต้นข้าว ตั้งแต่เป็นเมลล์ข้าว ไปจนกระทั่งเป็นต้นกล้าในทุ่งนา และกลายเป็นต้นข้าวที่ออกรวงสีทองอร่าม ย่อมจะช่วยให้เด็กได้รับทั้งความรู้และความเพลิดเพลินไปพร้อม ๆ กัน

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด จะเห็นได้ว่า แนวคิดด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติที่ผู้แต่งมุ่งเสนอในวรรณกรรมสำหรับเด็ก มีความเหมาะสมกับวัยและตรงตามความสนใจของเด็ก ช่วยปลูกฝังให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีงามต่อธรรมชาติ ทั้งยังเรียนรู้ว่านอกเหนือจากมนุษย์แล้ว สัตว์ พืช และสรรพสิ่งอื่น ต่างก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติที่มีสิทธิ์อาศัยพึ่งพิงโลกนี้ได้เท่าเทียมกัน ดังนั้นมนุษย์จึงควรรู้จักแบ่งปันความรักให้แก่ทุกชีวิตและทุกสรรพสิ่งโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง เพื่อช่วยทำให้โลกนี้มีแต่ความสงบสุข ทั้งนี้เพราะการเบียดเบียนธรรมชาติให้ได้รับความเดือดร้อนย่อมส่งผลกระทบต่อมารดาการดำรงชีวิตของมนุษย์เองด้วย การเน้นแนวคิดด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติให้แก่เด็ก จึงอาจเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยสร้างสำนึกที่ดีให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อชีวิตตนเองและผู้อื่นมากขึ้น อีกทั้งยังมองเห็นแนวทางที่จะปฏิบัติตามอย่างต่อไป

นอกจากการเสนอแนวคิดทั้งสองด้านดังกล่าวแล้ว ในข้อมูลที่น่าสนใจมาศึกษายังปรากฏการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ คือ เรื่อง กระดาษเจาะรู ซึ่งเน้นเรื่องราวเกี่ยวกับแขนงขยายที่สามารถทดลอง และปฏิบัติตามให้เห็นจริงได้ด้วยวิธีง่าย ๆ โดยการนำวัสดุที่มี เช่น กระดาษ นามมาเจาะเป็นรูเล็ก ๆ เพื่อให้มองเห็นวัตถุสิ่งของต่างๆ ได้ชัดเจนขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากรูเล็ก ๆ นั้น จะทำหน้าที่ตัดแสงที่ไม่ช่วยในการมองเห็นออกไปให้เหลือเพียงแสงที่จำเป็นผ่านเข้าตาเท่านั้น หลักการนี้อาจนำไปใช้ประโยชน์ในการทำแว่นนูนหรือแว่นสายตาของผู้สูงอายุ และการประดิษฐ์กล้องถ่ายรูป การเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการให้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ดังกล่าวนี้จะช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็นและใคร่ที่จะนำไปทดลองปฏิบัติตามต่อไป นอกจากนี้ การดำเนินเรื่องด้วยการใช้ตัวละครที่เป็นเด็กและอยู่ในวัยใกล้เคียงกับผู้อ่าน ก็อาจช่วยสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่านให้แก่เด็กได้ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง ทำให้เด็กได้รับทั้งความบันเทิงใจและสาระความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และเป็นคนช่างสังเกต รู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ตระหนักถึงสิ่งต่างๆ อย่างรอบคอบ อีกทั้งยังฝึกฝนนิสัยให้เป็นผู้ใฝ่รู้และใฝ่เรียนอยู่ตลอดเวลา

วิธีเสนอแนวคิด

วิธีเสนอแนวคิดในวรรณกรรมสำหรับเด็กคือ การประสานองค์ประกอบที่สำคัญภายใน เรื่องฯให้มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินในการ อ่าน ขณะเดียวกันก็สามารถชี้แนะแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนให้แก่เด็กได้อย่างแยบยล งานที่นี้ ผู้วิจัยจึงได้มุ่งศึกษาวิเคราะห์วิธีเสนอแนวคิดในวรรณกรรมสำหรับเด็ก ที่ผู้แต่งเลือกนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมในหัวข้อต่าง ๆ ที่ได้แบ่งไว้ 4 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. การตั้งชื่อเรื่อง อาจกล่าวได้ว่าการตั้งชื่อเรื่องเป็นวิธีแรกที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้ อ่านเกิดความสนใจใคร่รู้และอยากติดตามอ่าน เรื่องราวภายในเล่มต่อไปจนจบ ฉวีวรรณ คูหา-ภินันท์ (2527) ได้กล่าวเอาไว้ว่า"การตั้งชื่อเรื่องนั้น ผู้เขียนจะต้องพิถีพิถันเลือกสรรถ้อยคำ ที่สั้น กระชับรัด รัวความสนใจ เพราะชื่อเรื่องเป็นจุดที่กระทบสายตาผู้อ่าน ทาให้ผู้อ่านสนใจ อยากจะอ่าน อยากจะพลิกดูเนื้อเรื่องในหนังสือ"

การตั้งชื่อเรื่องในวรรณกรรมสำหรับเด็ก นอกจากจะสอดคล้องกับคำกล่าวข้างต้นแล้วยังอาจมีข้อเพิ่มเติมต่อไปได้อีกว่า ชื่อเรื่องที่ตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดความสนใจนั้นควร จะต้องช่วยแนะแนวคิดของเรื่องให้แก่เด็กได้ทางอ้อม ทั้งนี้เพราะเด็กยังขาดความเชี่ยวชาญในการอ่าน ผู้แต่งจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการหลายอย่างที่จะช่วยเสริมความเข้าใจของเด็กให้ ถูกต้องตรงตามที่ต้องการ งานที่นี้อาจแบ่งได้เป็น 2 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

1.1 การตั้งชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับแนวคิดโดยตรง การตั้งชื่อเรื่องในลักษณะนี้ผู้แต่งมุ่งให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราวที่ต้องการเสนอได้ภายในเวลาอันสั้น โดยไม่ต้อง แปลความกันหลายชั้น เนื่องจากคำที่เลือกนำมาใช้ในการตั้งชื่อเรื่องมักเป็นคำที่มีความหมาย ตรงตัว และเป็นคำง่าย ๆ ที่เด็กคุ้นเคยดี ดังนั้นจึงสร้างความสนใจของเด็กได้อย่างรวดเร็ว ทาให้เด็กอยากติดตามอ่าน เรื่องราวภายในเล่มต่อไปด้วยความใคร่รู้ ทั้งยังช่วยแนะแนวคิด ของเรื่องให้แก่เด็กได้โดยตรง เนื่องจากชื่อเรื่องที่ตั้งขึ้นสามารถเชื่อมโยงกับองค์ประกอบ อื่น ๆ ในเรื่องได้อย่างตรงไปตรงมา ดังรายละเอียดที่ได้แบ่งหัวข้อไว้ ดังนี้

1.1.1 การตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญในเรื่อง การตั้งชื่อเรื่องด้วยวิธีนี้มักนิยมนำมาใช้ในวรรณกรรมสำหรับเด็ก เพราะนอกจากจะช่วยสร้างความสนใจของเด็ก และสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างเด็กกับตัวละครสำคัญในเรื่องได้อย่างรวดเร็วแล้ว ตัวละครเหล่านี้ยังแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นผู้เน้นย้ำแนวคิดของเรื่องให้กระจ่างชัดขึ้น ชื่อตัวละครสำคัญที่นำมาตั้งเป็นชื่อเรื่องมีทั้งชื่อตัวละครสำคัญที่เป็นชื่อเดียว และชื่อตัวละครสำคัญ 2 ชื่อที่มีความสัมพันธ์กัน ดังนี้

1.1.1.1 ชื่อเรื่องที่ตั้งตามตัวละครสำคัญที่เป็นชื่อเดียว ได้แก่ ชื่อเรื่องว่า ข้าวเหนียว เจ้าเป็ม นกนางแอ่น และ เมล็ดข้าวสีทอง

ข้าวเหนียว ตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญที่เป็นเด็กเพื่อให้อสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องที่ไม่งู้ข้าให้เห็นว่า เด็กก็มีส่วนช่วยเหลือและรับผิดชอบต่อสังคมได้ ดังตัวอย่างจากข้าวเหนียวซึ่งเป็นตัวละครสำคัญที่เป็นเด็กชายในเรื่องนี้ การตั้งชื่อเรื่องจึงสอดคล้องกับแนวคิดโดยตรง

เจ้าเป็ม ตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญที่มีบทบาทการเป็นผู้ที่มีความเพียรพยายามเป็นอย่างยิ่งซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องโดยตรงที่ต้องการเน้นให้เห็นว่า ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จย่อมอยู่ที่นั่น

นกนางแอ่น ตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญ ซึ่งผู้แต่งมุ่งแสดงให้เห็นว่า นกนางแอ่นที่ลูกมีอันตราย แม้ชีวิตพ่อแม่ก็ยอมสละได้ เพื่อปกป้องลูกของตนให้ปลอดภัย การตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญจึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องโดยตรงที่ต้องการเน้นให้เห็นถึงความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก

เมล็ดข้าวสีทอง ตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญที่เป็นพืชซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดำเนินเหตุการณ์ในเรื่อง ตั้งแต่การเป็นเมล็ดข้าวเปลือกไปจนกระทั่งได้กลายเป็นต้นข้าวที่ออกรวงเหลืองอร่ามทุ่งนา การตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญจึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องโดยตรงคือ เน้นให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของพืช

1.1.1.2 ชื่อเรื่องที่ตั้งตามตัวละครสำคัญที่เป็นชื่อ 2 ชื่อ ได้แก่ ชื่อเรื่องว่า แม่โคกับเสือโคร่ง ผีเสื้อกับผึ้งน้อย ชนพูกับหูดั่ง เด็กน้อยกับต้นไม้ นกเจ้าฟ้ากับเด็กชายผมจุก และ ลูกเต่าบกกับลุงเต่าหน้า

แม่โคกับเสือโคร่ง ตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญในเรื่องสองชื่อ คือ แม่โค กับ เสือโคร่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในฐานะที่เป็นผู้ถูกกระทำและผู้กระทำ แต่เพราะตัวละครที่เป็นผู้ถูกกระทำ คือ แม่โคได้แสดงควมมีคุณธรรมมาให้ประจักษ์ตัวละครสำคัญอีกตัว คือ เสือโคร่งซึ่งเป็นผู้กระทำจึงเกิดความสำนึกและซาบซึ้งใจจนยอมปล่อยแม่โคไปโดยไม่จับกินเป็นอาหารตามที่ตั้งใจเอาไว้ การตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญที่เป็นชื่อ 2 ชื่อ จึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องโดยตรง ที่มุ่งชี้ให้เห็นถึงความเป็นผู้รักษาวาจาสัตย์ จึงทำให้ได้รับผลดีเป็นการตอบแทน

ผีเสื้อกับผึ้งน้อย ตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญในเรื่องคือ ผีเสื้อ กับ ผึ้งน้อย ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในฐานะเป็นการเปรียบเทียบ กล่าวคือ ผู้แต่งต้องการชี้ให้เห็นถึงการอบรมเลี้ยงดูของแม่ผีเสื้อและแม่ผึ้งที่ต่างกัน เมื่อเอนยามที่ลูกของตัวละครทั้งสองต้องเผชิญกับโลกภายนอกเพียงลำพัง จึงทำให้แม่ผีเสื้อรู้ว่าจะต้องเอาอย่างแม่ผึ้งที่สอนให้ลูกมีความอดทนและเข้มแข็ง การตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญทั้งสองสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องโดยตรงที่มุ่งเน้นในเรื่องความอดทน

ชนพูกับหูดั่ง ตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญในเรื่องที่เป็นชื่อ 2 ชื่อ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในฐานะเป็นแนวต่างพันธุ์กัน กล่าวคือ ชื่อชนพูกับหูดั่งเป็นชื่อตัวละครที่เป็นแนวเปอริเซียซึ่งเป็นพันธุ์ขนยาว ส่วนชื่อ หูดั่ง เป็นชื่อตัวละครที่เป็นแนวไทยซึ่งเป็นพันธุ์ขนสั้น และมีหูดั่งชัน การตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญที่เป็นชื่อ 2 ชื่อจึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องที่มุ่งชี้ให้เห็นถึงความรักและเมตตาสัตว์

เด็กน้อยกับต้นไม้ ตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญที่เป็นชื่อ 2 ชื่อ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในฐานะเป็นสิ่งมีชีวิตที่ยังมีชีวิตอยู่และที่ได้ตายไปแล้ว แนวคิดของเรื่องนี้ต้องการชี้ให้เห็นถึงคุณประโยชน์ของพืชที่มีต่อมนุษย์และโลก แม้จะเป็นต้นไม้

ที่ตายแล้วก็อาจให้ประโยชน์ได้แรงที่เป็นที่פקเกาะชั่วคราวของนก และยังให้ประโยชน์แก่เด็ก ในการใช้สังเกตนกชนิดต่าง ๆ ที่มาเกาะบนต้นไม้ การตั้งชื่อเรื่องนี้จึงสอดคล้องกับแนวคิดโดยตรง

นกเจ้าฟ้ากับเด็กชายผมจุก ตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญที่เป็นชื่อ 2 ชื่อ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่เป็นผู้ที่มีจิตใจผูกพันต่อกันกล่าวคือ ตัวละครที่เป็นเด็ก คือ เด็กชายผมจุกได้เฝ้าติดตามหานกเจ้าฟ้ามาเป็นเวลานาน แต่ก็ไม่อาจสมหวังได้ เนื่องจากนกได้ถูกพรานป่าจับตัวไป การตั้งชื่อเรื่องสอดคล้องกับแนวคิดโดยตรงที่มุ่งเน้นให้เด็กมีความรักความเมตตาต่อสัตว์และไม่เบียดเบียนสัตว์ให้ได้รับความเดือดร้อน

ลูกเต่าบกกับลุงเต่าน้ำ ตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญที่เป็นชื่อ 2 ชื่อ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่เป็นแต่คนละพันธุ์กัน ได้แก่ พันธุ์เต่าบก และพันธุ์เต่าน้ำ ที่มีธรรมชาติการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน เมื่อตัวละครในเรื่องคือลูกเต่าบกถูกเด็กน้อยจับโยนลงน้ำเพราะความไม่รู้ จึงเกือบทาให้ลูกเต่าบกต้องจมน้ำตาย ถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือจากตัวละครที่เป็นพันธุ์เต่าน้ำ การตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญที่เป็นชื่อ 2 ชื่อ จึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องโดยตรงที่ต้องการเน้นให้เด็กเข้าใจถึงการอนุรักษ์สัตว์

1.1.2 การตั้งชื่อเรื่องตามลักษณะของตัวละคร การตั้งชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องโดยตรง ด้วยการตั้งตามลักษณะของตัวละครจะช่วยแนะให้ผู้อ่านเข้าใจรายละเอียดเกี่ยวกับตัวละครได้ชัดเจนขึ้น ตั้งแต่รูปร่างลักษณะนิสัยใจคอ รวมทั้งการกระทำต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะเด่นของตัวละคร อาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1.2.1 การตั้งชื่อเรื่องตามลักษณะที่ดีของตัวละคร ได้แก่ ชื่อเรื่องว่า ลูกหงส์กตัญญู แม่หนูผู้กล้าหาญ และ กระรอกเก่ง กระต่ายดี

ลูกหงส์กตัญญู ตั้งชื่อเรื่องตามลักษณะที่ดีของตัวละครในเรื่องที่มีความกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่ คือ การเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนและรู้จักปรนนิบัติ

ดูแลท่านในยามแก่ชรา การตั้งชื่อเรื่องสอดคล้องกับแนวคิดโดยตรงที่มุ่งชี้ให้เห็นถึงการดำรง
ตนอยู่ในคุณธรรมความกตัญญูซึ่งทำให้บุคคลนั้นได้รับผลดี เป็นการตอบแทน

แม่ทนต์กล้าหาญ ตั้งชื่อเรื่องตามลักษณะที่ดีของ
ตัวละครซึ่งเป็นผู้ที่มีใจกล้ากลัวคือ กล้าคิดและกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง การตั้งชื่อเรื่องสอดคล้อง
กับแนวคิดโดยตรงซึ่งเน้นให้เห็นว่าผู้ที่มีความกล้าหาญนั้นย่อมก่อให้เกิดผลดีทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

กระรอกเก่ง กระต่ายดี ตั้งชื่อเรื่องตามลักษณะ
ที่ดีของตัวละคร คือกระรอกซึ่งมีความสามารถในเรื่องการเรียน และกระต่ายซึ่งเป็นคนดีมี
คุณธรรม การตั้งชื่อเรื่องสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องซึ่งผู้แต่งมุ่งเน้นให้เห็นว่า บุคคลควรมี
หลักปฏิบัติทั้ง 2 ประการให้ควบคู่กันไปอย่างพอเหมาะพอดีจึงจะทำให้เกิดประโยชน์สุขได้

1.1.2.2 การตั้งชื่อเรื่องตามลักษณะที่ไม่ดีของตัวละคร
ได้แก่ ชื่อเรื่องว่า เจ้ากบปากกว้าง และกระต่ายจอมโว

เจ้ากบปากกว้าง ตั้งชื่อตามลักษณะที่ไม่ดีของ
ตัวละคร ซึ่งใช้วาจาจากสาวโง่ของตนแล้วถูกผู้อื่น จนในที่สุดตัวละครก็ได้รับผลร้ายเป็นการ
ตอบแทน การตั้งชื่อเรื่องจึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง ซึ่งผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นโทษของการ
ยกตนข่มท่าน และมุ่งเตือนให้เด็กรู้จักประมาณตน

กระต่ายจอมโว ตั้งชื่อเรื่องตามลักษณะที่ไม่ดี
ของตัวละครที่มีนิสัยชอบพูดโกหก จนกระทั่งได้รับบทเรียนที่มีค่าจึงรู้สำนึกและคิดกลับตัวเสียใหม่
การตั้งชื่อเรื่องสอดคล้องกับแนวคิดโดยตรง ซึ่งผู้แต่งต้องการเน้นให้เห็นโทษของการกล่าวเท็จ
เพื่อให้เด็กได้ตระหนักถึงผลเสียที่จะติดตามและยึดถือแต่ความจริง

1.1.3 การตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง การตั้งชื่อเรื่อง
ด้วยวิธีนี้เป็นการแจ้งเหตุการณ์สำคัญที่จะเกิดขึ้นต่อไปภายในเรื่องให้ผู้อ่านรู้ล่วงหน้า ทำให้

ผู้อ่านสามารถคาดเดาเรื่องราวต่างๆได้ตั้งแต่อ่านชื่อเรื่อง วิธีนี้จะช่วยเร้าความสนใจของเด็ก
 ให้อยากติดตามอ่านรายละเอียดต่อไปจนจบ ตั้งชื่อเรื่องว่า แก่นพบพญานก หมีาหุญ
ผจญภัย ปูนปูนรถไฟมาแล้ว ต้นไม้มีเพื่อน และ ไม่อยากเป็นควาย

แก่นพบพญานก ตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์สำคัญ
 ในเรื่องตอนที่ตัวละครที่เป็นเด็กชายคือแก่นได้พบกับพญานกกายสิทธิ์เนื่องจากแก่นได้เคยทำร้าย
 และรังแกบรืวารนกอยู่เสมอ ๆ พญานกจึงสาบาให้แก่นกลายเป็นแมวตามแล้วให้มีชีวิตอยู่ต่อไปได้
 อีกห้าวัน ก่อนที่จะถูกพญานกฆ่า แก่นสำนึกในความผิดของตนจึงใช้เวลาที่เหลือกระทำความดี
 ด้วยการไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดลูกเมียผู้อื่น ไม่พูดเท็จ และไม่ดื่มเครื่องดื่ม
 ของเมา เมื่อถึงเวลาที่ได้มาพบพญานกตามที่ให้สัญญาเอาไว้ แก่นจึงได้รับการให้อภัยจาก
 พญานก การตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง จึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องที่มี
 สอนคิดทำให้แก่เด็ก โดยใช้เหตุการณ์ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ตัวละครคิดปรับเปลี่ยนนิสัยของตน
 เสียใหม่ จนถึงตอนจบเมื่อตัวละครได้มาพบกับพญานกอีกครั้งจึงทำให้เรื่องจบลงด้วยความสุข

หมีาหุญผจญภัย ตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์สำคัญ
 ในเรื่อง ตอนที่ตัวละครได้พลัดหลงกับเจ้าของและต้องพบกับเรื่องราวต่าง ๆ จนได้มาเจอ
 เจ้าของอีกครั้งด้วยสภาพที่แปลกไปจากเดิมจนเจ้าของจำไม่ได้ ตัวละครจึงได้ใช้ไหวพริบ
 ปฏิภาณเข้ามาแก้ปัญหาได้อย่างชาญฉลาด จนทำให้เรื่องจบลงด้วยความสุข การตั้งชื่อเรื่อง
 ตามเหตุการณ์สำคัญได้ช่วยโยงให้เรื่องชัดเจนและชวนติดตามมากขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับ
 แนวคิดของเรื่องที่มีมุ่งเน้นการรู้จักใช้สติปัญญานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ปูนปูนรถไฟมาแล้ว ตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์
 สำคัญในเรื่องซึ่งเป็นตอนที่ตัวละคร คือ ปูนปูน ซึ่งเคยเป็นรถไฟขบวนเดียวของเมืองได้พบกับ
 ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากได้มีพาหนะคันใหม่ที่ดีกว่าเข้ามาให้บริการผู้โดยสาร
 เพิ่มขึ้น ทำให้ตัวละครได้รับความกระทบกระเทือนใจมาก แต่ในที่สุดตัวละครก็สามารถปรับจ
 ายยอมรับความเปลี่ยนแปลงนั้นได้อย่างสงบ การตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์สำคัญในเรื่องนี้
 นอกจากจะช่วยสร้างความสนุกสนานให้แก่เด็กด้วยการใช้คำเลียนเสียงมาตั้งชื่อเรื่อง ซึ่งเป็น

ชื่อตัวละครในเรื่องแล้ว ยังสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องที่มุ่งเน้นให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงของชีวิตที่ทุกอย่างย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นธรรมดา

ต้นไม้มีเพื่อน ตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์สำคัญในเรื่องตอนที่ตัวละครคือต้นไม้กำลังได้รับความเดือดร้อนมากเนื่องจากขาดน้ำที่จะใช้หล่อเลี้ยงลำต้น เพื่อน ๆ ของต้นไม้จึงได้ช่วยกันคิดหาวิธีที่จะช่วยเหลือต้นไม้ ด้วยการให้ลมพัดพาเอาเมฆฝนมาให้กับป่า จนกระทั่งในที่สุดเมื่อได้รับน้ำอย่างเพียงพอ ต้นไม้จึงสามารถมีชีวิตอยู่ต่อไปได้อีกยาวนาน การตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์สำคัญ ได้โยงไปสู่การเข้าใจแนวคิดของเรื่องได้อย่างตรงไปตรงมา ซึ่งผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์มีความสัมพันธ์กับต้นไม้และธรรมชาติอย่างแนบแน่น ดังนั้นจึงควรช่วยกันอนุรักษ์ต้นไม้และไม่คิดเบียดเบียนด้วยการตัดไม้ทำลายป่า

ไม่อยากเป็นควาย ตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์สำคัญในเรื่องตอนที่ควายตัวหนึ่งไม่คิดอยากเป็นควายอีกต่อไป จึงได้หันไปใช้ชีวิตอย่างคน แต่พอนาน ๆ เข้าควายตัวนี้ก็รู้สึกเป็นทุกข์ เพื่อน ๆ จึงได้ช่วยกันคิดหาวิธีคลายทุกข์ให้แก่ควาย จนในที่สุดไล่เดือนก็สามารถทำให้ควายรู้ว่าความสุขที่แท้จริงของตนนั้นอยู่ที่การได้เป็นควายนั่นเอง การตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์สำคัญในเรื่องนี้ สามารถสร้างความสนใจของเด็กได้ด้วยการใช้คำบอกปฏิเสธ ไม่ ขึ้นต้นชื่อเรื่อง ทำให้เด็กสามารถคาดเดาเรื่องได้จากความรู้สึกของตัวละครที่เบี่ยงเบนไป เมื่อโยงเข้ากับองค์ประกอบต่างๆ ภายในเรื่อง จึงช่วยทำให้เด็กเข้าใจแนวคิดของเรื่องที่มุ่งเน้นให้บุคคลพิจารณาสิ่งที่ตนมีได้กระจ่างชัดขึ้น นับเป็นการตั้งชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับแนวคิดโดยตรง

1.1.4 การตั้งชื่อเรื่องตามสิ่งสำคัญซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่อง การตั้งชื่อเรื่องด้วยวิธีนี้ผู้แต่งได้ยึดเอาสิ่งสำคัญต่าง ๆ ของตัวละครมาตั้งเป็นชื่อเรื่อง เพื่อเน้นให้เห็นว่าสิ่งสำคัญดังกล่าวนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้น ดังการตั้งชื่อเรื่องว่า ยาของคุณย่า รูปปั้นของคุณตา บ้านของสีนวล และ กระดาดขะเจาะ

ยาของคุณย่า ตั้งชื่อเรื่องตามสิ่งสำคัญซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่อง คือ ยา ผู้แต่งได้ใช้ยาเป็นสื่อในการให้ผู้อ่านโยงไปสู่แนวคิดของเรื่อง

ซึ่งมุ่งเน้นให้เห็นคุณและโทษที่อาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากการใช้จ่ายอย่างไม่ระมัดระวัง การตั้งชื่อเรื่องจึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องโดยตรง

รูปปั้นของคุณตา ตั้งชื่อเรื่องตามสิ่งสำคัญซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่อง ได้แก่ รูปปั้น ซึ่งเป็นสื่อที่ทำให้เรื่องราวต่าง ๆ คาเนินไปอย่างสนุกสนาน แนวคิดของเรื่องนี้ชี้ให้เห็นถึงการรู้จักตอบแทนคุณของผู้ที่มีพระคุณ ผู้แต่งได้กำหนดให้ตัวละครที่เป็นรูปปั้นได้ช่วยกันปั้นรูปปั้นคุณตาอย่างแข็งขันจนเสร็จทันกำหนด การตั้งชื่อเรื่องจึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องโดยตรง

บ้านของสีนวล ตั้งชื่อเรื่องตามสิ่งสำคัญซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่องได้แก่ บ้าน ซึ่งเป็นสื่อสำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นในเรื่อง ทั้งยังแสดงถึงความผูกพันระหว่างสิ่งสำคัญกับตัวละคร เมื่อผู้อ่านเข้าใจองค์ประกอบอื่น ๆ ภายในเรื่อง รวมทั้งภาพประกอบเพื่อช่วยขยายชื่อตัวละครที่เป็นชื่อของสัตว์ป่า คือ นางอายตัวหนึ่ง จึงช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจแนวคิดของเรื่องได้อย่างรวดเร็ว การตั้งชื่อเรื่องตามสิ่งสำคัญซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่องจึงสอดคล้องกับแนวคิดโดยตรง

กระดาศเงาะรู ตั้งชื่อเรื่องตามสิ่งสำคัญซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่องที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้น เนื้อหาของเรื่องนี้เน้นการให้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์แก่เด็กเกี่ยวกับการนำหลักการทดลองที่ได้จากกระดาศเงาะรู มาประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันหลายอย่าง การตั้งชื่อเรื่องจึงสอดคล้องกับเรื่องโดยตรง

1.1.5 การตั้งชื่อเรื่องตามคำพูดของตัวละคร การตั้งชื่อเรื่องด้วยวิธีนี้ได้เน้นคำพูดของตัวละครในเรื่องมาตั้งเป็นชื่อเรื่อง เพื่อช่วยสร้างความคุ้นเคยระหว่างตัวละครกับผู้อ่านให้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังช่วยลดความเคร่งเครียดให้แก่ผู้อ่านได้ทางอ้อม ดังการตั้งชื่อเรื่องว่า ฉันเป็นต้นไม้ใหญ่ เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามคำพูดขึ้นต้นเล่าเรื่องของตัวละครที่เป็นต้นไม้ การใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า ฉัน จะช่วยสร้างความเป็นกันเองให้แก่ผู้อ่านที่อยู่หน้าวัยเด็กได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นคำที่ได้กาใช้แทนตัวเองเมื่อพูดกับผู้ที่มิเกี่ยวข้องกัน

จึงกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากติดตามอ่านเรื่องราวต่อไป แนวคิดของเรื่องนี้ได้ชี้ให้เห็นประโยชน์ของต้นไม้ โดยเฉพาะต้นไม้ใหญ่ที่ให้ประโยชน์แก่มนุษย์อย่างมหาศาล การตั้งชื่อเรื่องตามภาพของตัวละครจึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องโดยตรง

1.1.6 การตั้งชื่อเรื่องตามความเชื่อของตัวละคร การตั้งชื่อเรื่องด้วยวิธีนี้เป็นการโยงให้ผู้อ่านที่อาจจะเคยรับรู้ความเชื่อเดิมจากคาบออกเส่าต่อ ๆ กันมาได้เข้าไปเชื่อมต่อกับความรู้ใหม่ที่แตกต่างไปจากความเชื่อเดิม ดังการตั้งชื่อเรื่องว่า ฤทธิ์ราหู ซึ่งแนวคิดของเรื่องนี้ต้องการให้ผู้อ่านรู้จักยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยกล่าวถึงการเกิดสุริยุปราคาอันเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งทางธรรมชาติ ผู้แต่งได้ผูกเรื่องให้ตัวละครหลายตัวยังคงยึดถือความเชื่อตามตำนานว่าเกิดจากราหูอมดวงอาทิตย์ แต่ต่อมาก็ได้มีตัวละครอีกตัวทำหน้าที่เป็นผู้รู้ อธิบายข้อเท็จจริงที่ถูกต้องให้แก่ตัวละครเหล่านั้น ทำให้ตัวละครเหล่านั้นยอมรับและเข้าใจในความรู้นี้ที่สามารถอธิบายได้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การตั้งชื่อเรื่องตามความเชื่อของตัวละครจึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องโดยตรง

1.1.7 การตั้งชื่อเรื่องตามถิ่นที่อยู่ของตัวละคร การตั้งชื่อเรื่องด้วยวิธีนี้จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาชีวิตความเป็นอยู่ของตัวละครได้ง่ายขึ้น และสนใจอยากติดตามอ่านรายละเอียดภายในเล่มต่อไปจนจบ เพื่อต้องการได้รับคำตอบว่าถิ่นที่อยู่ของตัวละครมีความสำคัญต่อตัวละครอย่างไร ดังการตั้งชื่อเรื่องว่า ผิงน้อยในสวน ผู้แต่งต้องการเน้นแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติโดยเลือกนำการดำรงชีวิตของผิงมาเสนอไว้ในเรื่องกล่าวคือได้สมมุติให้เหตุการณ์ทั้งหมดเกิดขึ้นภายในสวนแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นทั้งถิ่นที่อยู่และถิ่นทำมาหากินของ ผิง การตั้งชื่อเรื่องตามถิ่นที่อยู่ของตัวละครจึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องโดยตรง ทั้งยังช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มขึ้นว่า ผิงนั้นมักอาศัยอยู่ใกล้กับแหล่งที่จะหาอาหารหาได้สะดวก เช่น สวนดอกไม้ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด จะเห็นได้ว่าการเสนอแนวคิดโดยการตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับแนวคิดโดยตรงจะเป็นวิธีหนึ่งซึ่งจะช่วยแนะให้ผู้อ่านเข้าใจแนวคิดได้ตั้งแต่เริ่มอ่านชื่อเรื่อง ผู้แต่งได้ใช้วิธีการหลายอย่างที่จะสร้างความสนใจของผู้อ่านให้เกิดขึ้นอย่าง

รวดเร็วจึง เพื่อที่จะได้ติดตามอ่านเรื่องราวต่อไปการตั้งชื่อเรื่องด้วยวิธีนี้จึงเหมาะกับวัยของเด็กซึ่งมักชอบเรื่องง่าย ๆ ชัดเจน และตรงไปตรงมา

1.2 การตั้งชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับแนวคิดโดยนัย การตั้งชื่อเรื่องในลักษณะนี้ผู้อ่านจะต้องแปลความหมายของคำที่นำมาตั้งชื่อเรื่องขึ้นหนึ่งก่อน แล้วจึงนำไปโยงเข้ากับองค์ประกอบอื่น ๆ ภายในเรื่องเพื่อให้เข้าใจแนวคิดของเรื่องได้อย่างถูกต้อง การเสนอแนวคิดด้วยวิธีนี้ค่อนข้างยุ่งยากและซับซ้อนอยู่บ้างสำหรับเด็ก แต่จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาความสามารถทางด้านความเข้าใจภาษาที่มีความหมายในเชิงนามธรรมได้ดีขึ้น เนื่องจากคำที่นำมาตั้งชื่อเรื่องไม่ได้เน้นความหมายที่ตรงตัวตามคำแปลในพจนานุกรม แต่ผู้อ่านจะต้องอาศัยการตีความจากเหตุการณ์ในเรื่อง จากคำพูดของตัวละคร หรือจากการบรรยายพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละคร แล้วนำมาเชื่อมโยงกับชื่อเรื่องอีกครั้ง จึงจะสามารถเข้าใจแนวคิดของเรื่องได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง อย่างไรก็ตาม การตั้งชื่อเรื่องก็ย่อมเป็นจุดแรกที่กระทบสายตาของผู้อ่านและช่วยเราเข้าใจที่ผู้อ่านสนใจอยากติดตามอ่านเรื่องราวต่อไปจนจบ ดังนั้น ผู้แต่งจึงอาจใช้วิธีการตั้งชื่อเรื่องได้เช่นเดียวกับวิธีทั่วไปที่นิยมนำมาใช้ในวรรณกรรมสำหรับเด็ก ดังรายละเอียดที่ได้แบ่งไว้เป็น 5 หัวข้อ ดังนี้

1.2.1 การตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง การตั้งชื่อเรื่องด้วยวิธีนี้ ผู้แต่งใช้เหตุการณ์สำคัญในเรื่องช่วยเราความสนใจของเด็กให้อยากติดตามอ่านเรื่องราวต่อไป ในขณะที่เดียวกันเมื่อเด็กได้อ่านเรื่องจบลงก็อาจต้องย้อนกลับมาตีความชื่อเรื่องซ้ำอีกครั้ง ทั้งนี้เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามชื่อเรื่องนั้นไม่ได้เป็นเหตุการณ์ที่เน้นความสนุกสนานเพลิดเพลินเท่านั้น หากแต่ผู้แต่งได้มุ่งใช้เหตุการณ์นั้นเพื่อสอนใจผู้อ่านอย่างลุ่มลึก สังเกตจากคำที่นำมาใช้มักเป็นคำที่มีความหมายในเชิงอุปมาอยู่ด้วย ดังการตั้งชื่อเรื่องว่า ตัวมเตี้ยมเพชฌุโลก และ แมวน้อยตกปลา

ตัวมเตี้ยมเพชฌุโลก ตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์ในเรื่องที่เกิดขึ้นกับตัวละครที่ชื่อ ตัวมเตี้ยม ซึ่งได้มีโอกาสได้ออกไปพบปะบรรดาสัตว์ต่าง ๆ หลายชนิด ทำให้ตัวละครคิดอยากเป็นสัตว์เหล่านั้นบ้าง เนื่องจากตัวละครคิดอยู่เสมอว่ารูปร่างหน้าตาและ

กระดองบนหลังเต่าของตัวเองนั้นน่าเกลียดที่สุด แต่เมื่อได้ไปสัมผัสชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์อื่นอย่างใกล้ชิด เต่าตัวนี้จึงได้รู้ว่าความสวยงามภายนอกที่ตนเคยหลงใหลชื่นชมนั้น แท้จริงแล้วกลับมีความน่าเกลียดทุกซอกอยู่ และเมื่อได้ตกอยู่ในภาวะคับขันจากการถูกงูรัด เต่าตัวนี้ก็ได้ใช้กระดองอันแสนน่าเกลียดนั้นป้องกันอันตรายแล้วหนีรอดมาได้อย่างหวุดหวิด การตั้งชื่อเรื่องว่า ตัวมดเตี้ยมเพชฌัญญูโลก จึงสอดคล้องกับแนวคิดโดยนัย กล่าวคือ คำว่า โลก ในที่นี้ไม่ได้มีความหมายตรงตัวตามคำแปลในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ที่ว่าแผ่นดิน, ส่วนหนึ่งแห่งสกลจักรวาล แต่มีความหมายในเชิงอุปมาว่า ความเป็นจริงของชีวิตซึ่งได้แก่ ความไม่เที่ยงแท้ถาวรของสรรพสิ่งที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ดังนั้นบุคคลจึงไม่ควรยึดถือเป็นเรื่องจริงจัง แต่ควรคิดและมุ่งสร้างประโยชน์สุขให้เกิดแก่ส่วนรวมเป็นสำคัญ ดังที่ตัวละครได้รู้สึกรู้สีกและตระหนักถึงความจริงมาแล้ว การตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์ในเรื่องจึงสอดคล้องกับแนวคิดโดยนัย นั่นคือผู้แต่งได้มุ่งชี้ให้เห็นว่าบุคคลควรมีความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

แมวน้อยตกปลา ตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์ในเรื่อง ผู้แต่งได้สมมุติให้ตัวละครสำคัญของเรื่อง คือ แมวน้อยและแมวเต่าไปตกปลาที่หนองน้ำแห่งหนึ่ง ในขณะที่กำลังรอปลามากินเหยื่อก็ได้มีสัตว์ต่างๆ แวะเข้ามาทักทายและชักชวนตัวละครทั้งสองให้ไปวิ่งเล่น แมวเต่ายังคงตั้งใจตกปลาจึงได้ปลาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่แมวน้อยมัวแต่ไปวิ่งไล่จับสัตว์เหล่านั้นจึงไม่ได้ปลาเลยสักตัวเดียว เมื่อแมวน้อยได้รับฟังคำอธิบายจากแมวเต่าที่หาให้ได้จำนวนปลาต่างจากของตน แมวน้อยจึงรู้สึกและตั้งใจตกปลาจนกระทั่งได้ปลามากมายกลับบ้าน การตั้งชื่อเรื่องว่าแมวน้อยตกปลาจึงสอดคล้องกับแนวคิดโดยนัย กล่าวคือ แนวคิดของเรื่องนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าความอดทนและตั้งใจจริงในการทำงานจะทำให้งานทุกอย่างสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คำว่า ปลา ในที่นี้จึงอาจตีความได้ว่า หมายถึงความสำเร็จที่พึงจะได้รับอันเนื่องมาจากผลแห่งความตั้งใจจริงของผู้ปฏิบัติ

1.2.2 การตั้งชื่อเรื่องตามสิ่งสำคัญซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่อง

การตั้งชื่อเรื่องด้วยวิธีนี้ผู้แต่งได้ใช้สิ่งสำคัญซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่องมาช่วยสร้างความสนใจของผู้อ่าน เมื่อได้ติดตามอ่านเรื่องราวต่อไปจนจบก็อาจช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความสำคัญของสิ่งนั้นได้ดีขึ้น และสามารถตีความหมายโดยนัยที่ผู้แต่งได้แฝงไว้ได้อย่างลึกซึ้ง การตั้งชื่อเรื่อง

ตามสิ่งสำคัญซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่องให้สอดคล้องกับแนวคิดโดยนัย สังเกตได้ว่า ผู้แต่งมักละคำแสดงความเป็นเจ้าของว่า ของ เอาไว้ ทั้งนี้อาจไม่ได้มุ่งให้ผู้อ่านแปลความหมายของสิ่งสำคัญนั้นเพียงความหมายที่เป็นรูปธรรม แต่เพื่อต้องการเน้นให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายที่เป็นนามธรรมของสิ่งสำคัญนั้นอีกชั้นหนึ่ง ดังการตั้งชื่อเรื่องว่า เขี้ยวสิงโต และ ร่มยายชา

เขี้ยวสิงโต ตั้งชื่อเรื่องตามสิ่งสำคัญซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่องคือเขี้ยว ซึ่งมีความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ว่า ฟันแหลมคม สำหรับฉีกเนื้อและอาหารอยู่ระหว่างฟันหน้ากับกราม ในเรื่องนี้เขี้ยวเป็นสิ่งสำคัญของสิงโตซึ่งโดยทั่วไปมักถือว่าเป็นสัตว์ที่มีอำนาจและเป็นใหญ่ในบรรดาสัตว์ป่าทั้งหลาย แต่สิงโตซึ่งเป็นตัวละครในเรื่องนี้กลับใช้เขี้ยวที่มีเข้าบังคับขมขู่สัตว์ต่างๆ ให้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของตน ทำให้สัตว์ต่างๆ เหล่านี้ได้รับความเดือดร้อนเป็นอันมาก จึงได้พยายามคิดหาทางทำลายเขี้ยวของสิงโตให้ตกลงจนเป็นผลสำเร็จ แล้วได้ขับไล่สิงโตให้ออกไปจากถิ่นนั้นได้ในเวลาต่อมา การตั้งชื่อเรื่องว่า เขี้ยวสิงโต จึงอาจช่วยแนะเนื้อหาของเรื่องให้แก่ผู้อ่านได้ในเบื้องต้นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจหรือความเป็นใหญ่ของสิงโต แต่เมื่อได้ติดตามอ่านเรื่องไปจนกระทั่งจบผู้อ่านก็จะเข้าใจได้ว่าอำนาจของสิงโตนั้นเป็นอำนาจที่ได้มาด้วยกำลัง อีกทั้งยังเป็นผู้ปกครองที่ขาดคุณธรรมจึงทำให้สิงโตต้องสูญเสียอำนาจซึ่ง ได้แก่ เขี้ยว ไปในที่สุด คำว่า เขี้ยว ในที่นี้จึงมีความหมายในเชิงอุปมาว่า อำนาจหรือความเป็นใหญ่ เมื่อตั้งเป็นชื่อเรื่องว่า เขี้ยวสิงโต ซึ่งตั้งตามสิ่งสำคัญซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่องจึงสอดคล้องกับแนวคิดโดยนัย กล่าวคือ ผู้แต่งต้องการชี้ให้เห็นว่าอำนาจหรือความเป็นใหญ่นั้นมาซึ่งสิ่งจริงโดยเฉพาะอำนาจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไม่ชอบธรรม ในไม่ช้าก็ย่อมสูญสิ้นไปได้ ดังนั้นผู้ปกครองที่ดีจึงควรตั้งมั่นอยู่ในธรรม เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุขได้อย่างยาวนาน

ร่มยายชา ตั้งชื่อเรื่องตามสิ่งสำคัญซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่องคือ ร่ม ซึ่งโดยทั่วไปใช้กันฝนและกันแดด แต่ร่มในเรื่องนี้ซึ่งเป็นของคู่กายที่ตัวละคร คือ ยายชามีกันมาติดตัวไปด้วยเสมอ กลับได้ใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นอีกหลายอย่างตามแต่เจ้าของจะต้องการ ที่เห็นได้เด่นชัดก็คือไว้คอยช่วยเหลือเด็ก ๆ และไว้ป้องกันอันตรายให้แก่ตัวเองได้ ในยามฉุกเฉินทุก แต่เมื่อต้องการใช้ประโยชน์ในฐานะที่เป็นร่ม ยายชาก็ต้องผิตหวังที่ร่มเก็บ

ไว้นานจนเกินไปจึงใช้การไม่ได้อีก การตั้งชื่อเรื่องตามสิ่งสำคัญซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดโดยนัย กล่าวคือ เมื่อพิจารณานิสัยและพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องแล้ว จะเห็นได้ว่าตัวละครเป็นผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารีและเป็นที่รักใคร่นับถือของเด็ก ๆ และเพื่อนบ้านในละแวกเดียวกันเป็นอันมาก การเข้าร่วมเป็นสัญลักษณ์ประจำตัวของตัวละคร และประโยชน์ใช้สอยของร่มที่แตกต่างจากร่มคันอื่นโดยทั่วไป ในที่นี้จึงอาจตีความได้ว่า ร่ม น่าจะหมายถึง ความร่มเย็นของสังคมอันเกิดจากจิตใจที่เอื้ออารีต่อทุกคนของยายซา ซึ่งอาจเป็นตัวแทนของบุคคลสูงวัยในสังคมที่ยังคงเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้แก่ลูกหลานนั่นเอง

1.2.3 การตั้งชื่อเรื่องตามคำพูดของตัวละคร การตั้งชื่อเรื่องด้วยวิธีนี้ได้นำเอาคำพูดของตัวละครสำคัญในเรื่องที่ได้กล่าวไว้กับตัวละครตัวอื่นมาตั้งเป็นชื่อเรื่องเพื่อช่วยแนะให้ผู้อ่านรู้จักนิสัยใจคอของตัวละคร หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละครที่สอดคล้องกับคำพูด ดังการตั้งชื่อเรื่องว่า ฟ้ากว้างเท่าปากบ่อ เป็นคำพูดของตัวละครในเรื่องที่ชื่อลายจุด ซึ่งคิดว่าท้องฟ้าที่มองขึ้นมาจากก้นบ่อที่ตนอาศัยอยู่นั้นมีความกว้างเท่ากับปากบ่อที่เห็น ตัวละครจึงมุ่งมั่นที่จะไต่ข้ามฟ้าไปให้ได้ แต่เมื่อขึ้นมาถึงปากบ่อจริง ๆ ตัวละครจึงได้ประจักษ์ถึงความกว้างใหญ่ไพศาลของฟ้าว่าต่างไปจากที่เคยคิด การตั้งชื่อเรื่องตามคำพูดของตัวละครจึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องโดยนัย กล่าวคือ ผู้แต่งมุ่งเน้นให้ผู้อ่านได้เปรียบเทียบความกว้างของฟ้ากับความแคบเล็กของบ่อที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด คำว่า ฟ้า ในที่นี้อาจเปรียบได้กับความ เป็นจริงในชีวิตที่ยังมีมากมายเกินคณานับ ส่วนคำว่า บ่อ อาจเปรียบได้กับความคับแคบทางปัญญาของเด็กที่ยังต้องอาศัยเวลาในการเรียนรู้และเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ อีกมาก การตั้งชื่อเรื่องตามคำพูดของตัวละครจึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง ที่จะต้องตีความหมายโดยนัยของคำที่นำมาใช้ให้ละเอียดลึกซึ้งแล้ว จึงจะเข้าใจแนวคิดของเรื่องที่มุ่งแสดงเกี่ยวกับการรู้จักประมาทตน

1.2.4 การตั้งชื่อเรื่องตามสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง การตั้งชื่อเรื่องด้วยวิธีนี้มุ่งใช้สถานที่สำคัญซึ่งเป็นที่เกิดเหตุการณ์ขึ้นในเรื่องมาตั้งเป็นชื่อเรื่อง เพื่อสร้างความสนใจของผู้อ่านเป็นลำดับแรก แต่การที่จะเข้าใจแนวคิดของเรื่องได้ดีนั้นผู้อ่านจะต้องอ่านรายละเอียดภายในเรื่อง แล้วตีความหมายของคำที่เป็นชื่อสถานที่ที่อาจแฝงความหมายในเชิง

อุปมาให้ผู้อ่านต้องนำมาครีครวณกันใหม่ จึงจะเข้าใจแนวคิดที่ผู้แต่งต้องการเน้นได้อย่างลุ่มลึก ดังการตั้งชื่อเรื่องว่า เกาะน ซึ่งตั้งตามสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง กล่าวคือ เป็นสถานที่ที่ตัวละครผฝ่ฝนานานว่าจะต้องมาเที่ยวให้ได้ เมื่อมีโอกาสเขาจึงไม่รอช้าที่จะทำตามความต้องการของตนโดยไม่ฟังคำทัดทานจากใครๆ ทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะคิดว่าตัวเองมีฝีมือในการขับเรือได้ดีมากจนอาจเป็นถึงกับตันเรือ แต่แล้วเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นบนเกาะนก็ได้สอนให้เขารู้สึกถึงความจริงที่ว่าตัวเองยังต้องอาศัยเวลาในการเรียนรู้และฝึกฝนตนเองอีกมาก การตั้งชื่อเรื่องนี้จึงสอดคล้องกับแนวคิดโดยนัยเมื่อนำไปพิจารณาพร้อมกับองค์ประกอบอื่นๆ ภายในเรื่อง ชื่อเรื่องว่า เกาะน นานที่นี้จึงน่าจะหมายถึง สิ่งทีเกาะหรือสิ่งทีติดอยู่ภายในจิตใจของคน นั่นก็คือ กิเลสซึ่งเป็นอวิชชาที่ห่อหุ้มอยู่ภายในทำให้จิตใจเกิดความมัวหมอง ดังเช่นความหลงลาพองตนทีเกาะติดอยู่ในจิตใจของตัวละครมานาน และเมื่อนำชื่อเรื่องไปโยงเข้ากับชื่อชุดหนังสือว่า ชุดค้นพบตัวเอง การตั้งชื่อเรื่องว่าเกาะนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องทีมุ่งเน้นให้ผู้อ่านรู้จักการประมาทตนโดยอาศัยการเข้าใจความหมายของคำนเชิงอุปมาได้จากสิ่งทีเป็นรูปธรรมคือ เกาะน ซึ่งเป็นชื่อสถานที่สำคัญในเรื่อง

1.2.5 การตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดของเรื่อง การตั้งชื่อเรื่องด้วยวิธีนี้เป็นการตั้งตามแนวคิดของเรื่อง ซึ่งผู้อ่านต้องอาศัยการตีความจากพฤติกรรมของตัวละครสำคัญานเรื่องให้เข้าใจอีกชั้นหนึ่งก่อน แล้วจึงนำมาโยงให้เข้ากับชื่อเรื่องเพื่อให้เข้าใจแนวคิดของเรื่องได้อย่างละเอียดลึกซึ้งอีกครั้งดังการตั้งชื่อเรื่องว่า เพื่อนแท้ และ เรื่องจ้าวป่า

เพื่อนแท้ เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดของเรื่องซึ่งมุ่งชี้ให้เห็นว่าเพื่อนทีแท้จริงนั้นจะต้องคอยช่วยเหลือและให้ความจริงใจต่อกันทั้งในยามทุกข์และยามสุข ดังเช่นการกระทำของตัวละครสำคัญานเรื่อง ซึ่งแม้จะมีร่างกายทีพิการแต่ก็กลับทุ่มเทแรงกายแรงใจเพื่อช่วยให้เพื่อนทีเคยเยาะเย้ยตนาให้รอดพ้นจากอันตรายได้อย่างหวุดหวิดในทีสุดบรรดาเพื่อนทีทั้งหลายต่างก็ซาบซึ้งถึงจิตใจอันงดงามของตัวละคร และหันมาคบหาเป็นเพื่อนโดยไม่รังเกียจร่างกายทีพิการของตัวละครอีกต่อไป การตั้งชื่อเรื่องด้วยวิธีนี้จึงสอดคล้องกับแนวคิดโดยนัย กล่าวคือ ผู้แต่งมุ่งใช้พฤติกรรมของตัวละครเพื่อแสดงแนวคิดแทนการสอนกันโดยตรงมา

จำวปา ตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดของเรื่องซึ่งมุ่งชี้ให้เห็นว่าผู้ที่ เป็นในสถานหมู่ชนนั้นจะต้องมีคุณธรรมประจำใจจึงจะทำให้สังคมมีแต่ความสงบสุข ดังตัวอย่าง จากการกระทำของตัวละครสำคัญในเรื่อง ซึ่งนอกจากจะมีผลก่อกำเนิดที่เข้มแข็งจนสามารถเอาชนะศัตรูได้แล้ว ยังกลับช่วยเหลือและรักษาแผลให้กับศัตรูจนแผลหายสนิท ความมีคุณธรรมของ ตัวละครจึงทำให้ศัตรูรู้สึกสำนึกผิดและไม่คิดที่จะมารุกรานอีกต่อไป การตั้งชื่อเรื่องด้วยวิธีนี้จึง สอดคล้องกับแนวคิดโดยนัย กล่าวคือ ผู้อ่านจะต้องอาศัยการตีความจากพฤติกรรมของตัวละคร จึงจะช่วยให้เข้าใจแนวคิดที่นำมาตั้งเป็นชื่อเรื่องได้อย่างถูกต้อง

จากที่เสนอมานี้แล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าการตั้งชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับ แนวคิดโดยนัยนั้น ผู้แต่งมุ่งให้ผู้อ่านเข้าใจแนวคิดของเรื่องโดยการใช้การอ้างจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม เพื่อโยงไปหาสิ่งที่เป็นนามธรรม ทั้งนี้ผู้อ่านจะต้องอ่านเนื้อเรื่องภายในเล่มให้ละเอียดอีกครั้ง เพื่อให้เข้าใจบริบทการสื่อสารที่ผู้แต่งได้กำหนดขึ้น จึงจะช่วยให้การตีความแนวคิดซึ่งผู้แต่งแนะนำไว้ตั้งแต่การตั้งชื่อเรื่องมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การเล่าเรื่อง การเล่าเรื่องในวรรณกรรมสำหรับเด็กนับเป็นวิธีที่วิธีหนึ่งซึ่ง ผู้แต่งสามารถนำเสนอแนวคิดของเรื่องได้อย่างแนบเนียนและเหมาะสมกับวัยของเด็ก กล่าวคือ ผู้แต่งสามารถสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นได้ ด้วยการเลือกผู้เล่าเรื่องให้ทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวมาสู่ผู้อ่าน ผู้เล่าเรื่องที่นิยมใช้กันทั่วไปในวรรณกรรมสำหรับเด็กมีอยู่ 2 แบบ ได้แก่ แบบที่ ผู้แต่งทำหน้าที่เป็นผู้เล่าเรื่องโดยใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 และแบบที่ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครใน เรื่องทำหน้าที่เป็นผู้เล่าเรื่องโดยใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 แบบแรกนั้นมักนิยมใช้กันมากกว่าเนื่อง จากผู้เล่าเรื่องสามารถบอกเล่าเรื่องราวได้อย่างอิสระ การเสนอแนวคิดผ่านผู้เล่าเรื่องใน แบบนี้จึงกระทำได้อย่างแนบเนียนและสมจริง โดยที่เด็กไม่รู้ตัวว่าผู้แต่งกำลังสอนหรือชี้แนะให้ ประพฤติปฏิบัติตามอย่างไรก็ตาม การเล่าเรื่องโดยผ่านผู้เล่าเรื่องทั้งสองแบบก็อาจนำเสนอ แนวคิดได้อย่างเหมาะสมกับวัยของเด็กเช่นกันที่แบ่งได้เป็น 2 หัวข้อ ดังนี้

2.1 การเล่าเรื่องอย่างตรงไปตรงมา ด้วยเหตุที่การเสนอเรื่องราวใน วรรณกรรมสำหรับเด็กมักมุ่งเน้นที่ความเรียบง่ายและความชัดเจนเป็นประเด็นหลัก ดังนั้นการ

เล่าเรื่องอย่างตรงไปตรงมาจึงอาจช่วยให้เด็กสามารถเข้าใจสารที่ผู้แต่งต้องการสื่อได้ดียิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยสร้างความเพลิดเพลินในการอ่านให้แก่เด็กได้อีกทางหนึ่ง เนื่องจากเด็กไม่ต้องแปลความหมายหลายชั้นซึ่งอาจยุ่งยากและซับซ้อนจนเกินกำลังสติปัญญาของเด็ก การเล่าเรื่องอย่างตรงไปตรงมาอาจแบ่งรายละเอียดได้ 2 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

2.1.1 การเล่าเรื่องโดยการบรรยายพฤติกรรมของตัวละคร การเล่าเรื่องด้วยวิธีนี้ต้องการให้ผู้อ่านได้รับรู้พฤติกรรมต่างๆ ของตัวละครอย่างละเอียด เพื่อช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจแนวคิดของเรื่องได้อย่างถูกต้อง การบรรยายพฤติกรรมของตัวละครที่ผู้เล่าเรื่องได้สอดแทรกไว้ในเรื่อง อาจเป็นการบอกเล่าผลที่จะเกิดขึ้นหรือได้เกิดขึ้นมาแล้วกับตัวละครซึ่งมีทั้งด้านดีและไม่ดี ทั้งนี้ผู้เล่าเรื่องมักกล่าวสรุปเอาไว้โดยตรง เพื่อเน้นให้ผู้อ่านได้แยกแยะพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่างการบรรยายพฤติกรรมด้านดีของตัวละครในเรื่องลูกหงส์กตัญญู ซึ่งรู้จักตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ด้วยการดูแลปรนนิบัติท่านในยามแก่ชรา เมื่อตายไปจึงได้ไปจุติบนสวรรค์ ดังการบรรยายว่า

ลูกหงส์ปรนนิบัติเลี้ยงดูพ่อแม่หงส์ผู้ชรา จนกระทั่งท่านสิ้นอายุทั้งหมด และต่อ ๆ มา... ก็ถึงเวลาที่กายสังขารของลูกหงส์เหล่านั้นเสื่อมสลายตายตามกันไปจนหมดสิ้นทุกตัว ส่วนจิตใจที่เป็นสิ่งไม่ตายได้ไปจุติบนสวรรค์ มีความสุขสำราญยิ่งนัก ด้วยผลบุญแห่งความเป็นลูกกตัญญูของเหล่าหงส์ทุกตัว

(ลูกหงส์กตัญญู)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้เล่าเรื่องได้ใช้การบรรยายสรุปผลการกระทำของตัวละครอย่างตรงไปตรงมา เพื่อต้องการชี้ให้ผู้อ่านเห็นถึงผลดีที่จะได้รับเป็นการตอบแทนจากการกระทำดี ส่วนผู้ที่กระทำไม่ดีก็จะได้รับผลเช่นนั้นนานไม่ช้า ดังนั้นเรื่องกระต่ายจอมัวซึ่งผู้แต่งต้องการชี้ให้เห็นว่า การพูดเท็จนั้นย่อมจะนำความเดือดร้อนมาให้แก่ตนเอง ผู้แต่งได้เล่าสรุปผลการกระทำที่ไม่ดีของตัวละครเอาไว้ว่า

ตั้งแต่วันนั้น เจ้ากระต่ายก็เริ่มได้รับผลตอบแทนของการพูดโกหก มันพยายามปั้นดินน้ำมัน
แต่ปั้นขึ้นไปได้นิดเดียวก็ตกลงมา เปลือกไม้ครูดหน้าอกเป็นแผลเลือดไหลซึม ๆ

(กระต่ายจอมไว)

นอกจากนี้การเสนอแนวคิดด้วยการเล่าเรื่องโดยการบรรยาย
พฤติกรรมของตัวละคร เพื่อสรุปผลการกระทำทั้งด้านดีและไม่ดีที่ทำให้ผู้ปฏิบัติได้รับผลต่างกันไปแล้ว
ผู้แต่งยังอาจเล่าเรื่องโดยการบรรยายพฤติกรรมของตัวละคร เพื่อมุ่งให้ผู้อ่านทราบลักษณะและ
นิสัยของตัวละคร ซึ่งจะส่งผลให้ได้รับการตอบแทนในบั้นปลายที่สอดคล้องกับการกระทำในตอนต้น
ดังตัวอย่างในเรื่อง เจ้ากบปากกว้าง ซึ่งผู้เล่าเรื่องได้บรรยายพฤติกรรมของลูกกบ เพื่อเน้นให้
ผู้อ่านรับรู้ถึงความยังไม่ประสาต่อโลกของตัวละคร เมื่อนำไปโยงเข้ากับเหตุการณ์ในตอนต้น
เรื่องที่ตัวละครตัวนี้ใช้วาจาโอ้อวดตนแล้วถูกผู้อื่นจึงช่วยทำให้เรื่องมีความกระชับขึ้น ทั้งยังเป็น
เป็นการให้เหตุผลที่ดีแก่ผู้อ่านในการกำหนดต้องตกเป็นเหยื่อของงูด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ดัง
ในตอนจบเรื่อง ผู้เล่าเรื่องได้บรรยายพฤติกรรมของตัวละครไว้อย่างตรงไปตรงมาว่า

นี่คือผมแรกของมัน เจ้ากบน้อยรู้สึกตื่นเต้นกับธรรมชาติและทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมัน
มาก เจ้ากบน้อยแหงนขึ้นมองไปบนท้องฟ้า เหลียวมองไปข้างหลัง หันมองไปข้างหน้าและ
มองไปรอบ ๆ จนไม่มีอะไรจะมอง มันจึงก้มลงมองไปได้ น้ำ ตรงที่มันนั่งอยู่ เจ้ากบน้อย
รู้สึกอัศจรรย์ใจมาก เมื่อมันพบว่า ลีกลงไปได้ น้ำ ตรงที่มันนั่งอยู่ มีลูกกบอีกตัวหนึ่ง และ
ลูกกบตัวนั้นกำลังจ้องมองมาที่มันเช่นกัน

เจ้ากบน้อยต้องเสียเวลาอยู่นาน กว่า จะพบว่า แท้ที่จริงแล้ว ลูกกบที่อยู่รอบตัวนั้น ก็คือ
เงาของมันเอง

(เจ้ากบปากกว้าง)

จะเห็นได้ว่า การเล่าเรื่องโดยการบรรยายพฤติกรรมของ
ตัวละครจะช่วยให้เรื่องกระชับขึ้นทั้งยังเป็น การบอกเล่าและสรุปผลการกระทำของตัวละคร
ให้แก่ผู้อ่านโดยตรง การเสนอแนวคิดด้วยวิธีนี้จึงค่อนข้างเรียบง่าย ไม่ยากต่อการทำความเข้าใจ
เข้าใจของเด็ก เนื่องจากผู้แต่งได้บอกไว้อย่างตรงไปตรงมาโดยผ่านการเล่าเรื่องจากเจ้า
บุรุษที่ 3 จึงช่วยให้เรื่องมีความแนบเนียนและสมจริงมากขึ้น

2.1.2 การเล่าเรื่องโดยการอธิบายเนื้อหาที่เป็นข้อความรู้ การเสนอแนวคิดด้วยวิธีนี้มุ่งให้ผู้อ่านได้รับความรู้อันเป็นข้อมูลที่มีอยู่จริงในชีวิตประจำวัน ผู้แต่งจึงจำเป็นต้องอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ให้ละเอียดชัดเจนขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้ที่ถูกต้องอย่างเต็มที่ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป การเลือกผู้เล่าเรื่องโดยใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 จะช่วยให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างแนบเนียนและไม่ทำให้เด็กเบื่อหน่าย ผู้แต่งสามารถสอดแทรกคำอธิบายเอาไว้ได้โดยที่เด็กไม่รู้ตัว ดังตัวอย่างในเรื่องผิงน้อยอันสวน ซึ่งผู้แต่งมุ่งเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตผิง และได้อธิบายรายละเอียดต่าง ๆ สอดแทรกเอาไว้เป็นระยะ ๆ สลับกับบทสนทนาของตัวละคร ดังตัวอย่าง

ผิงนั้นเฝ้าปูกอยู่บนหลังสองคู่ คู่บนใหญ่ยาวกว่าคู่ล่าง เมื่อจะบินไกล ผิงจะใช้ขอเกี่ยวอันเล็ก ๆ ซึ่งมีอยู่เรียงรายอยู่ที่ขอบปีกคู่ล่าง เกี่ยวยึดติดปีกคู่บนไว้ เวลาขยับปีกพร้อมกัน ปีกทั้งสองจะเป็นเสมือนปีกใหญ่ปีกเดียว

(ผิงน้อยอันสวน)

จะเห็นได้ว่า การเล่าเรื่องในลักษณะนี้มุ่งแสดงข้อเท็จจริงให้แก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ ดังนั้นภาษาที่ใช้จึงค่อนข้างกระชับรัดกุม และตรงไปตรงมา ช่วยอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ให้ชัดเจนขึ้น อีกทั้งยังเป็นข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ดังตัวอย่างในเรื่องยาของคุณย่า ที่ผู้แต่งได้อธิบายรายละเอียดเรื่องการชงยาเอาไว้อย่างชัดเจนว่า

ชนิดของยา มีทั้งชนิดเม็ดและชนิดน้ำ ชนิดเม็ดมีลักษณะกลม แบน สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม รีๆ และอื่นๆ ชนิดน้ำมีทั้งใสและขุ่น มีตะกอน ส่วนสีของยามีทุกสี สวย ๆ ทั้งนี้ รสของยาน้ำ มีรสผลไม้มากทุกชนิด และหวานด้วย เช่น รสส้ม รสมะนาว รสกล้วย และรสอื่น ๆ ส่วนยาฉีด หมอเท่านั้นเป็นผู้สั่งให้ใช้กับผู้ป่วย

ช้อนตวงยา ควรมีมาพร้อมกับยาน้ำ เด็กเล็ก ๆ อาจใช้หลอดหยดยาใส่ปาก การเทียบขนาดของยาดังนี้

15-20 หยด	=	1	มิลลิลิตร (ซีซี)
1 ช้อนชา	=	5	มิลลิลิตร (ซีซี)
1 ช้อนโต๊ะ	=	3	ช้อนชา = 15 มิลลิลิตร (ซีซี)

เขย่าขวดก่อนรับประทานทุกครั้ง

(ยาของคุณย่า)

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด จะเห็นได้ว่าการเสนอแนวคิดของเรื่องให้แก่เด็กโดยการเล่าเรื่องอย่างตรงไปตรงมานั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งให้ความกระจ่างชัดแก่ผู้อ่านเป็นประการสำคัญ ทั้งนี้ผู้แต่งอาจใช้ทั้งการบรรยายเหตุการณ์ของตัวละครหรือการอธิบายเนื้อหาที่เป็นข้อความรู้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดที่ต้องการเน้น

2.2 การเล่าเรื่องโดยการใช้สำเนียงที่แสดงความรู้สึก ดังได้กล่าวมาแล้วว่าการเล่าเรื่องโดยใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 จะเอื้อต่อการแสดงทัศนะของผู้แต่งซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้เล่าเรื่องได้อย่างอิสระ ดังนั้น การแสดงท่าทีหรือแสดงความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์หรือต่อตัวละครในเรื่องจึงช่วยให้ผู้แต่งสามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้อ่านให้รู้สึกคล้อยตามได้โดยไม่รู้ตัว การเสนอแนวคิดด้วยวิธีนี้สอดคล้องกับแนวคิดด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติที่เน้นเกี่ยวกับการอนุรักษ์สัตว์และพืช การปลูกฝังแนวคิดด้านนี้ให้แก่เด็กได้มุ่งให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อธรรมชาติเป็นพื้นฐาน นั่นคือ การชักจูงใจเด็กให้มีความเมตตากรุณาต่อสัตว์และพืช ไม่ทำร้ายหรือรังแกชีวิตเหล่านั้นให้ได้รับความเดือดร้อน ดังตัวอย่างการใช้สำเนียงแสดงความสมเพชเวทนาในเรื่อง ลูกเต่าบกกับลูกเต่าน้ำ และการใช้สำเนียงแสดงความอาลัยในเรื่อง เด็กน้อยกับต้นไม้ สังเกตจากคำอุทานว่า อนิจจา และคำอุทานว่า ลา ก่อน ดังตัวอย่าง

อนิจจา เมื่อเด็กน้อยใจดีโยนลูกเต่าบกลงไปยังแม่น้ำไหลเชี่ยว ลูกเต่าบกก็ตะเกียกตะกายว่ายน้ำกลับเข้าหาฝั่ง ด้วยความกลัวว่าจะต้องจมน้ำตาย

เด็กใจดีเห็นเช่นนั้น ก็เกรงว่าคนใจร้ายจะจับลูกเต่าน้อยไปขายอีก จึงจับลูกเต่าบกโยนลงไปในกลางสายน้ำเชี่ยวอีกครั้ง แต่ลูกเต่าบกก็พยายามรวบรวมกำลังว่ายน้ำตะเกียกตะกายเข้าหาฝั่ง

เด็กน้อยใจดีก็ไม่เข้าใจ จับลูกเต่าบกโยนออกไปอีก ซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนลูกเต่าบก
เหนื่อยแทบขาดใจ

(ลูกเต่าบกกับลูกเต่าน้ำ)

ยางนา เริ่มจะเหลืองแต่กิ่งก้าน ใบสีเหลืองซีดปลิดข้าวรวงหล่นทุกวัน
ในที่สุด ก็ไม่เหลือใบติดอยู่ที่กิ่งก้านอีกเลย ยางนาที่เคยสูงสง่า กลับกลายเป็นต้นไม้ที่
มองดูน่าเกลียดคร่ำกับปีศาจใหญ่ที่ยืนกางมือกางแขนทอดเงามีคั่นนากลัวในยามค่ำคืน
ยางนาที่เคยมีประวัติอันยาวนานได้จบลงแล้วในเวลาอันสั้นและไม่สามารถคืนกลับสภาพ
เดิมได้อีกต่อไป

ลาก่อนยางนาชายฝั่งแม่น้ำ ลาก่อนยางนาที่เคยมีใบสีเขียวและมีลูกยางในฤดูแล้ง ที่นี้
ไม่มียางนาต้นเดิมอีกต่อไป

(เด็กน้อยกับต้นไม้)

จะเห็นได้ว่า การเล่าเรื่องโดยการใช้น้ำเสียงที่แสดงความรู้สึกดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นับเป็นการเน้นนำจิตใจของเด็กทำให้รู้สึกคล้อยตามได้โดยไม่รู้สึกตัว ทำให้เด็กรู้จักเห็นใจและเข้าใจในความทุกข์ยากของชีวิตอื่น โดยเฉพาะชีวิตสัตว์และชีวิตพืชที่ ถูกมนุษย์ทำร้ายมานับไม่ถ้วนทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา เมื่อตระหนักได้เช่นนี้แล้วก็ย่อมจะ ทำให้เด็กรู้จักคิดและทบทวนการกระทำของตนเพื่อไม่ทำไปเบียดเบียนชีวิตเหล่านั้นอีกต่อไป จึง อาจเป็นวิธีที่ดีอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กมีความรักและห่วงหาอาทรธรรมชาติพร้อมทั้งคิดช่วยกันบำรุง รักษาธรรมชาติให้คงอยู่ได้ยั่งยืนจนชั่วลูกชั่วหลาน

กล่าวโดยสรุป การเล่าเรื่องในวรรณกรรมสำหรับเด็กอาจเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ผู้แต่ง เลือคนนำมาใช้ได้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ช่วยให้เด็กเข้าใจแนวคิดของเรื่องได้อย่าง ถูกต้องและตรงตามความต้องการของผู้แต่ง กล่าวคือ มีความเรียบง่ายและชัดเจนจนไม่ต้องตี ความกันหลายชั้นในขณะที่เดียวกันก็สามารถนำนำจิตใจของเด็กให้คล้อยตามได้อย่างแนบเนียน จนเด็กไม่รู้ตัวว่า ผู้แต่งกำลังชี้แนะแนวทางให้เขาไปประพฤติปฏิบัติตามต่อไปในชีวิตจริง การ เสนอแนวคิดด้วยวิธีนี้จึงช่วยให้เด็กได้รับทั้งความบันเทิงใจจากการอ่านและแนวคิดที่ดีที่สั่งคมมุ่ง บลูกฝังงำให้บังเกิดขึ้นกับเด็กไปพร้อม ๆ กัน

3. ตัวละครที่สอดคล้องกับแนวคิด ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ตัวละครเป็นองค์ประกอบสำคัญของวรรณกรรม ซึ่งจะช่วยให้เหตุการณ์ต่างๆ ภายในเรื่องดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางที่ผู้แต่งได้วางเอาไว้ การเลือกตัวละครแต่ละประเภทขึ้นมาในวรรณกรรมเรื่องหนึ่ง ๆ จึงมักมีลักษณะเฉพาะที่สอดคล้องกับแนวคิดที่มุ่งเสนอไว้ในเรื่องนั้น ๆ ในวรรณกรรมสำหรับเด็ก นอกจากจะมุ่งให้เด็กได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านแล้ว ผู้แต่งยังมุ่งปลูกฝังและอบรมจิตใจของเด็กให้ยึดมั่นอยู่ในคุณงามความดี ดังจะเห็นได้จากแนวคิดทางด้านต่าง ๆ ที่ได้เสนอไว้แล้วนั้นล้วนแต่ต้องการให้เด็กได้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองดีและมีคุณภาพของประเทศทั้งสิ้น ดังนั้น การเลือกตัวละครประเภทต่าง ๆ ในวรรณกรรมสำหรับเด็ก ทั้งตัวละครที่เป็นคน สัตว์ พืช และวัตถุสิ่งของ ที่สร้างขึ้นในแบบสมจริงและแบบบุคลาธิษฐาน จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้แต่งได้มุ่งให้สอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านสามารถจดจำแบบอย่างที่ดีจากในเรื่องไปเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติจริงได้ต่อไป งานที่นี้ได้มุ่งวิเคราะห์ตัวละครที่สอดคล้องกับแนวคิดไว้ 4 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

3.1 ตัวละครที่เป็นตัวแทนของความดีงาม ตัวละครที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ตัวละครที่เป็นเด็ก ตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่รวมทั้งตัวละครที่สร้างขึ้นโดยการสมมุติให้กระทำอาการได้อย่างคน ตัวละครเหล่านี้มีบทบาทภายในเรื่องตามที่คุณแต่งกำหนด คือ มุ่งให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อ่านสามารถนำจิตใจของผู้อ่านให้เคลื่อนไปสู่ฝ่ายสูงได้โดยไม่ต้องสอนกันตรง ๆ ตัวแทนของความดีงามที่สมมุติขึ้นภายในเรื่องอาจแบ่งรายละเอียดได้ 4 หัวข้อ ดังนี้

3.1.1 เด็ก เด็กที่คุณแต่งเลือกนำมาสมมุติขึ้นเป็นตัวละครในเรื่องมักจะมีพฤติกรรมด้านดีที่สอดคล้องกับแนวคิดอย่างเห็นได้ชัด ดังในเรื่อง ข้าวเหนียว ซึ่งมีตัวละครสำคัญเป็นเด็กชายคนหนึ่งได้คิดช่วยเหลือสังคมด้วยการเก็บเปลือกกล้วยที่เจอในระหว่างทางไปทิ้งลงถังขยะ ตัวอย่างการกระทำของเด็กชายในเรื่องนี้จึงอาจกระตุ้นเตือนให้ผู้อ่านคิดกระทำตามอย่างบ้างซึ่งนับเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้แก่ผู้อ่านได้โดยตรง การกำหนดให้เด็กเป็นตัวแทนของความดีงามด้านความรับผิดชอบต่อสังคมจึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง ที่มุ่งชี้ให้เห็นถึงการรู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม

3.1.2 ผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุเป็นบุคคลอีกประเภทหนึ่งซึ่งผู้แต่งได้เลือกนำมาเป็นตัวแทนของความดีงาม ดังในเรื่อง ร่วมยายชา มีตัวละครสำคัญคือ ยายชา พฤติกรรมของยายชานในเรื่องนี้เป็นพฤติกรรมของผู้สูงวัยที่อาจพบเห็นได้โดยทั่วไปในสังคมไทย ได้แก่ มีความใจดีและชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ ผลแห่งความดีนี้ได้ช่วยให้ยายชาแคล้วคลาดจากภัยอันตรายที่มีมาเสมอ โดยอาศัยร่มที่มักถือติดตัวไว้คอยป้องกันภัยให้แก่ยายชาได้อย่างหวุดหวิดทุกครั้ง ยายชาจึงเป็นตัวละครที่ผู้แต่งจงใจสร้างขึ้นมานำเรื่อง เพื่อให้เป็นตัวแทนของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งแสดงไว้ในเรื่องนี้

3.1.3 สัตว์ การกำหนดสัตว์ขึ้นมาเป็นตัวละครในวรรณกรรมสำหรับเด็ก โดยการสร้างให้เป็นตัวละครแบบบุคลาธิษฐาน นอกจากจะช่วยสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่เด็กได้ศึกษาดูว่าตัวละครประเภทอื่นแล้ว ผู้แต่งยังอาจเลือกให้สัตว์เหล่านั้นทำหน้าที่เป็นตัวแทนของความดีงามที่มุ่งเสนอไว้ให้สอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง สัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่นำมาสมมุติเป็นตัวละครแบบบุคลาธิษฐาน อาจมีทั้งสัตว์ในนิยาย และสัตว์ที่มีอยู่จริง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หงส์ เป็นสัตว์ในนิยายที่ผู้แต่งสร้างขึ้นให้เป็นตัวละครแบบบุคลาธิษฐานในเรื่อง ลูกหงส์กตัญญู พฤติกรรมของบรรดาลูกหงส์ทั้งหลายในเรื่องนี้ได้แสดงถึงความมีคุณธรรมความกตัญญูที่มีต่อพ่อแม่ผู้มีพระคุณและรู้จักตอบแทนคุณท่าน เมื่อถึงเวลาอันสมควรการกระทำดีนี้จึงทำให้ตัวละครได้รับผลดีเป็นการตอบแทนด้วยการได้ไปจุติบนสวรรค์ ตัวละครในเรื่องนี้มีพฤติกรรมด้านดีอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่ต้นจนจบ ทั้งนี้เพื่อมุ่งให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและต้องการชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่ทำความดีก็ย่อมได้รับผลดีติดตามมาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านคุณธรรมที่ปรากฏในเรื่องนี้

วัว เป็นสัตว์ที่นำมาสมมุติให้เป็นตัวละครแบบบุคลาธิษฐานเพื่อเป็นตัวแทนของความดีงาม ดังในเรื่อง แม่โคกับเสือโคร่ง ซึ่งมีตัวละครสำคัญ คือ แม่โค เป็นผู้รักษาสัตย์ไว้ยิ่งกว่าชีวิตจึงยอมกลับมาให้เสือกินตามสัญญา ทั้งยังพรวาสอนลูกให้ยึดมั่นอยู่ในคุณงามความดี สุดท้ายผลดีที่ได้กระทำไว้ก็ได้ช่วยให้แม่โคและลูกโคได้กลับมาใช้ชีวิตอยู่

ด้วยกันอีกครั้ง การสร้างตัวละครให้มีพฤติกรรมด้านเดียวตลอดทั้งเรื่องจึงอาจเป็นวิธีเสนอแนวคิดที่ตือกวิธีหนึ่งที่จะช่วยเน้นให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงสังขรณ์ที่ว่า "ทาดีได้ดี ทาชั่วได้ชั่ว"

เสือ โดยทั่วไปเป็นสัตว์ที่มีนิสัยดุร้ายและชอบจับสัตว์อื่นกินเป็นอาหาร แต่ใน เรื่องแม่โคกับเสือโคร่ง ผู้แต่งได้สมมุติให้เสือเป็นตัวละครแบบบุคลาธิษฐานเสือใน เรื่อง นี้ได้แสดงพฤติกรรมด้านดีให้ประจักษ์ จนอาจจะถือว่าเป็นลักษณะของผู้ที่มีคุณธรรม คือ การรู้ซึ่งถึงความดีในการเป็นผู้รักษาคาสัตย์ของแม่โค และการเป็นลูกที่มีความกตัญญูของลูกโคที่ตามแม่มา เพื่อขอให้เสือกินแทนแทนแม่โค จนในที่สุดเสือเองก็เกิดคุณธรรมขึ้นในใจจึงได้ปล่อยโคทั้งสองไป เสือ จึงเป็นตัวละครที่สอดคล้องกับแนวคิดของ เรื่อง ที่มุ่ง เน้นให้ผู้อ่านเห็นตัวอย่างการกระทำที่ดีของบุคคลซึ่งมีจิตเมตตาต่อผู้อื่น

หมาป่า เป็นสัตว์ที่มีธรรมชาติของความดุร้ายแฝงอยู่แต่ผู้แต่งได้นำมาสมมุติเป็นตัวละครแบบบุคลาธิษฐานใน เรื่องจ้าวป่า ตัวละครที่สร้างขึ้นให้เป็นตัวแทนของความดีงามเป็นตัวละครเอกของ เรื่อง ชื่อ หางพวง ซึ่งเป็นหัวหน้าฝูงหมาป่าที่มีพฤติกรรมด้านดี เมื่อมีหมาป่าอีกตัวหนึ่งบุกเข้ามารังแกเพื่อแย่งชิงความเป็นใหญ่ หางพวงก็สามารถต่อสู้จนได้รับชัยชนะ และยังใช้ความดีเอาชนะใจจนผู้บุกรุกต้องยอมรับความพ่ายแพ้อย่างสิ้นเชิง ตัวละครใน เรื่อง จึงมีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิดด้านคุณธรรมที่ต้องการชี้ให้เห็นถึงการเอาชนะผู้อื่นด้วยความดี

หมี เป็นสัตว์ที่นำสมมุติเป็นตัวละครแบบบุคลาธิษฐานใน เรื่องเพื่อนแท้ ลูกหมี เป็นตัวละครสำคัญใน เรื่อง ได้แสดงความดีให้ประจักษ์ด้วยการไม่ละทิ้งเพื่อนในยามมีภัย พยายามช่วยเหลือเพื่อนให้รอดพ้นจากอันตรายจนสุดความสามารถ จนในที่สุดก็ได้รับน้ำใจที่ดีจากเพื่อนเป็นการตอบแทน ตัวละครใน เรื่อง นี้ซึ่งมีพฤติกรรมด้านดีอย่างสม่ำเสมอจึงเป็นตัวแทนของความดีงามที่ผู้แต่งได้สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับแนวคิดของ เรื่อง ที่มุ่ง เน้นให้เห็นถึงความจริงใจในการคบเพื่อน

หนู เป็นสัตว์ตัวเล็กที่เห็นได้ง่าย ผู้แต่งได้นำมาสมมุติขึ้นเป็นตัวละครแบบบุคลาธิษฐานใน เรื่องแม่หนูผู้กล้าหาญ ซึ่งเป็นตัวละครสำคัญที่มีพฤติกรรมด้านดี

เกี่ยวกับการเป็นผู้ที่มีจากล้า กล่าวคือ กล้าคิดและกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง พฤติกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ เรื่องที่ต้องการเน้นในเรื่องความกล้าหาญ ผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นว่าความ กล้าหาญนั้นไม่ได้หมายถึงความเก่งกล้าสามารถในเชิงการรบกับข้าศึกศัตรูเท่านั้น แต่บุคคล ทั่วไปก็อาจแสดงความกล้าหาญได้แม้แต่ในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ในชีวิตประจำวัน นั่นคือการมีใจ เข้มแข็งในการทำงานที่จะกล้าคิดและกล้าทำในเรื่องที่ดีและถูกต้อง ดังตัวอย่างที่เห็นได้จากการ กระทำของหนูในเรื่องนี้

หอยทาก เป็นสัตว์อีกชนิดหนึ่งที่ถูกแต่งได้เลือกนามาสมมุติเป็น ตัวละครแบบบุคลาธิษฐานในเรื่อง ฟ้ากว้างเท่าปากบ่อ ตัวละครสำคัญซึ่งเป็นตัวแทนของความ ตีงาม ได้แก่ ตัวละครที่ชื่อลายประ ซึ่งเป็นหอยทากที่มีพฤติกรรมด้านดี กล่าวคือ เป็นผู้ที่รู้จัก ประมาทตนและได้ตระหนักชัดถึงความกว้างที่แท้จริงของฟ้ากว้างใหญ่ไพศาลเกินจะคณานับได้ ตัวละครนี้จึงพยายามย่ำเตือนให้ลายจุด ซึ่งเป็นตัวละครที่สำคัญอีกตัวหนึ่งได้รู้อยู่เสมอว่าฟ้า นั้น ไม่ได้กว้างเท่าปากบ่ออย่างที่คิด จนในที่สุดลายจุดก็ได้ประจักษ์ความจริงด้วยตัวเอง การสร้าง ตัวละครที่สมมุติขึ้นมาจากหอยทาก ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีคุณประโยชน์อันน้อยนิดจึงสอดคล้องกับแนวคิด ของเรื่องที่มีมุ่งเน้นเกี่ยวกับการรู้จักประมาทตน

3.1.4 วัตถุประสงค์ของ วัตถุประสงค์ของผู้แต่งกำหนดให้เป็นตัวแทนของความ ตีงามนั้นมีทั้งการสมมุติให้เป็นตัวละครที่มีบทบาทในเรื่องโดยการสร้างขึ้นแบบบุคลาธิษฐานคือ สามารถมีชีวิตและกระทำอาการต่าง ๆ อย่างคนในช่วงหนึ่งแล้วจึงกลับคืนสู่สภาพเดิมซึ่งเป็น สิ่งไม่มีชีวิตหรืออาจเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตแต่มีความสำคัญในลักษณะที่เป็นของคู่กายของตัวละครสำคัญ านที่นี้ ได้แก่ รูปปั้น และร่ม

รูปปั้น เป็นวัตถุประสงค์ของผู้แต่งนามาสมมุติขึ้นเป็นตัวละครใน เรื่อง รูปปั้นของคุณตา การสมมุติรูปปั้นสัตว์ต่างๆ ในเรื่องให้มีชีวิตได้ภายในเวลาสั้นๆ แล้วจึง กลับไปเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตอีกครั้ง นับเป็นการสร้างตัวละครที่มุ่งให้ผู้อ่านเกิดความสนุกสนานเป็น ประการหลัก ในขณะที่เดียวกันก็มุ่งให้รูปปั้นในเรื่องเป็นตัวแทนของความตีงาม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความกตัญญูทวดเวที่ต่อผู้ที่มีพระคุณคือ คุณตา ซึ่งมักชอบปั้นสัตว์ต่างๆ ไว้ดูเล่นแทนการจับสัตว์มา

เสียงไว้อาลัยในกรงขัง รูปปั้นสัตว์เหล่านี้จึงรู้สึกซาบซึ้งในบุญคุณของคุณตา เมื่อมีโอกาสจึงได้ช่วยกันปั้นรูปของคุณตาเอาไว้ให้คุณตาได้ชื่นชม พฤติกรรมของรูปปั้นในเรื่องนี้จึงนับเป็นตัวอย่างที่ดีที่จะช่วยทำให้เด็กได้เรียนรู้ว่าการแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณนั้น เป็นสิ่งที่ดีที่ควรนำไปประพฤติปฏิบัติตามอย่าง การใช้ชีวิตเป็นตัวแทนของความดีงามจึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องโดยตรง

ร่วม เป็นวัตถุประสงค์ของซึ่งผู้แต่งสมมุติให้เป็นของคู่กายของตัวละครสำคัญในเรื่อง ร่วมยายขา ร่วม ในเรื่องนี้มีบทบาทเด่นในฐานะที่ได้ช่วยยาคูให้เจ้าของ คือ ยายขาได้ใช้ช่วยเหลือเด็ก ๆ และไว้ป้องกันอันตรายให้แก่ตัวเองได้ในยามฉุกเฉิน ร่วมยายขาจึงเปรียบเสมือนคุณความดีที่คอยคุ้มกันภัยให้กับผู้ที่มีอุปสรรคมาตลอด การเข้าร่วมเป็นสัญลักษณ์ประจำตัวของตัวละคร จึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องซึ่งชี้ให้เห็นถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่จะเป็นตั้งร่วมเงาคอยปกป้องรักษาสังคมให้สงบสุขตลอดไป

ที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด จะเห็นได้ว่าตัวละครฝ่ายดีที่เป็นตัวแทนของความดีงามนั้นอาจสมมุติขึ้นมาได้จากสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิตได้มากมายต่าง ๆ กัน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นว่าตัวละครเหล่านั้นได้แสดงบทบาทสำคัญที่สอดคล้องกับแนวคิด ซึ่งมุ่งปลูกฝังให้ผู้อ่านมีจิตสำนึกที่ดีงามและจดจำแบบอย่างที่ได้จากเรื่องไปเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติต่อไป

3.2 ตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่รู้ ตัวละครที่สอดคล้องกับแนวคิดในกลุ่มนี้เป็นตัวละครที่อยู่วัยเด็กซึ่งเป็นตัวละครสำคัญในเรื่อง ความไม่รู้ของตัวละครมักเกิดจากความอ่อนด้อยทางสติปัญญาและวัยอันน้อยนิด จึงทำให้ตัวละครได้หลงกระทำผิดไปชั่วขณะ แต่เมื่อได้เรียนรู้ถูกผิดและคิดปรับปรุงตัวเองเสียใหม่ ตัวละครก็จะได้รับการให้อภัยจากผู้อื่น ตัวละครกลุ่มนี้จึงเป็นตัวแทนของความไม่รู้ ซึ่งผู้แต่งมุ่งให้สอดคล้องกับแนวคิดทางด้านคุณธรรมเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อเป็นการย้ำเตือนสติให้แก่ผู้อ่านทางอ้อม กล่าวคือทำให้รู้จักเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่และประพฤติปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อที่จะได้เติบโตขึ้นเป็นคนดีของสังคมต่อไป ตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่รู้อาจจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มย่อย ดังนี้

3.2.1 เด็ก เด็ก เป็นตัวละครแบบสมจริงที่ผู้แต่งได้กำหนดบทบาทสมมุติให้เป็นตัวละครสำคัญในเรื่อง แก่นพบพญานก และ เกาะใน ตัวละครในเรื่องทั้งสองเป็น

เด็กชาย ซึ่งโดยทั่วไปมักมีนิสัยชอบเล่นซุกซนอยู่เสมอ จนในบางครั้งก็อาจเป็นการเล่นที่เกินขอบเขตของความสนุกสนาน ดังเช่นตัวละครที่ชื่อแก่นานในเรื่อง แก่นพบพญานก ซึ่งมักชอบทารายและรังแกสัตว์อยู่เสมอ จนกระทั่งวันหนึ่งก็ได้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันขึ้นกับตัวละครตัวนี้ และได้ทำให้ตัวละครรู้สึกถึงความไม่ดีของตนที่เคยกระทำมา แล้วพยายามปรับปรุงตัวเองให้เป็นคนดีด้วยการยึดหลักปฏิบัติในเรื่องการรักษาศีลห้า ซึ่งเป็นแนวคิดที่ผู้แต่งต้องการเน้นในเรื่องนี้ การทำให้ตัวละครในเรื่องเป็นตัวแทนของความไม่รู้ จึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องอย่างชัดเจน ส่วนตัวละครที่เด็กชายชื่อปั้นในเรื่อง เกาะใน เป็นตัวแทนของความไม่รู้อีกลักษณะหนึ่ง กล่าวคือเป็นความไม่รู้ซึ่งเกิดมาจากความหลงผิดที่คิดว่าตัวเองมีความเก่งกล้าสามารถทัดเทียมกับผู้ใหญ่อคนหนึ่ง แต่แล้วเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพราะความหลงลาพองก็เป็นบทเรียนอันมีค่าที่ทำให้ตัวละครรู้สึกถึงความอ่อนด้อยของตนที่ยังต้องอาศัยเวลาในการเรียนรู้อีกมาก การสร้างตัวละครให้เป็นตัวแทนของความไม่รู้ในเรื่องนี้จึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง ที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับการทำให้รู้จักประมาณตน

3.2.2 สัตว์ สัตว์ที่เป็นตัวแทนของความไม่รู้ที่ผู้แต่งนำมาสมมุติให้เป็นตัวละครแบบบุคคลาธิษฐาน อาจกล่าวได้ว่าตัวละครเหล่านี้เป็นตัวแทนของเด็กซึ่งอยู่นวัยเดียวกับผู้อ่านนั่นเอง ความไม่รู้ของตัวละครจึงเป็นความหลงผิดของผู้ที่อยู่นวัยเด็กซึ่งมักจะได้รับการให้อภัยและให้โอกาสแก้ตัวใหม่ด้วยการปรับปรุงพฤติกรรมของตัวเองให้ดีขึ้น ตัวละครที่เป็นสัตว์ซึ่งเป็นตัวแทนของความไม่รู้ ได้แก่ กบ กระจ่าง แมวและหอยทาก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กบ เป็นสัตว์ที่ผู้แต่งได้นำมาสมมุติบทบาทให้เป็นตัวละครแบบบุคคลาธิษฐานในเรื่อง เจ้ากบปากกว้าง ความไม่รู้ของตัวละครตัวนี้เกิดจากวัยที่ยังอ่อนเยาว์จึงทำให้คิดลาพองตนว่ามีดีกว่าผู้อื่น จนกระทั่งสุดท้ายตัวละครจึงได้รับผลร้ายด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แม้จะรู้สึกได้ทันชั่วขณะนั้น แต่ทุกอย่างก็สายไปเสียแล้ว บทเรียนที่ตัวละครได้รับจึงอาจช่วยย้ำเตือนสติผู้อ่านได้ทางอ้อม นั่นคือให้รู้จักประมาณตน เพื่อที่จะไม่หลงกระทำในสิ่งผิดพลาดเช่นนั้นอีก ตัวละครในเรื่องนี้จึงเป็นตัวแทนของความไม่รู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง คือ ผู้แต่งมุ่งชี้ให้เห็นโทษของการไม่รู้จักประมาณตน

แมว เป็นสัตว์ที่ผู้แต่งนามาสมมุติบทบาทให้เป็นตัวละครแบบบุคคลิขฐานในเรื่องแมวน้อยตกปลา ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับตัวละครมาจากวัยที่ยังอ่อนเยาว์ จึงทำให้มีแต่หลงระเรีงกับสิ่งยั่ววนใจจนละเลยต่อหน้าที่ที่ควรกระทำ เมื่อได้ฟังคำตักเตือนจากผู้อาวุโสกว่า ตัวละครตัวนี้จึงได้คิดและหันกลับมามุ่งมั่นปฏิบัติกิจของตนจนแล้วเสร็จ แนวคิดของเรื่องนี้เน้นในเรื่องความอดทนและตั้งใจจริงในการทำงาน ซึ่งผู้แต่งได้สร้างตัวละครให้มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิด กล่าวคือเป็นตัวแทนของความไม่รู้จึงได้หลงกระทำผิดไปชั่วขณะ

หอยทาก เป็นสัตว์ที่ผู้แต่งนามาสมมุติบทบาทให้เป็นตัวละครแบบบุคคลิขฐานในเรื่องหำกว้างเท่าปากบ่อ ตัวละครสำคัญในเรื่องนี้มีความทะเยอทะยานที่จะคิดทำในสิ่งที่เกินกำลังความสามารถของตน เพราะความหลงผิดที่คิดว่าสิ่งนั้นสามารถกระทำได้โดยง่าย นั่นคือการไต่ข้ามฟ้าที่ตัวละครเข้าใจว่ามีความกว้างเท่ากับปากบ่อที่ตนอาศัยอยู่ ความไม่รู้ของตัวละครเกิดจากความอ่อนวัยและอ่อนประสบการณ์ จึงทำให้คิดกะประมาณกำลังของตนผิดไป เมื่อได้ขึ้นมาถึงปากบ่อตัวละครจึงได้ประจักษ์ความจริงว่า ความคิดที่ผ่านมาทั้งหมดนั้นล้วนแต่ผิดพลาดทั้งสิ้น ตัวละครสำคัญตัวนี้จึงเป็นตัวแทนของความไม่รู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องซึ่งต้องการเน้นในเรื่องการรู้จักประมาณตน

3.3 ตัวละครที่เป็นตัวแทนของผู้ทรงความรู้ การกำหนดให้ตัวละครเป็นตัวแทนของผู้ทรงความรู้อาจพิจารณาจากความเหมาะสมของวัย และสถานภาพทางการศึกษาของตัวละครเป็นประการสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อถือและศรัทธาในคาพูดของตัวละครที่กล่าวได้ตอบกับตัวละครตัวอื่นในเรื่อง ด้วยเหตุนี้ ตัวละครที่เป็นตัวแทนของผู้ทรงความรู้จึงมักเป็นตัวละครที่อยู่ณวัยผู้ใหญ่หรือมีวัยสูงกว่าตัวละครที่กำลังสนทนากับอยู่ด้วย หรืออาจเป็นตัวละครที่มีสถานภาพทางการศึกษาที่น่าเชื่อถือ เช่น ครู หมอ และนักวิทยาศาสตร์ ตัวละครเหล่านี้อาจมีทั้งแบบสมจริงและแบบบุคคลิขฐาน ดังรายละเอียดที่จะนำมากล่าวต่อไปนี้

3.3.1 ผู้มีวัยสูง ตัวละครที่จัดว่าเป็นตัวแทนของผู้ทรงความรู้ที่เป็นผู้มีวัยสูง ในที่นี้ ได้แก่ ตัวละครที่อยู่ณวัยผู้ใหญ่ วัยผู้สูงอายุ หรือวัยที่แก่กว่าตัวละครที่กำลังอยู่ในวงสนทนาเดียวกัน ทั้งนี้สังเกตได้จากคำสรรพนามที่ใช้ในขณะที่กำลังพูดคุยได้ตอบกัน ตัวละคร

ที่เป็นผู้วิจัยสูงเหล่านี้มักเป็นผู้ที่ผ่านโลก ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตมากมาย ดังนั้นจึงมีความรอบรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ รอบตัวมากมาย คำพูดที่ตัวละครที่มีวัยสูงได้กล่าวแก่ตัวละครตัวอื่นในเรื่องจึงมีความหนักแน่นและน่าเชื่อถือ ทั้งยังช่วยไข่มุมหัวใจของผู้อ่านให้รู้สึกคล้อยตามได้โดยไม่รู้ตัว

พ่อแม่ เป็นบุคคลในครอบครัวที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ดังนั้นการสมมุติตัวละครขึ้นมาจากบุคคลที่มีความสำคัญต่อเด็กเป็นบุคคลแรก จึงช่วยให้ผู้อ่านที่อยู่ในวัยเด็กรู้สึกสนิทสนมคุ้นเคยกับตัวละครได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังแฝงความเคารพยำเกรงอยู่ด้วย คำพูดต่างๆ ที่ถ่ายทอดผ่านตัวละครที่เป็นพ่อแม่ในเรื่องมาสู่ผู้อ่านจะทำให้เด็กเกิดความเชื่อถือได้ง่าย ผู้แต่งจึงมักใช้ตัวละครกลุ่มนี้เป็นตัวแทนของผู้ทรงความรู้ กล่าวคือ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอน หรือตักเตือนตัวละครที่เป็นลูกในเรื่องให้ประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนได้อย่างตรงไปตรงมา ดังตัวละครที่เป็นพ่อแม่ในเรื่องลูกหลงลักตัญญู ซึ่งพร่ำสอนให้ลูกเคารพเชื่อฟังและมุ่งกระทำความดีสิ่งที่ดีงาม ตัวละครที่เป็นแม่ในเรื่องแม่โคกับเสือโคร่ง ซึ่งสอนให้ลูกโคมีความฉลาดเฉลียวเช่นเดียวกับตน ตัวละครที่เป็นพ่อในเรื่องเด็กน้อยกับต้นไม้ ซึ่งสอนให้ลูกรู้จักมองหาประโยชน์จากต้นไม้ที่ตายแล้ว ตัวละครที่เป็นพ่อแม่จึงเป็นตัวแทนของผู้ทรงความรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องซึ่งมุ่งสอนเด็กทั้งความรู้ที่เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัว และความรู้ที่เกี่ยวกับการดำรงตนอย่างเป็นสุขในสังคม

ญาติผู้ใหญ่ เป็นตัวละครที่ผู้แต่งสมมุติขึ้นมาจากบุคคลจริงที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากรองลงมาจากพ่อแม่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า เป็นต้น บุคคลต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นผู้มีวัยสูงจึงเหมาะที่จะนำมาสร้างให้เป็นตัวแทนของผู้ทรงความรู้ได้ดีอีกกลุ่มหนึ่ง เพราะนอกจากจะทำให้ผู้อ่านเกิดความคุ้นเคยกับตัวละครได้อย่างรวดเร็วแล้ว ยังสร้างความเชื่อถือให้แก่เด็กได้ทางอ้อม ดังตัวละครที่เป็นปู่สอนหลานให้สำนึกถึงความรักที่แท้จริงของพ่อแม่ในเรื่องนางนงน้อ หรือตัวละครที่เป็นปู่แมวให้ความรู้เรื่องแมวกับผู้ที่อ่อนวัยกว่าในเรื่องขนพูกับหูกตั้ง ตัวละครที่เป็นลุงให้ข้อคิดแก่หลานในเรื่องความอดทนในการทำงานเรื่องแมวน้อยตกปลา ซึ่งตัวละครเหล่านี้ล้วนแล้วแต่แสดงบทบาทในฐานะเป็นตัวแทนของผู้ทรงความรู้ได้อย่างเหมาะสม

ที่ เป็นบุคคลที่มีวัยสูงอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งผู้แต่งได้นำมาสมมุติให้เป็นตัวละครในเรื่อง เพื่อสร้างความคุ้นเคยและความน่าเชื่อถือของตัวละครให้แก่เด็ก ตัวละครในกลุ่มนี้มักทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา ำให้ข้อคิดเตือนใจและมุ่งปลูกปละบวใจแก่ตัวละครที่เป็นเด็ก เช่นตัวละครที่เป็นฝั่งพี่เลี้ยงในเรื่อง ฝั่งน้อยยานสวน คอยให้คำแนะนำแก่ฝั่งน้อยที่เพิ่งหัดออกบิน หาน้ำหวานเป็นครั้งแรก ตัวละครที่เป็นพี่ในเรื่อง ตัวมเตี้ยมเหยียดโลก ำให้ข้อคิดที่มีประโยชน์แก่ตัวมเตี้ยมในเรื่องรูปลักษณ์ภายนอก ตัวละครกลุ่มนี้จึงเป็นตัวแทนของผู้ทรงความรู้อีกกลุ่มหนึ่งซึ่งผู้แต่ง เลือกาชานการเสนอแนวคิดให้แก่เด็ก

3.3.2 ผู้มีสถานภาพทางการศึกษาสูง บุคคลกลุ่มนี้โดยทั่วไปมักได้รับความเชื่อถือจากบุคคลอื่นสังคมอยู่แล้ว การนำมาสมมุติบทบาทให้เป็นตัวละครตัวใดตัวหนึ่งที่มีหน้าที่อธิบายเนื้อหาความรู้ต่างๆ จึงมักจะทำให้อ่านคล้อยตามได้ง่าย สังเกตคำเรียกที่บอกอาชีพของตัวละครซึ่งเป็นผู้ทรงความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ได้แก่ ครู หมอ และนักวิทยาศาสตร์

ครู เป็นตัวละครที่มีความรู้ความชำนาญทางการศึกษา ผู้แต่งมุ่งสร้างำให้สอดคล้องกับแนวคิดโดยำใช้วิธีบุคลาธิษฐานในเรื่อง กระรอกเก่ง กระต่ายดี แนวคิดของเรื่องนี้มุ่งชี้ให้เห็นว่าการที่จะเป็นคนอย่างสมบูรณ์นั้น จะต้องเก่งทั้งทางการเรียนและเป็นคนดีมีคุณธรรมไปพร้อมๆ กัน ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 2 ประการนี้เป็นหลักการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย การำให้ตัวละครคือ ครูช่าง เป็นผู้กล่าวำเพื่อกระตุ้นเตือนำให้เด็กจดจำและนำไปปฏิบัติจึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องโดยตรง

หมอ เป็นตัวละครอีกประเภทหนึ่งที่ผู้แต่งได้สมมุติขึ้นในเรื่อง ยาของคุณย่า แนวคิดของเรื่องนี้มุ่งชี้ให้เห็นถึงคุณและโทษที่อาจเกิดขึ้นได้จากการำใช้ยา คุณหมอซึ่งเป็นตัวละครในเรื่องได้อธิบายเรื่องการำใช้ยาอย่างถูกวิธีให้แก่ตัวละครที่เป็นเด็ก การำใช้ตัวแทนของผู้ทรงความรู้ในเรื่องนี้ตามอาชีพจึงสอดคล้องกับแนวคิดโดยตรง

นักวิทยาศาสตร์ เป็นตัวละครอีกประเภทหนึ่งที่ผู้แต่งได้สมมุติขึ้นในเรื่อง กระดาศเจาะรู เรื่องนี้ต้องการำให้ผู้อ่านได้รับความรู้เกี่ยวกับกระดาศเจาะรูที่เป็น

การทดลองเบื้องต้นที่จะนำหลักการเดียวกันนี้มาประดิษฐ์ของใช้บางอย่างในชีวิตประจำวัน คือ แว่นสายตายาว และกล้องถ่ายรูป เป็นต้น ตัวละครที่เป็นนักวิทยาศาสตร์ที่ทบทวนที่อธิบายวิธีการทดลองดังกล่าวให้แก่ตัวละครที่เป็นเด็ก จึงเป็นตัวแทนของผู้ทรงความรู้ที่ผู้แต่ง เลือคนามมาใช้ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิด

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าการเสนอแนวคิดผ่านตัวละครที่เป็นตัวแทนของผู้ทรงความรู้จะสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้อ่านได้อย่างดีเยี่ยม เนื่องจากตัวละครเหล่านั้น ผู้แต่งได้จำลองแบบมาจากบุคคลที่อยู่แวดล้อมตัวเด็กในชีวิตจริง กลุ่มบุคคลดังกล่าวมีอิทธิพลต่อเด็กโดยตรงโดยเฉพาะความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างบุคคลในครอบครัวเดียวกันย่อมจะทำให้เด็กเกิดความคุ้นเคยสนิทสนมได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังให้ความเคารพเชื่อฟังด้วยวัยที่สูงกว่า นอกจากนี้กลุ่มบุคคลที่มีสถานภาพทางการศึกษาก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ผู้แต่งกำหนดให้เป็นตัวแทนของผู้ทรงความรู้ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าตัวละครต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นตัวละครที่สอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง

3.4 ตัวละครที่เป็นตัวแทนของธรรมชาติ ตัวละครในวรรณกรรมสำหรับเด็ก อีกกลุ่มหนึ่งซึ่งผู้แต่งได้สมมุติขึ้นในเรื่อง คือ ตัวละครที่เป็นตัวแทนของธรรมชาติ ตัวละครในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่สมมุติขึ้นมาจากสัตว์และพืชโดยใช้วิธีบุคลาธิษฐานเพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกเพลิดเพลินในการอ่าน จุดมุ่งหมายสำคัญของการใช้ตัวละครในเรื่องให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของธรรมชาติคือ ผู้แต่งต้องการให้เด็กตระหนักถึงคุณประโยชน์ของธรรมชาติที่มีต่อชีวิตมนุษย์และโลก ดังนั้นจึงมุ่งปลูกฝังให้เด็กเกิดความรักความเมตตาต่อสัตว์และพืชซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ทั้งนี้จะช่วยให้เด็กเลิกคิดที่จะเบียดเบียนธรรมชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม ตัวละครที่เป็นตัวแทนของธรรมชาติอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

3.4.1 สัตว์ สัตว์ที่เป็นตัวละครที่ผู้แต่งสมมุติขึ้นให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของธรรมชาติ มักเป็นตัวละครแบบบุคลาธิษฐานที่สร้างขึ้น เพื่อมุ่งให้ความเพลิดเพลินให้แก่ผู้อ่าน นอกจากนี้ การตั้งชื่อเรื่องจะมีการระบุพันธุ์สัตว์ที่นำมาเป็นตัวละครสำคัญของเรื่องเอาไว้อย่างชัดเจนซึ่งจะเป็นการแนะนำให้ผู้อ่านรู้จักสัตว์ชนิดนั้นตั้งแต่ก่อนอ่านเนื้อเรื่องภายในเล่ม และ

เมื่อได้ติดตามอ่านเรื่องต่อไป ก็จะทำให้เด็กรู้จักและเข้าใจธรรมชาติของสัตว์พันธุ์ดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งการผูกเรื่องราวโดยให้สัตว์เป็นตัวละครสำคัญ ก็จะทำให้เด็กร่วมรับรู้ชะตากรรมของสัตว์ที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์และรู้สึกเห็นใจในความทุกข์ยากเดือดร้อนที่สัตว์ได้รับจึงอาจทำให้เด็กไม่อยากจะเบียดเบียนสัตว์โดยไม่จำเป็นอีก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เต่า เป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่เด็กมักรู้จักกันดีผู้แต่งนามาสมมุติเป็นตัวละครแบบบุคลาธิษฐานในเรื่อง ลูกเต่าบกกับลูกเต่าน้ำ เพื่อต้องการชี้ให้เห็นว่าธรรมชาติของเต่าบางพันธุ์อาจอาศัยอยู่บนบกหรืออยู่ในน้ำได้เพียงชั่วระยะเวลาไม่นาน เนื่องจากเป็นพันธุ์เต่าบกหรือพันธุ์เต่าน้ำซึ่งบางคนอาจจะไม่รู้รายละเอียดเรื่องนี้ จึงอาจทำร้ายเต่าได้ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ดังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร คือลูกเต่าบกซึ่งถูกเด็กน้อยจับโยนลงน้ำหลายครั้ง เพื่อหวังคิดที่จะช่วยปล่อยลูกเต่าให้กลับไปยังถิ่นที่อยู่เดิม แต่ความหวังดีของเด็กคนนี้ก็เกือบทำร้ายชีวิตสัตว์อย่างไม่มีตั้งใจ เนื่องจากธรรมชาติของเต่าพันธุ์นี้ไม่คุ้นกับการมีชีวิตอยู่ในน้ำ การให้ตัวละครให้เป็นตัวแทนของธรรมชาติในการบอกเรื่องราว อันเป็นชีวิตที่แตกต่างกันของเต่าทั้งสองพันธุ์ในเรื่องจึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องที่มีมุ่งให้มนุษย์เลิกเบียดเบียนสัตว์

นก เป็นสัตว์อีกชนิดหนึ่งที่ผู้แต่งต้องการให้เป็นตัวแทนของธรรมชาติที่พยายามเรียกร้องให้มนุษย์รู้จักแบ่งปันความรักให้แก่ชีวิตอื่นที่อยู่ร่วมโลกเดียวกัน ดังงานเรื่อง นกเจ้าฟ้ากับเด็กชายผมจุก ผู้แต่งได้กำหนดให้ตัวละครสำคัญ คือนกเจ้าฟ้า ซึ่งเป็นนกชนิดเดียวที่มีอยู่ในประเทศไทย แต่ก็ยังถูกตามล่ามาขายจนเกือบจะสูญพันธุ์ไป การให้ตัวละครได้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของธรรมชาติในการวอนขอให้คนรู้จักรักและเมตตาสัตว์ จึงอาจช่วยให้น้ำใจจิตใจของผู้อ่านให้เกิดความซาบซึ้งประทับใจและรู้สึกเห็นใจในชะตากรรม ที่ทำให้นกและสัตว์อื่น ๆ ได้รับทุกข์เพราะความเห็นแก่ตัวของมนุษย์

3.4.2 พืช พืชเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของธรรมชาติอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งผู้แต่งได้สมมุติขึ้นโดยใช้วิธีบุคลาธิษฐาน ดังงานเรื่อง ฉันทน์เป็นต้นไม้ใหญ่ ตัวละครสำคัญของเรื่องคือ ฉันทน์ไม้ ได้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของธรรมชาติในการบอกเล่าประโยชน์ของฉันทน์ไม้ที่มีต่อมนุษย์และโลก พร้อมทั้งชักชวนให้ทุกคนช่วยกันปลูกฉันทน์ไม้ เพื่อที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์ได้ต่อไป

ส่วนในเรื่องต้นไม้มีเพื่อนตัวละครสำคัญ คือต้นไม้กำลังขาดน้ำ เนื่องจากคนเห็นแก่ตัวได้ตัดไม้ทำลายป่าจึงทำให้ต้นไม้ตกต้องตามฤดูกาล ทั้งคน สัตว์ และพืชในป่าต่างก็ได้รับความเดือดร้อนกันไปทั่ว แนวคิดของเรื่องนี้ต้องการเน้นให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติซึ่งจะต้องอิงอาศัยซึ่งกันและกัน ดังเช่นที่ตัวละครในเรื่อง คือต้นไม้จะต้องมีเพื่อนๆ ไว้คอยช่วยกันทำให้ความดูแลเอาใจใส่และบำรุงรักษาให้คงอยู่ตลอดไป แล้วทุกชีวิตก็จะได้รับความร่มเย็นและชีวิตที่เป็นสุขอันยาวนาน นอกจากนี้ในเรื่องเมล็ดข้าวสีทอง ผู้แต่งยังได้ชี้ให้เห็นการเจริญเติบโตของต้นข้าว เพื่อต้องการให้เด็กตระหนักถึงคุณประโยชน์อย่างมหาศาลของพืชที่มีต่อชีวิตมนุษย์

4. บทสนทนาที่สอดคล้องกับแนวคิด ดังที่ได้เสนอไว้แล้วในบทที่ 2 ว่าบทสนทนาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในวรรณกรรมสำหรับเด็ก เพราะนอกจากจะช่วยสร้างความสมจริงให้เกิดขึ้นในเรื่องแล้ว ยังช่วยให้การดำเนินเรื่องเป็นไปอย่างสนุกสนานและช่วยลดความซ้ำซากจำเจให้แก่ผู้อ่าน อย่างไรก็ตาม บทสนทนายังอาจเป็นอีกวิธีหนึ่งซึ่งผู้แต่งจงใจสร้างขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง การถ่ายทอดคำพูดของผู้แต่งผ่านตัวละครทั้งในรูปแบบที่ตัวละครพูดโต้ตอบกันและแบบที่ตัวละครพูดคนเดียวย่อมมีผลโดยตรงต่อการโน้มน้าวจิตใจของเด็กทำให้รู้สึกคล้อยตามได้ง่าย ในที่นี้ได้มุ่งศึกษาวิเคราะห์บทสนทนาที่สอดคล้องกับแนวคิด ซึ่งอาจแบ่งรายละเอียดได้ 2 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

4.1 บทสนทนาแบบโต้ตอบที่สอดคล้องกับแนวคิด การเสนอแนวคิดด้วยวิธีนี้ ผู้แต่งมักนิยมนำมาใช้กันมาก เนื่องจากเป็นวิธีที่ทำให้เรื่องมีความสมจริงและผู้แต่งยังสามารถสอดแทรกคำพูดเพื่อช่วยแนะ หรือเน้นย้ำแนวคิดให้แก่ผู้อ่านได้อย่างแนบเนียนอีกทางหนึ่ง บทสนทนาแบบโต้ตอบที่สอดคล้องกับแนวคิดอาจแบ่งตามตัวละครที่มีการพูดคุยโต้ตอบกันได้ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

4.1.1 บทสนทนายะหว่างตัวละครที่มีวัยต่างกัน การโต้ตอบกันในลักษณะนี้เป็นไปบนฐานองที่ตัวละครตัวหนึ่งมีวัยที่สูงกว่าตัวละครที่กำลังพูดคุยโต้ตอบกัน สังเกตจากคำสรรพนามที่ตัวละครทั้งสองใช้เรียกแทนชื่อกันนั้นระหว่างการสนทนา การเสนอแนวคิดโดยการรับบทสนทนายะหว่างตัวละครที่มีวัยต่างกันี้จะช่วยให้ผู้อ่านที่อยู่วัยเด็กเกิดความรู้สึก

ผูกพันอย่างใกล้ชิดกับตัวละครที่สูงวัย ซึ่งมักเป็นตัวละครที่ผู้แต่งสมมุติมาจากบุคคลที่อยู่แวดล้อม ตัวเด็กในชีวิตจริง เช่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นต้น การถ่ายทอดคาพูดของผู้แต่งผ่าน ตัวละครเหล่านี้ย่อมสร้างความหนักแน่นและน่าเชื่อถือให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี ทั้งยังช่วย ให้นม่น้าวจิตตาใจของเด็กให้รู้สึกคล้อยตามคาพูดของตัวละครและสามารถจดจาสาระที่ดีเหล่านั้นไป ประพฤติปฏิบัติตามต่อไป ดังหัวข้อย่อยที่จะแยกให้เห็นอย่างชัดเจน 3 หัวข้อ ดังนี้

4.1.1.1 บทสนทนาระหว่างตัวละครที่เป็นพ่อแม่กับลูก การ เสนอแนวคิดผ่านคาพูดโต้ตอบระหว่างตัวละครทั้งสอง ส่วนใหญ่เป็นไปในทางหนึ่งที่ตัวละครที่ เป็นพ่อแม่มักเป็นผู้อธิบายเหตุผลหรือกล่าวเป็นเชิงแนะนำให้แก่ตัวละครที่เป็นลูก เพื่อให้ตัวละคร ที่เป็นลูกได้รับรู้และเข้าใจพร้อมทั้งมุ่งให้ตัวละครที่เป็นลูกได้นำไปปฏิบัติตามต่อไป ดังเช่นบท สนทนาในเรื่องแม่โคกับเสือโคร่ง ลูกหงส์กตัญญู กระรอกเก่ง กระต่ายดี เด็กน้อยกับต้นไม้ และผีเสื้อกับผึ้งน้อย ดังตัวอย่าง

ลูกโคฟังแม่แล้วก็ตกใจ ร้องให้คร่ำครวญ

"แม่จ๋า ถ้าแม่ตายไปแล้ว ลูกจะอยู่ได้อย่างไร ลูกต้องตายแน่ๆ แม่อย่าทิ้งลูกไปเลย"

แม่โคตอบว่า

"ไม่ได้หรอกลูก แม่ให้สัญญากับเสือไว้แล้ว แม่ต้องรักษาสัญญา ถ้าเรากล่าววาจาให้ คาสัตย์แก่ใครแล้ว เราก็ต้องรักษาคาสัตย์ของเราไว้ แม่จะต้องกลับไปหาเสือในวันพรุ่งนี้ ลูกต้องจดจาคาที่แม่สั่งสอนไว้ให้ดี รู้จักรักษาคัตวนะลูก"

(แม่โคกับเสือโคร่ง)

"มนุษย์ที่เป็นอันธพาลมีอยู่มาก" พ่อแม่หงส์สั่งสอนลูก

"มนุษย์มักจะทำคอยจับสัตว์ไปฆ่า เพื่อเป็นอาหาร ถ้าเขาไม่ฆ่าเขาก็จับเอาไปขัง เสี่ยง ไว้จะทรมาณไปจนตาย ไม่มีทางกลับมาพบหน้าพ่อแม่อีกแล้ว"

"มนุษย์นี้ใจร้ายเสียจริงๆนะพ่อแม่"

"มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ มีปัญญามาก ถ้าเป็นคนดี จิตตาใจของเขาจะมีความสุขอย่างยิ่ง ถ้าเป็นคนชั่วร้าย จิตตาใจของเขาจะร้อนรน ต้องทุกข์ทรมาณไม่มีสิ้นสุด ..."

(ลูกหงส์กตัญญู)

"เป็นไงบ้างลูก ไปโรงเรียนวันนี้ มีเรื่องอะไรเล่าให้แม่ฟังบ้างล่ะ" แม่กระต่ายถาม ซึ่งคำตอบของลูกกระต่าย นอกจากจะเล่าเรื่องช่วยแบกลูกกระรอกทั้งขาไปและขากลับ จากโรงเรียนแล้วก็ยังเล่าถึงการช่วยเพื่อนๆ คนบ้านแปลงผักอีกด้วย

"ดีแล้วลูก แล้วผลการเรียนล่ะ" ผู้เป็นพ่อถามบ้าง

"ได้ที่สุดท้าย" ตอบพลางก้มหน้าและตาเศร้า

"อย่าท้อหน้าอย่างนั้นลูก เชื่อพ่อเถิด ลำดับที่สอบได้ไม่ใช่ลำดับของความดีแล้ว" ผู้เป็นพ่อกล่าวปลอบใจ

(กระรอกเก่ง กระต่ายดี)

"ลูกมองเห็นประโยชน์หรือยัง"

"เห็นครับ" เด็กชายตอบ "ต้นไม้ตายแม่จะเหลือเพียงซากและกิ่งก้าน ยังมีนกมาเกาะ"

"ที่ลูกพูดก็ถูก" พ่อลูบท้วลกชาย พลางพูดว่า "แต่พ่ออยากเพิ่มเติมสิ่งที่พบเห็น จากที่ลูกคิดว่าสิ่งใดที่ไร้ประโยชน์ แต่ถ้าใครที่มีความคิดดีพอ สายตากว้างไกลพอก็จะเห็นประโยชน์จากมันได้ นับเป็นสิ่งที่ดีที่เดียว ต้นไม้ต้นนี้แม่จะตาย ไม่มีใบ ไม่มีร่มเงา แต่ถ้ามองกันด้วยความคิด ก็ยังมีประโยชน์อยู่บ้าง อย่างน้อยก็เพื่อให้นักกามาเกาะชั่วคราว"

(เด็กน้อยกับต้นไม้)

"ลูกอยากมีปีกที่สวยงามแบบผีเสื้อจังเลย" ลูกฝั่งพูดเปรยขึ้น

"การมีปีกสวยงามที่อ่อนแอ มีประโยชน์น้อยกว่าการมีปีกที่แข็งแรง" แม่ฝั่งตอบ พร้อมกับพาลูกบินไปหาอาหารตามดอกบัวบาน ไม่นาน ฝั่งผู้เป็นลูกก็บ่นว่าอยากจะทำฟ่อน

"ถ้าลูกเหนื่อยก็จงพัก แต่ถ้าลูกอยากทำก็อย่าพักเลย" แม่ฝั่งไม่ยอมตามใจลูกง่าย ๆ

(ผีเสื้อกับฝั่งน้อย)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าคำพูดของตัวละครที่เป็นพ่อหรือแม่มีลักษณะคล้ายคลึงกับคำพูดโดยทั่วไปในชีวิตจริงที่มักใช้กล่าวแนะนำ ตักเตือนหรืออบรมสั่งสอนลูกอยู่เสมอ เมื่อผู้อ่านได้อ่านหรือฟังคำพูดของตัวละครที่มุ่งสอนให้ตัวละครที่เป็นลูกกระทำตาม จึงอาจเป็นการสอนผู้อ่านที่อยู่ในวัยเด็กทางอ้อม เนื่องจากเด็ก

มักไม่แยกแยะระหว่างโลกแห่งความเป็นจริงกับโลกสมมุติในวรรณกรรม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องจึงอาจกลายเป็นเรื่องจริงไปได้สำหรับเด็ก การใช้บทสนทนาดังกล่าวข้างต้นจึงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง ทั้งยังเป็นวิธีที่แนบเนียนและสามารถชักจูงใจผู้อ่านให้คล้อยตามได้โดยไม่รู้ตัว โดยอาศัยการสอนเด็กจากคำพูดของตัวละครในเรื่องนั่นเอง

4.1.1.2 บทสนทาระหว่างตัวละครที่เป็นญาติผู้ใหญ่กับเด็ก บทสนทนาแบบโต้ตอบที่สอดคล้องกับแนวคิดในลักษณะนี้เป็นบทสนทนาที่ตัวละครที่สูงวัยกว่ามีความสัมพันธ์กับตัวละครที่เป็นเด็กในฐานะที่เป็นญาติผู้ใหญ่ สังเกตได้จากคำสรรพนามที่ใช้แทนชื่อตัวละครที่สูงวัยซึ่งเป็นคำเรียกญาติ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง และป้า เป็นต้น คำพูดที่ถ่ายทอดผ่านการโต้ตอบระหว่างตัวละครที่ต่างวัยกันนี้ ผู้แต่งมักสมมุติให้ตัวละครที่สูงวัยกว่าใช้คำพูดในเชิงกล่าวแนะนำสั่งสอนหรือให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ แก่ตัวละครที่เป็นเด็กได้อย่างสมจริงทำให้เด็กรู้สึกคล้อยตามได้โดยไม่รู้ตัว เนื่องจากตัวละครที่เป็นญาติผู้ใหญ่ได้จำลองมาจากบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็กในชีวิตจริงรองลงมาจากพ่อและแม่ อีกทั้งยังเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ในหลายๆ เรื่อง เนื่องจากได้ผ่านโลกและผ่านประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตมาอย่างซ้ำของคำพูดที่กล่าวกับตัวละครที่เป็นเด็กจึงมีความหนักแน่นน่าเชื่อถือและสามารถโน้มน้าวจิตใจของเด็กได้ดีดังตัวอย่าง

"ถ้าเพื่อลูกที่ตนรักแล้ว พ่อแม่ไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ ต่างยอมเสี่ยงชีวิตได้ทั้งนั้นแหละ"

ปูอธิบาย

"ตัวของเจ้าก็เหมือนกัน เมื่อตอนที่ยังเล็ก เจ้าเกือบตายเพราะหมาป่าดุร้าย ดีแต่ว่าพ่อกับแม่ของเจ้าเสี่ยงชีวิตเข้าซัดขวาง จนช่วยเจ้าไว้ได้ทัน ถึงกระนั้นกว่าจะปราบหมาป่าตัวนั้นได้ แม่เจ้าก็บาดเจ็บแทบเอาชีวิตไม่รอด" ปูเล่าเรื่องของอาเบสมีดยังเล่าให้ฟัง "และที่แม่เจ้าอีกนั้นแหละที่คอยเลี้ยงดูเจ้า หิวก็ให้กิน หนาวก็ห่มผ้าให้ ไม่สบายก็หายมารักษา แม่กับพ่อนั้นรักเจ้ามากนะ"

"จริงๆหรือปู...แต่ทำไมเมื่อรักฉันแล้ว จึงต้องลงโทษฉันด้วยเล่า"

"แม่ตีเจ้าบางครั้ง ลงโทษเจ้าบางครั้ง ก็เพราะเจ้าทำความผิด เกเรน้อง รังแกเพื่อน ๆ แม่ไม่ได้ลงโทษเจ้าเพราะความเกลียดชัง แต่ลงโทษเพราะต้องการให้เจ้า

เป็นคนดี อาเบหลานรัก กลับบ้านเถอะ อย่าให้พ่อกับแม่ต้องมาตามเจ้าทุกวันเลย"ปู่เตือน
อาเบด้วยความปรารถนาดี

(นกนางแอ่น)

"ลุงตกลาได้ตั้งสามตัว แต่ทำไมหนูกาไม่ได้เลย"

แมวเผือกตกลาตัวที่สี่ขึ้นมา แล้วหันมาตอบแมวน้อยว่า

"ลุงตกลาก็ตั้งใจตกลาอย่างเดียว ฝรั่งไปไล่จับแมลงบอหรือผีเสื้อ แต่หนูไม่ได้
ตั้งใจตกลา เอาแต่วิ่งไล่จับแมลงบอและผีเสื้อ หนูจึงตกลาไม่ได้สักตัว"

แมวน้อยตอบว่า "ที่นี้หนูจะตั้งใจตกลาอย่างเดียว"

(แมวน้อยตกลา)

"แมวไทยพันธุ์แก้อย่างพวกเรา ตอนนี้มีสักกี่พันธุ์กันจะปู่" หูตั้งถามไปเรื่อย ๆ เพื่อให้
แก้แค้นคลายความฉุนเฉียวลงบ้าง ตนจะได้ปรึกษาปัญหาของตัวเอง

แก้แค้นตอบอย่างซัดถ้อยซัดคำ "เวลานี้เหลือสี่พันธุ์เท่านั้นแหละ คือ แมวไทยแก้แค้น
อย่างเจ้า อย่างปู่พันธุ์หนึ่ง แมวสีสวาดหรือแมวโคราชอีกพันธุ์หนึ่ง แมวขาวปลอด เรียก
ขาวมณีอีกพันธุ์หนึ่ง กับแมวทองแดง ชนิดน้ำตาลทั้งตัวอีกพันธุ์หนึ่ง"

"แมวทองแดงไม่ใช่แมวพม่าหรือปู่" หูตั้งนึกถึงเจ้าทองแดง เพื่อนบ้านที่มันบอกว่ามันมี
เชื้อสายพม่า

"ใครบอกเจ้า" แก้แค้นพูดเสียงสูง "แมวพม่านั้นนะ ความจริงหรือก็คือแมวไทย"
แก้แค้นหยุดพูดไปชั่วขณะหนึ่ง แล้วเริ่มขยายความต่อ "เมื่อครั้งพม่ายกทัพมาตีกรุงศรี
อยุธยา พอรบชนะก็กวาดต้อนผู้คนไปเป็นเชลย เผอิญแมวไทยติดไปกับกลุ่มคนไทยที่ตกเป็น
เชลยด้วย..."

"แมวไทยจึงได้ไปพม่าซะเหมงู" หูตั้งเสริม

"ถูกแล้ว แมวไทยจึงได้ไปแพร่พันธุ์ไว้ที่พม่า ต่อมาก็มีฝรั่งคนหนึ่งไปเที่ยวพม่า เห็น
แมวไทยในพม่า เกิดชอบใจจึงนำกลับไปเลี้ยงในประเทศของตน แล้วเรียกแมวที่นำไป
เลี้ยงนั้นว่าแมวพม่า"

(ชนพูกับหูตั้ง)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการรับ
บทสนทนาโต้ตอบระหว่างตัวละครทั้งสอง นอกจากจะสร้างความหนักแน่นน่าเชื่อถือให้แก่ผู้อ่าน
จากคำพูดของตัวละครที่สูงวัยแล้ว ผู้แต่งยังได้สร้างความสนุกเพลิดเพลินให้แก่ผู้อ่านด้วยการให้
ตัวละครที่เป็นเด็กมีนิสัยช่างซักช่างถาม ซึ่งเป็นธรรมชาติโดยทั่วไปของเด็กที่มีกสนาใจอยากรู
อยากเห็นสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอยู่เสมอ บทสนทนาที่เป็นการโต้ตอบระหว่างตัวละครที่สูงวัยที่เป็น
ญาติผู้ใหญ่กับตัวละครที่เป็นเด็ก จึงเหมาะที่จะนำมาใช้เสนอแนวคิดของเรื่องได้อย่างเหมาะสม
ทั้งในลักษณะที่เป็นการอบรมสั่งสอนและการให้ความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้อ่าน ทาให้ผู้อ่านสามารถ
เข้าใจคำพูดของตัวละครได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากคล้ายกับคำพูดที่ใช้กันอยู่จริงในชีวิต
ประจำวัน จึงทาให้เด็กไม่รู้สึกเบื่อหน่ายที่จะติดตามอ่านเรื่องราวต่อไปจนจบ

4.1.1.3 บทสนทนายระหว่างตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่กับเด็ก บท
สนทนาในลักษณะดังกล่าวนี้อาจสังเกตวัยของตัวละครที่ต่างกันได้จากคำสรรพนามที่ใช้ เรียกแทน
ชื่ออีกฝ่ายซึ่งอาจเรียกตามอาชีพหรือเรียกตามฐานะทางสังคม ได้แก่ บทสนทนายระหว่างครูกับ
ศิษย์ในเรื่องกระรอกเก่ง กระต่ายดี บทสนทนายระหว่างหญิงชายหมากับเด็กในเรื่องหมาใหญ่
ผจญภัย บทสนทนายระหว่างพยานกับแก่นในเรื่องแก่นพบพยานก และบทสนทนายระหว่างสิงโต
ซึ่งเป็นเจ้าป่ากับบรรดาสัตว์ในเรื่องกระต่ายจอมโว บทสนทนายระหว่างตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่กับ
ตัวละครที่เป็นเด็กจะช่วยทาให้คำพูดของผู้แต่งที่ต้องการถ่ายทอดผ่านตัวละครมาสู่ผู้อ่าน มีความ
สมจริงและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น สามารถชักจูงใจเด็กให้คล้อยตามได้ง่าย ดังตัวอย่าง

"ขอทาให้พวกเธอจงจำไว้ว่า คนที่เรียนเก่งอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ แต่จะต้องเป็นคนดี
ที่ทาความดีด้วยจึงจะเป็นคนที่สมบูรณ์ และเช่นกัน การมีแต่ความดีแต่ขาดความเก่ง ก็จ
ทาให้หนทางที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตน้อยลงจึงขอทาให้พวกเราดูตัวอย่างเพื่อ เป็นแบบ
อย่างที่เราควรกระทำตาม ทั้งของลูกกระรอก และลูกกระต่ายที่ดี"

(กระรอกเก่ง กระต่ายดี)

หญิงแก่ชายหมาเห็นคุณการ์ตูนกอดผมแน่น ก็เข้าใจเหตุการณ์ จึงพูดว่า

"หมาตัวนี้ของหนูหรือจ๊ะ ฉันเห็นมันเฝ้าทาทางแปลก ๆ ตั้งแต่หนูเข้ามาแล้ว หมาตัวนี้

สามีฉันพบมันที่สวนสัตว์เมื่อวานนี้เอง ไม่มีใครซื้อมันเลยเพราะสีมันพิลึก ที่จริงมันก็ฉลาดดี เหมือนกัน เอาเถอะ วันนี้ฉันมีกาไรพอแล้ว จะรีบกลับบ้านเสียที หนูเอามันคืนไปเถอะจะ ที่หลังระวังอย่าให้มันหลงอีกนะ หนูอาจไม่ใช่คนที่ได้พบมันเหมือนคราวนี้อีก"

(หมี่ใหญ่ผจญภัย)

หายจากตกตะลึงแล้ว แก่นยกมือไหว้ พรางกล่าวว่า

"กระผมมาแล้วครับผม มาให้ท่านฆ่าตามสัญญา"

พญานกยักษ์กายสิทธิ์มองแก่นด้วยความพอใจ และพูดว่า

"เราขอชมเชยเจ้า เจ้าเปลี่ยนเป็นเด็กดีแล้ว เจ้าไม่ฆ่าสัตว์ เจ้าไม่ลักขโมย เจ้าไม่ ยึดถือของรักของผู้อื่นมาเป็นของตัวเอง เจ้าไม่พูดปด และเจ้าไม่ดื่มกินของมีนเมา ดังนั้น เราจะไว้ชีวิตเจ้า เราภยันให้เจ้า ขออวยพรให้เจ้ามีจิตใจดี และรักษาความดีนี้ไว้ต่อไป ลาก่อน สวัสดี"

(แก่นพบพญานก)

สิงโตเห็นเรื่องซักรจะบานปลายจึงพูดว่า "เอาเถิด เพื่อนสัตว์ทั้งหลาย ไหน ๆ เจ้า กระทบก็พูดความจริงออกมาแล้ว ผู้ที่ทำผิดแล้วยอมรับผิดเราควรจะยกโทษให้เขาสักครั้ง แล้วห้ามโทษหลอกลวงใครอีก ส่วนเจ้าหมี่ก็เช่นกัน เจ้ารักตัวเองมากกว่ารักเพื่อน หนดูเพื่อนถูกลงโทษได้โดยไม่ยอมพูดความจริง ใช้ไม่ได้เลย"

เจ้าหมี่เสียใจร้องให้ขอโทษกระต่ายและเพื่อน ๆ เจ้ากระต่ายสำนักผิดและพูดว่า "ข้า ขอสัญญาว่าไม่พูดปดอีก ข้าขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้บทเรียนที่ดียิ่งแก่ข้า เพราะการพูดปด สามารถทำให้เรื่องเล็ก ๆ กลับกลายเป็นเรื่องใหญ่ได้ "

(กระต่ายจอมโว)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้แต่ง ได้ใช้บทสนทนาของตัวละครในเรื่อง เพื่อช่วยเน้นย้ำแนวคิดของเรื่องให้ชัดเจนและเข้าใจง่าย ยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสร้างความหนักแน่นน่าเชื่อถือให้แก่ผู้อ่านด้วยการใช้คำพูดผ่านตัวละครที่มีความ ใกล้เคียงกับเด็กในวัยจริง บทสนทนายาระหว่างตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่กับตัวละครที่เป็นเด็กสอดคล้อง กับแนวคิดจึงสามารถชักจูงใจเด็กให้รู้สึกคล้อยตามได้อย่างรวดเร็ว

จากที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด จะเห็นได้ว่าบทสนทนาระหว่างตัวละครที่มีวัยต่างกันนั้น มุ่งเน้นให้ตัวละครที่สูงวัยทบทวนสิ่งที่สอนเรื่องราวต่างๆ ให้แก่ตัวละครที่อ่อนวัยกว่า ทั้งนี้อาจเป็นไปในทางของพ่อแม่สอนลูก ปู่ย่าตายายสอนหลาน หรือผู้ใหญ่สอนเด็ก ส่วนเรื่องการสอนนั้นอาจเกี่ยวกับการมุ่งให้ผู้ที่ยังอ่อนวัยกว่าประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของความดีงามที่สังคมพึงประสงค์รวมทั้งการให้ความกระจ่างชัดเกี่ยวกับความรู้ต่างๆ ที่ได้เคยรับรู้มา เห็น บทสนทนาได้ตอบลักษณะดังกล่าวจึงสอดคล้องกับแนวคิดที่ได้ เสนอไว้แล้วข้างต้น

4.1.2 บทสนทนาระหว่างตัวละครที่มีวัยใกล้เคียงกัน บทสนทนาที่สอดคล้องกับแนวคิดโดยใช้การโต้ตอบระหว่างตัวละครที่มีวัยใกล้เคียงกันนั้น อาจสังเกตได้จากสรรพนามที่ตัวละครใช้ เรียกแทนชื่ออีกฝ่าย ซึ่งมักบ่งบอกความสัมพันธ์กันแบบพี่กับน้องหรือแบบเพื่อนกับเพื่อน ความสัมพันธ์ทั้งสองแบบดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ที่ผู้อ่านได้คลุกคลีด้วยอย่างใกล้ชิดในชีวิตประจำวัน ดังนั้น จึงช่วยสร้างความสนิทสนมให้แก่ผู้อ่านได้ภายในเวลาอันสั้น ทำให้ผู้อ่านสนใจอยากติดตามอ่านเรื่องราวต่อไปจนจบ การเสนอแนวคิดด้วยวิธีนี้อาจสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้อ่านได้ดีไม่แพ้การเสนอแนวคิดผ่านคำพูดของตัวละครที่มีวัยต่างกันดังที่ได้เสนอมาแล้ว แต่การสอนด้วยการใช้ตัวละครที่มีวัยใกล้เคียงกันให้พูดโต้ตอบกันนั้นมักเป็นการกล่าวงานเชิงแสดงทัศนะหรือให้กำลังใจแก่กันมากกว่าที่จะมุ่งสอนโดยตรง งานนี้ได้แบ่งรายละเอียดในการศึกษาเป็น 2 หัวข้อย่อย ดังนี้

4.1.2.1 บทสนทนาระหว่างตัวละครที่เป็นพี่กับน้อง ความสัมพันธ์ระหว่างพี่กับน้องนับว่ามีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากคู่หนึ่ง เนื่องจากอยู่ในวัยที่ไม่แตกต่างกันมากนักจนอาจถือได้ว่าเป็นวัยที่ใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ดังกล่าวก็อาจแฝงความเคารพและเชื่อฟังเอาไว้ด้วย คำพูดที่ผู้แต่งถ่ายทอดผ่านตัวละครที่เป็นพี่จึงก่อให้เกิดความเชื่อถือแก่ตัวละครที่เป็นน้องได้ไม่น้อย ดังตัวอย่าง

"ผิงน้อยรู้ไหม เชผิงนะใช้เวลาพักอยู่นานก็วัน" ผิงพี่เลี้ยงลองถามความหลัง

เมื่อเห็นผิงน้อยนั่งเงยเพราะจามได้ ผิงพี่เลี้ยงจึงให้คำตอบโดยการกระพือปีกสาม

ครั้ง

"สามวัน" ผึ้งน้อยตอบทันทีเมื่อเห็นสัญญาณ

"ใช่ผึ้งนะ เล็กกว่าเมธิดาเสียด้วยซ้ำ" ผึ้งพี่เลี้ยงอธิบายเสริม "พอพักออกมาก็เป็นตัวอ่อนแล้วเปลี่ยนเป็นดักแด้ แล้วจึงกลายเป็นแมลง ส่วนไข่เปิด พอพักเป็นตัว ก็เป็นลูกเปิด เล็ก ๆ เลยทีเดียว"

(ผึ้งน้อยในสวน)

"อ้าว ! พวกผีเสื้อที่อยู่กับเธอหายไปไหนเร็วจริง" แม่นกกินบีสี่ร้องทัก

"เขาจะไปหาอาหารครับ"

"พี่ก็กำลังจะไปหาอาหารเหมือนกัน ทั้งพี่และพวกเขาคูณัทหวานจากเกสรดอกไม้เป็นอาหาร เราต่างช่วยพาละอองเกสรให้กระจายไปตามที่ต่าง ๆ "

"ดีจริง ผมอยากเป็นนกแล้วซิ นกแข็งแรงกว่า บินได้ไกลกว่าผีเสื้อ ผมแยกว่าเพื่อน โดยเฉพาะกระดองที่แสนเกะกะบนหลังน่ารำคาญ"

"เอ !" แม่นกมองตัวมดเต็มใจอย่างตริตรอง "สิ่งที่ธรรมชาติให้มาคงจะต้องมีประโยชน์แน่ๆ อย่างที่มีปีก มีสีส้มต่าง ๆ เพื่ออยู่กับป่า กับต้นไม้ ดอกไม้ เราไม่ได้มีเวลาบินเที่ยวอย่างเธอคิดหรอกเราต้องสร้างรัง ต้องหาอาหาร ต้องดูแลลูกเล็ก ๆ ที่ยังบินไม่ได้ และ ยังต้องระวังอันตราย จากคนและสัตว์อื่น ๆ..."

(ตัวมดเต็มใจเผชิญโลก)

จากตัวอย่างดังกล่าว จะเห็นได้ว่าบทสนทนา ระหว่างตัวละครทั้งสองที่มีความสัมพันธ์กันแบบพี่กับน้องสามารถสื่อแนวคิดของเรื่องผ่านคำพูดของตัวละครที่เป็นพี่ได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังแฝงท่าทีเอื้อเอ็นดูต่อตัวละครที่อ่อนอาวุโสกว่า บทสนทนาดังกล่าวจึงช่วยสร้างความประทับใจและอยากให้ผู้อ่านติดตามอ่านเรื่องราวต่อไป

4.1.2.2 บทสนทนาระหว่างตัวละครที่เป็นเพื่อนกับเพื่อน การเสนอแนวคิดด้วยการใช้บทสนทนาระหว่างตัวละครที่เป็นเพื่อนกับเพื่อน นับเป็นวิธีที่ตีฮักวิธีหนึ่งซึ่งจะช่วยสร้างความเป็นกันเองให้เกิดขึ้นกับผู้อ่านอย่างรวดเร็ว ทั้งยังเร้าความสนใจให้ผู้อ่านอยากรู้อยากเห็นรายละเอียดต่าง ๆ เพิ่มขึ้นความสัมพันธ์ของตัวละครแบบดังกล่าว อาจสังเกต

ได้จากสรรพนามที่ใช้ เรียกอีกฝ่ายซึ่งบ่งบอกวัยที่ใกล้เคียงกัน เช่น ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า ฉัน ผม และใช้สรรพนามแทนชื่อตัวละครที่สนทนาด้วยว่า เธอ บทสนทนายาระหว่างตัวละครที่เป็นเพื่อนกับเพื่อนมักไม่เน้นการให้ข้อคิด หรือมุ่งกล่าวสั่งสอนโดยตรง แต่จะใช้คำพูดโต้ตอบในทานองเส้าสู้กันฟังหรือมุ่งให้คำพูดปลอบใจและให้กำลังใจแก่อีกฝ่าย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"แหม ! ฉันเหนื่อยเหลือเกิน ยังไม่อยากไปไหนแล้ว ซากี่บวกระบายหมด" เบ็่มบ่น
ราพัน

"พักจนสบายดีแล้วค่อยไปต่อก็ได้จ๊ะ แต่เธอต้องช่วยตัวเอง" กระจอกน้อยปลอบแถม
สั่งสอน "ยิ่งเธอ罵หมดแรงท้อแท้ เธอก็ต้องเสียเวลาช้าลงไปอีก แทนที่จะหาบิงน้ำพบ
โดยเร็ว ถ้าเธอมีมานะตั้งหน้าเดินทางหาไปเรื่อย ๆ ไม่ช้าไม่นาน เธอย่อมถึงจุดหมาย
ปลายทางที่ตั้งใจไว้"

(เจ้าเบ็่ม)

"ฟ้าหายไหน" ลายจุดถาม

"ฟ้าไม่หายไหนหรอก ฟ้ายังอยู่ที่เดิม" ลายประตอบ พรางเอาปทุมทวนควงขึ้นบนฟ้า

"นั่นไม่ใช่ฟ้า" ลายจุดเถียง "ฟ้ากว้างเท่าปากบ่อเท่านั้นเอง นั่นไม่ใช่ฟ้าแน่ๆ"

"เมื่อเธออยู่กันบ่อ เธอมองเห็นฟ้ากว้างเท่าปากบ่อ แต่ตอนนี้เธอขึ้นมาอยู่บนปากบ่อ
แล้ว ความกว้างที่แท้จริงของฟ้า ไม่ใช่เท่าปากบ่ออย่างที่เธอเคยเห็นหรอก เธอยังคิดที่
จะไต่ข้ามฟ้าอีกไหม" ลายประอธิบาย พร้อมกับถามย้ำลายจุด

(ฟ้ากว้างเท่าปากบ่อ)

"ไหน ๆ ซากี่จะลาจากพวกท่านไปในวันนี้แล้ว ท่านผู้มีน้ำใจอันประเสริฐ ข้าอยาก
รู้ว่า เหตุใดวันนั้น ท่านจึงไม่ฆ่าเราเสียและยังช่วยรักษาจนข้าแผลหาย" อ้ายเขียวชาว
ถามด้วยน้ำเสียงสุภาพ

"การฆ่าไม่เคยสร้างมิตร แต่เราต้องการมิตร จิตใจของเราจึงไม่มีความคิดฆ่าท่าน"
หางพวงตอบอย่างจริงจัง ก่อนที่อ้ายเขียวชาวจะลาจากไป ด้วยความรู้สึกซาบซึ้งและ
สำนึกผิด

(เจ้าปา)

"เธอไม่ควรเล่นเร็วนักนี่ ถ้าเธอเล่นช้ากว่านี้ เธอคงไม่ตกถนนแน่ ๆ" ปู๊นปู๊นว่า
 "นั่นสิ พอออกไปนี่นะ ฉันจะไม่เล่นเร็ว ๆ อีกแล้ว ฉันจะเล่นช้า ๆ เหมือนเธอ
 เพราะไม่ยังงั้นฉันก็ต้องมานอนที่นี่อีก แล้วก็ต้องทำให้อุ๊นโดยสารของฉันทันทีไปด้วย..."
 ปู๊นปู๊นทำท่าจะร้องไห้ "ต่อไปนี่... คงไม่มีใครอยากไปไหนกับฉันแล้วละ"

"มีสิ..." ปู๊นปู๊นพูดอย่างมั่นใจ "ถ้าเขารู้ว่าเธอจะเล่นช้าลง เขาก็คงอยากไปกับ
 เธอ แล้วฉันจะบอกเขาให้"

"ขอบอจเธอมากนะปู๊นปู๊น..." ปู๊นปู๊นพูดอย่างตื่นเต้น

(ปู๊นปู๊นรดาพามาแล้ว)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าบทสนทนา
 ระหว่างตัวละครที่มีวัยใกล้เคียงแบบเพื่อนกับเพื่อน อาจใช้เสนอแนวคิดของเรื่องให้แก่ผู้อ่าน
 ได้อย่างแนบเนียน ทั้งยังช่วยเพิ่มความน่าสนใจของเค้าให้รู้สึกคล้อยตามได้โดยไม่รู้ตัว

กล่าวโดยสรุป บทสนทนาแบบโต้ตอบที่สอดคล้องกับแนวคิดอาจเป็นการ
 สนทนาโต้ตอบกันระหว่างตัวละครที่มีวัยต่างกันและตัวละครที่มีวัยใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เพื่อมุ่งสร้าง
 ความสมจริงให้เกิดขึ้นภายในเรื่อง และช่วยแนะหรือเน้นย้ำแนวคิดของเรื่องได้อย่างแนบเนียน
 เนื่องจากบทสนทนามีลักษณะคล้ายกับคำพูดที่ใช้กันอยู่จริงในชีวิตประจำวัน ทั้งตัวละครที่เลียน
 แบบมาจากบุคคลจริงที่อยู่แวดล้อมตัวเด็ก ก็อาจมีผลต่อการเพิ่มความน่าสนใจของเค้าให้รู้สึกคล้อยตาม
 คำพูดของตัวละครได้โดยไม่รู้ตัว ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการเสนอแนวคิดโดยการใช้คำพูด
 โต้ตอบของตัวละครในเรื่องมีความเหมาะสมกับวัยและตรงตามความสนใจของเด็กเป็นอย่างมาก

4.2 บทสนทนาแบบพูดคนเดียวที่สอดคล้องกับแนวคิด การเสนอแนวคิดด้วย
 วิธีนี้แม้ว่าจะนิยมใช้กันน้อยซึ่งอาจเนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องการสร้างสมจริง และการ
 สร้างความสนุกสนานในการอ่านให้แก่เด็ก แต่ก็อาจกล่าวได้ว่าเป็นวิธีที่ดีวิธีหนึ่งซึ่งจะช่วยแนะ
 และเน้นย้ำแนวคิดของเรื่องให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้อ่านสามารถล่วงรู้ความคิดของตัวละคร
 ได้อย่างละเอียด ดังนั้นจึงสามารถเข้าใจถึงเหตุและผลที่ทำให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นขึ้นกับ
 ตัวละครในเรื่อง ดังตัวอย่างบทสนทนาต่อไปนี้

ทั้งแม่โคและลูกโคต่างอ่อนนวนาให้เสือกินตน และปล่อยอีกฝ่ายไป จนเสือกินงกับเรื่องที่เกิดขึ้น พลังราฟิงกับตนเองว่า

"ทั้งแม่โคและลูกโคต่างก็ยอมตายเพื่อให้อีกฝ่ายรอดชีวิต แม่โคยอมกลับมาหาเราเพื่อรักษาคริสต์ ลูกโคตามแม่มาด้วยความกตัญญู ยอมตายแทนแม่ เราได้เห็นประจักษ์อยู่กับตา เราผู้เดียวที่กาชีวิตทั้งแม่โคและลูกโคนี้ไว้ หากเราปล่อยไป โคนแม่ลูกก็จะได้กลับไปอยู่ด้วยกันตามประสา ถ้าเรากินโคตัวใดตัวหนึ่งโคอีกตัวก็คงจะไม่อาจมีชีวิตอยู่ต่อไปได้"

(แม่โคกับเสือกแรง)

ป็นคำตัวเองไม่ได้หยุด นี่นะหรือที่คิดจะเป็นกับตน เขาคิด และเปลอพุดออกมาเสียงดัง ฉะนั้นรู้อะไรน้อยกว่าลูกเรือเสียอีก ฉะนั้นจะเป็นอะไรได้ นอกจากกับตนเรือติดแห่งเท่านั้น

(เกาะใน)

"กว่าจะรู้ว่าปากของใครยอมดีและเหมาะสมสำหรับตัวเอง ทุกอย่างก็หายไปเสียแล้ว เราตกเป็นเหยื่อของงูตัวนี้เพราะความหลงตัวเองแท้ๆ"

เจ้ากบน้อยคิดด้วยความเสียใจ

(เจ้ากบปากกว้าง)

วันที่สอง แขนหิวมากขึ้น เขาเห็นหญิงสาวที่อยู่บ้านตรงข้ามกับบ้านของเขา น้าปลาและกุ้งแห่งมาตากที่หน้าบ้าน กลิ่นหอมชายยั่ววนาใจ เมื่อปลอดคน แขนย่องไปที่ตลาดปลาและกุ้งแห่งตั้งใจจะไปกินให้อิ่มสมกับความหิว ขณะที่กำลังจะกิน เขาคิดได้

"ไม่ ฉันทจะไม่ขโมย ฉันทจะเป็นคนดี"

(แก่นพพญานก)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้แต่งมุ่งใช้วรรณกรรมเป็นสื่อในการเสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของเด็ก ช่วยให้เด็กรู้จักแยกแยะลักษณะที่สังคมพึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ได้อย่างถูกต้อง และสามารถเลือกน้าแบบอย่างที่ดีในเรื่องราวมาใช้เป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติได้ต่อไป การประสานองค์ประกอบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมจึงก่อให้เกิดความงดงามในเชิงวรรณศิลป์และทำให้เด็กจดจำเรื่องได้ง่ายขึ้น